

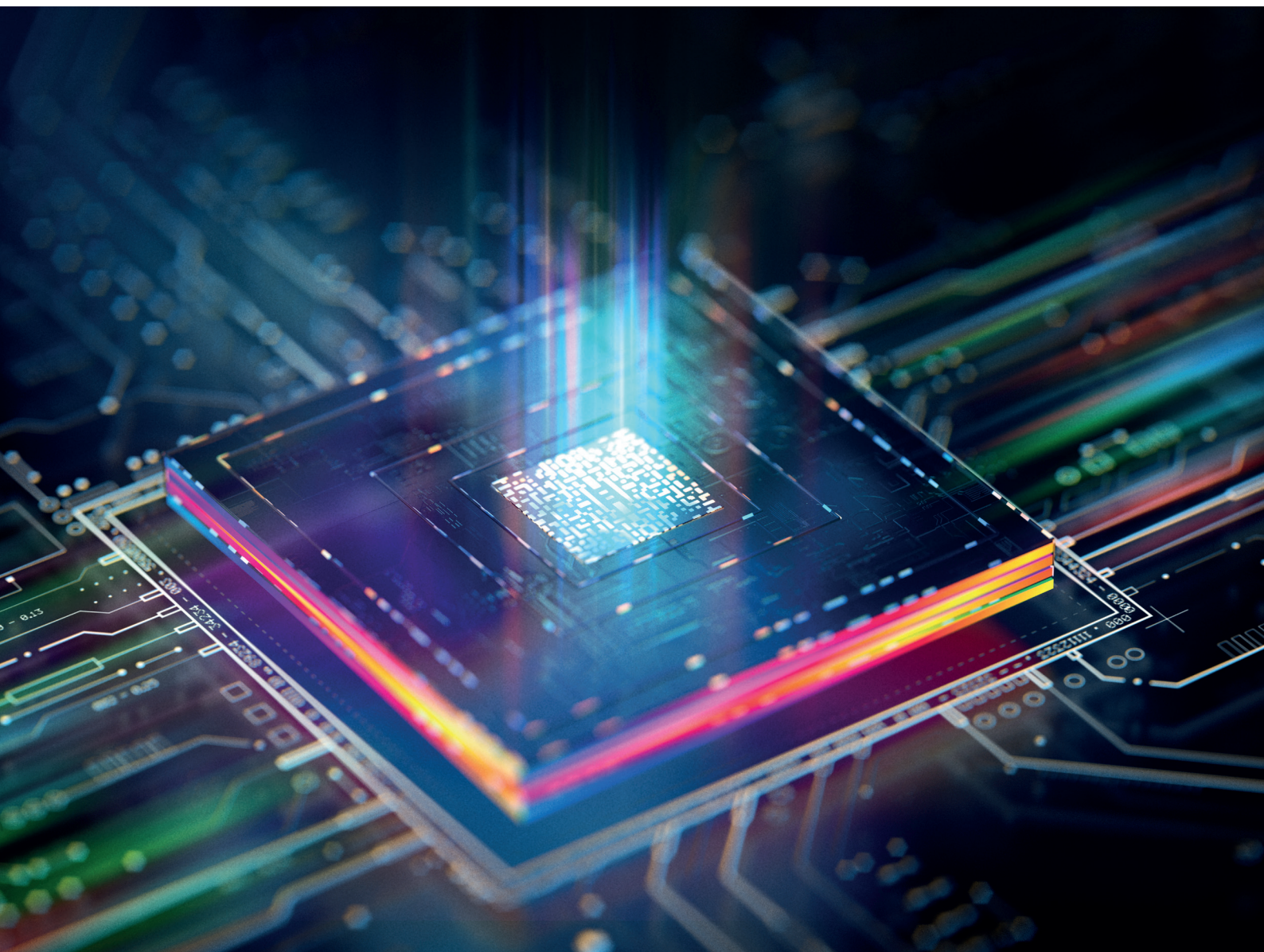
DET KONGELEGE
UTANRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 25

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Eksport av forsvarsmateriell frå Noreg i 2023,
eksportkontroll og internasjonalt
ikkje-spreiingssamarbeid

DET KONGELEGE
UTANRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 25

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Eksport av forsvarsmateriell frå Noreg i 2023,
eksportkontroll og internasjonalt
ikkje-spreiingssamarbeid

Innhald

1	Samandrag	7	9	Det internasjonale samarbeidet om eksportkontroll og ikkje-spreiing	33
2	Openheit om eksporten av forsvarsmateriell	13	9.1	Eksportkontrollregima	33
			9.1.1	Australia Group (AG)	34
3	Geopolitiske utviklingstrekk påverkar eksportkontrollen	14	9.1.2	Missile Technology Control Regime (MTCR)	34
3.1	Nytt direktorat for eksportkontroll og sanksjonar	14	9.1.3	Nuclear Suppliers Group (NSG) ...	34
3.2	Kvifor treng Noreg eit eige direktorat for eksportkontroll og sanksjonar?	15	9.1.4	Wassenaar Arrangement (WA)	34
			9.1.5	Zanggerkomiteen	35
			9.2	Andre internasjonale avtalar og samarbeid	35
			9.2.1	Våpenhandelsavtalen (ATT)	35
4	Regelverket for kontrollen med eksport av strategiske varer	16	9.2.2	Ikkjespreiingsavtalen	36
4.1	Eksportkontrollloven	16	9.2.3	Haag-kodeksen mot spreiging av ballistiske missil	36
4.2	Eksportkontrollforskrifta	16	9.2.4	Initiativet for spreigingstryggleik ...	36
			9.2.5	Samarbeidet med EU	38
5	Utanriksdepartementets retningsliner for handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, og dessutan teknologi og tenester for militære føremål ...	18	10	Eksporten av forsvarsmateriell i 2023	39
5.1	Landgruppene, varekategoriar og dokumentasjonskrav	18	10.1	Hovudtrekka ved eksporten i 2023	40
5.2	Eksport av delar og komponentar	21	10.2	Utviklinga av eksport av forsvarsmateriell 2014–2023	41
5.3	Stortingets vedtak om eksport av forsvarsmateriell	22	10.3	Eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk (2019–2023)	41
5.4	Noregs støtte til Ukraina	24	10.4	Eksport av A- og B-materiell fordelt på regionar	43
5.4.1	Om eksport av forsvarsmateriell til Ukraina	24	10.5	Eksport fordelt på varekategoriar	43
			10.6	Fordeling av eksport av forsvarsmateriell på land 2020–2023	44
6	Utanriksdepartementets oppgåver og nasjonalt samarbeid om eksportkontroll	26	10.7	Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar	49
6.1	Utanriksdepartementets kontroll med eksport av fleirbruksvarer	27	10.8	Eksport av forsvarsmateriell til allierte land for vidare for donasjon til Ukraina	67
6.2	Det nasjonale samarbeidet om eksportkontroll	28	10.9	Tenester for utanlandske oppdragsgjevarar	69
			10.10	Reparasjonar utført i Noreg for utanlandske oppdragsgjevarar	71
7	Kontroll av kunnskapsoverføring	30	10.11	Eksport av handvåpen	74
			10.12	Forsvarets utførsel av eige materiell	74
8	Sanksjonar og restriktive tiltak	31	10.13	Utførselen frå politiet av eige materiell	74
8.1	Særleg om Russland	32	10.14	Eksport av fleirbruksvarer til militær sluttbruk	75
8.2	Vidareutvikling av Noreg som partnerland i EU	32			

10.15	Eksport av verneutstyr for humanitær bruk	76	3	Lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi m.v. [eksport- kontrollloven]	83
10.16	Avslag på søknader om eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk i 2023	76	4	Forskrift om eksport av forsvarsmateriell, fleirbruks- varer, teknologi og tenester	85
10.17	Oversikt over handsama eksportkontrollsaker	77	5	Retningsliner for Utanriks- departementets handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, og dessutan teknologi og tenester for militære føremål av 28. februar 1992	91
10.18	Oversikt over verksemder som har rapportert eksport	78			
Vedlegg					
1	Vareliste I – Forsvarsrelaterte varer	81			
2	Vareliste II – Fleirbruksvarer	82			

Forklaring på omgrep og forkortingar

A-materiell	Varekategori definert i retningsliner for Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell. Forsvarsrelaterte varer og teknologi vert omfatta av Utanriksdepartementets vareliste I.	Omfattar våpen, ammunisjon og visse typar militært materiell. I tillegg vert anna materiell omfatta med strategisk kapasitet som vesentleg kan påverke militære styrkeforhold i nærområdet.
B-materiell	Varekategori definert i retningsliner for Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell. Forsvarsrelaterte varer og teknologi vert omfatta av Utanriksdepartementets vareliste I.	Omfattar andre forsvarsrelaterte varer som ikkje har eigenskapar eller bruksområde som definert for varekategori A.
EUs åtferd-kriterium		EUs åtte normative kriterium for våpeneksport. Kriteria utdjupar vurderingane Utanriksdepartementet gjennomfører når det gjeld ei rekkje politiske spørsmål jf. 1959-vedtaket og 1997-presiseringa. Kriteria er innarbeidde i Utanriksdepartementets retningsliner.
DEKSA	Direktoratet for eksportkontroll og sanksjonar	
Fleirbruksvarer («dual use»)	Vert omfatta av Utanriksdepartementets vareliste II.	Varer og teknologi som er utvikla for sivile føremål, men som er identifisert innanfor dei internasjonale eksportkontrollregima til å ha viktige militære bruksområde.
Strategiske varer		Eit samleomgrep for forsvarsmateriell og fleirbruksvarer og er i eksportkontrolloven definert som «varer og teknologi som kan ha noko å seie for andre lands utvikling, produksjon eller bruk av produkt til militær bruk eller som direkte kan tene til å utvikle eit lands militære evne, og dessutan varer som kan nyttast til å utøve terrorhandlingar.»
Vareliste I («liste I»)		Vedlegg I til eksportkontrollforskrifta. Omfattar våpen, ammunisjon og visse typar militært materiell.
Vareliste II («liste II»)		Vedlegg II til eksportkontrollforskrifta. Omfattar fleirbruksvarer.

AG	Australia Group	Australia-gruppa. Internasjonalt eksportkontroll-samarbeid for kjemiske/biologiske våpen.
ATT	Arms Trade Treaty	Våpenhandelsavtalen. FN-avtale om internasjonal handel med våpen
BTWC	Biological and Toxin Weapons Convention	Biologivåpenkonvensjonen
CWC	Chemical Weapons Convention	Kjemivåpenkonvensjonen
HCoC	Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation	Haag-kodeksen mot spreiding av ballistiske missil
IAEA	International Atomic Energy Agency	Det internasjonale atomenergibyrået
ICT	Directive for Intra Community Transfers	Direktiv for forenkla lisensiering innanfor EØS
MTCR	Missile Technology Control Regime	Internasjonalt eksportkontroll-samarbeid for eksportkontroll av missilteknologi
NSG	Nuclear Suppliers Group	Multilateralt eksportkontroll-samarbeid for eksportkontroll av kjernefysisk materiale og relevante fleirbruksvarer for masseødeleggingsvåpen.
NPT	Non-Proliferation Treaty	Ikkjespreiingsavtalen for kjernefysiske våpen
OPCW	Organization for the Prohibition of Chemical Weapons	Organisasjonen for forbod mot kjemiske våpen
OSSE	Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)	Organisasjonen for tryggleik og samarbeid i Europa
PSI	Proliferation Security Initiative	Initiativet for spreidingstryggleik
PST	Politiets tryggingsteneste	
WA	The Wassenaar Arrangement on Export Control for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies	Wassenaar-samarbeidet. Internasjonalt eksportkontroll-samarbeid for konvensjonelle våpen og fleirbruksvarer.

DET KONGELEGE
UTANRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 25

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Eksport av forsvarsmateriell frå Noreg i 2023, eksportkontroll og internasjonalt ikkje-spreiingssamarbeid

*Tilråding frå Utenriksdepartementet 14. juni 2024,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Støre)*

1 Samandrag

Kontrollen med eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer er ein viktig del av Noregs utanriks- og tryggingsspolitikk. Norske strategiske varer, teknologi, kunnskap og tenester er ettertrakta av mange land og aktørar som ønskjer å styrkje kapasitetane sine, både militært og i den sivile industrien. Ein streng og ansvarleg politikk og handheving av eksportkontrollen skal sørge for at eksport bidreg til å fremje våre tryggingsspolitiske interesser og tryggleiken til allierte. Noreg bidreg til å levere forsvarsmateriell som er av kritisk viktighet for vår felles tryggleik og evne til sjølvforsvar. Samstundes skal vi hindre spreieing av masseødeleggingsvåpen og sørge for at eksport frå Noreg ikkje har ein negativ innverknad på konflikhtar og internasjonale relasjonar.

Vi står i ei tid med store endringar av økonomisk, politisk og militær makt mellom land. Dette påverkar òg Noregs tryggleik, økonomien vår og vår plass i verda. Eksportkontrollen aukar i kompleksitet som følgje av den tryggingsspolitiske og

teknologiske utviklinga. Krig, undertrykking og stormaktrivalisering er eit krevjande og uføre-seieleg bakteppe for å møte utfordringar med brytningsteknologi og eit samfunn i endring. Russlands angrepskrig mot Ukraina er eitt døme der vi ser at merkesteinar vert flytta, også i Noreg. Auka behov i lands forsvar, så vel som i delar av sivil sektor med stor betydning for tryggleik, har ført til større omfang og meir samansette vurderingar for eksportkontrollen.

Norsk forsvarsindustri er høgt spesialisert og må samarbeide internasjonalt for å sikre overlevingsevne, verdiskaping og innovasjon. Ein innovativ og konkurransedyktig forsvarsindustri er eit bidrag til norsk og alliert tryggleik. Likevel er det ein realitet at land vi ikkje har tryggingssamarbeid med ønskjer å skaffe seg strategisk teknologi frå Noreg, både ope og på fordekte måtar. Langsiktige rammer og gode moglegheiter for produsentar av varer, teknologi og kunnskap må sjåast i samanheng med nasjonal tryggleik.

Regjeringa vil framleis leggje til rette for tydelege og føreseielege vilkår. Samstundes må dette skje innanfor ramma av ein restriktiv eksportkontroll.

Bakgrunn for meldinga

Sidan 1997 har regjeringa lagt fram ei årleg melding til Stortinget som gjer greie for eksporten av våpen, ammunisjon og anna militært materiell, relatert teknologi og tenester for militære føremål (heretter forsvarsmateriell), og fleirbruksvarer til militær sluttbruk, frå norske verksemder. Regjeringa ønskjer at meldinga skal bidra til betre kunnskap om denne delen av eksportkontrollen. Meldinga gjer greie for korleis eksportkontrollregelverket og Utanriksdepartementets retningslinjer for handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell vert praktisert, og ho viser omfanget av eksporten frå norske verksemder i 2023. Meldinga gjer ikkje greie for kontrollen med eksport av fleirbruksvarer til sivil bruk.

Forsvarsindustrien i Noreg spelar ei viktig rolle i å sikre både norsk og internasjonal tilgang til naudsynte varer og teknologi for territorialt forsvar, og alliert samarbeid. Industrien er avhengig av å kunne eksportere og delta i internasjonalt utviklings- og produksjonssamarbeid. Norsk forsvarsindustri og kunnskapssektor er verdslaiande innanfor einskilde teknologiområde, til dømes innanfor det maritime segmentet. Industrien og forskning fremjer teknologiutvikling og skapar arbeidsplassar over heile Noreg. Regjeringas mål er å framleis sikre ein levedyktig norsk forsvarsindustri som kan bidra til leveringstryggleik for både Noregs og allierte lands forsvar.

Om eksporten i 2023

Når Utanriksdepartementet innvilger lisens for eksport av forsvarsmateriell eller fleirbruksvarer til militær sluttbruk vert det alltid pålagt vilkår om at verksemda skal rapportere kvartalsvis om den faktiske utførselen som har funne stad. Utanriksdepartementet gjennomfører ei grundig kvalitets-sikring av rapportane opp mot dei innvilga lisensane. Dei faktiske tala om eksporten av forsvarsmateriell kan difor først gjerast kjent etterskotsvis.

Den årlege handelsstatistikken frå Statistisk sentralbyrå (SSB) baserer seg på tolldeklarasjonane til eksportørane om eksport og på kategoriane i tolltariffen, ikkje Utanriksdepartementets kontrollister. SSBs statistikk og Utanriksdeparte-

mentets statistikk om verdien av eksporten av varer, tenester og teknologi underlagd lisensplikt i Noreg vil difor ikkje vere like, og er ikkje samanliknbare då talgrunnlaget baserer seg på ulike kategoriar.

Kontraktane i forsvarsindustrien strekkjer seg ofte over mange år. Tidspunkt for leveransane og betaling vil som regel vere ulikt fordelte gjennom kontraktperioden. Eksportverdien vil difor alltid variere noko frå år til år. I tillegg vert tala påverka av valutasvingingar, prisaukar og inflasjon.

I 2023 vart det eksportert forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk, teknologi, tenester osb. for ca. 12 milliardar kroner, mot nær 8,9 milliardar i 2022. Samanlikna med 2022 auka verdien av denne eksporten med ca 35 %. Eksportverdien av A-materiell i 2023 var nærmare 8,6 milliardar kroner mot ca. 6,5 milliardar i 2022. Eksportverdien av B-materiell utgjorde i 2023 om lag 1,5 milliardar som er ein oppgang frå ca. 800 millionar i 2022. Totalt utgjorde eksporten av A- og B-materiell nærmare 10 milliardar i 2023 mot ca 7,3 milliardar kroner i 2022.

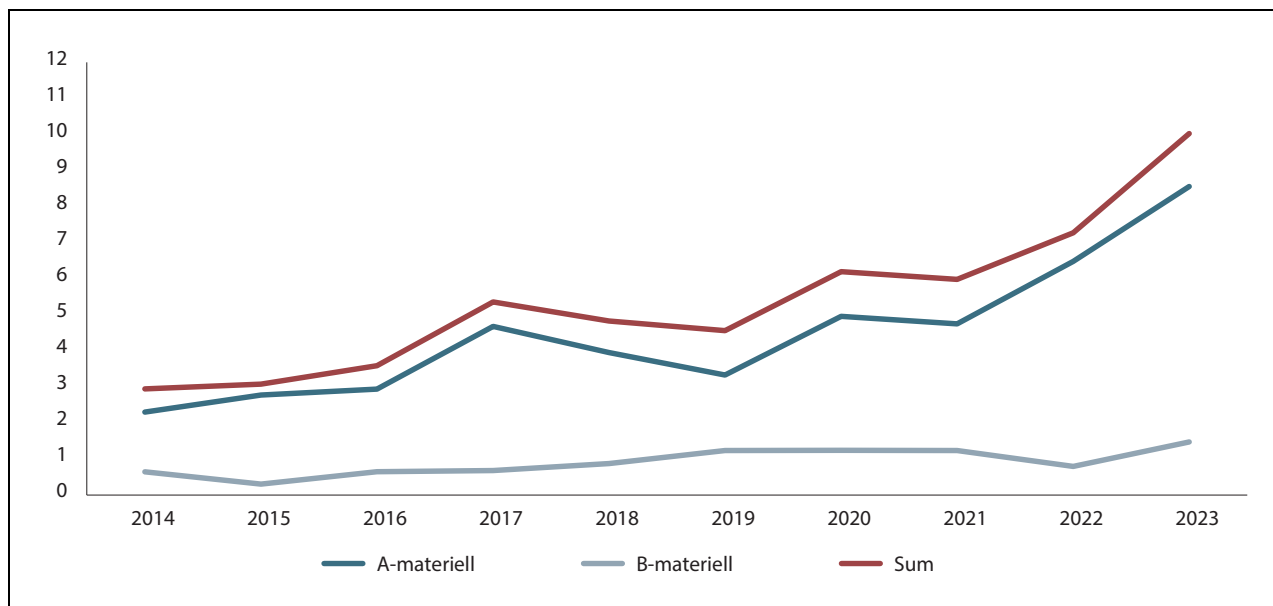
Samanlikna med 2022 var det i 2023 ein auke i verdien av eksporten av A-materiell med om lag 32 %, og ein oppgang i verdien av eksporten av B-materiell med om lag 85 %. Samanlikna med eksporten i 2022 var det ein auke i verdien av den samla eksporten av forsvarsmateriell (A- og B-materiell) på 38 % i 2023.

Verdien av eksporten av fleirbruksvarer til militær sluttbruk utgjorde ca. 398 millionar i 2023, mot ca. 453 millionar i 2022, ein nedgang på ca 12 %. I tillegg vart det eksportert tenester, teknologi, formidla forsvarsmateriell og gjennomført reparasjonar av forsvarsmateriell til ein verdi ca. 1,5 milliardar i 2023, mot ca. 1,1 milliardar i 2022.

Hovudvekta av eksporten går framleis til Nato-land. Medlemslanda i NATO og europeiske land fekk ca. 84 % av eksporten av A-materiell, og ca 91 % av B-materiell frå Noreg i 2023. USA var den største mottakaren av norsk eksport i 2023, med ein samla verdi på om lag 2,1 milliardar. Kapittel 10 gjev full oversikt over eksporten i 2023.

Kapittel 2: Openheit om eksporten av forsvarsmateriell

Meldinga gjev innsyn i sjølve eksporten av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer for militær sluttbruk i 2023. Meldinga omtalar òg regelverket og praktiseringa av retningslinjene for Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om lisens for eksport av forsvarsmateriell. Dette gjev i sum ytterlegare innsikt i forvaltninga av eksportkontrollen og dannar eit godt kunnskapsgrunnlag

Figur 1.1 Utviklinga av eksporten av forsvarsmateriell 2014–2023 (A- og B-materiell) i milliardar NOK.

for den offentlege debatten om denne delen av norsk utanriks- og tryggingsspolitikk.

Dei årlege meldingane vert handsama i Stortinget, og debatten bidreg til offentleg og parlamentarisk innsyn i praktiseringa av norsk eksportkontroll. Regjeringa vil vidareføre praksisen med å konsultere Stortingets organ om særskilde saker.

Til liks med i 2023, vil Noregs rapportering til FN's våpenhandelsavtale (ATT) og eit engelsk samandrag av meldinga til Stortinget verte offentleggjort i 2024.

Innsyn i eksporten av forsvarsmateriell skjer innanfor dei avgrensingane som følgjer av den strenge teieplikta i eksportkontrollloven § 2. Den strenge teieplikta kjem av at eksportkontrollloven gjev forvaltninga vidt høve til å krevje verksemdsensitiv informasjon då dette er naudsynt for å kunne handsame lisenssøknadar. Det vert gjort nærare greie for dette i kapitlet.

Kapittel 3: Geopolitiske utviklingstrekk påverkar eksportkontrollen

Forholdet mellom USA, Kina og Russland ber i aukande grad preg av rivalisering eller eit kapplop om tilgang til ressursar, inkludert teknologi. Norsk næringsliv vert òg stadig meir globalisert og involvert i fleire og nye marknader, ofte med komplekse verksemdsmodellar.

Store skifter i økonomisk, politisk og militær makt mellom land påverkar Noregs tryggleik, økonomien vår og vår plass i verda. Kven vi eksporterer norsk forsvarsmateriell, fleirbruks-

varer, teknologi og kunnskap til påverkar òg militære styrkeforhold og kapasitetar. Det gjer eksportkontrollen meir krevjande og meir kompleks enn nokon gong.

For å svare på denne utviklinga, vedtok regjeringa i 2023 å opprette eit direktorat for eksportkontroll og sanksjonar under Utanriksdepartementet. Dette er ei styrking av norsk eksportkontroll. Direktoratet for eksportkontroll og sanksjonar (DEKSA) vert oppretta frå 1. januar 2025. Direktoratet skal få ansvar for den utøvande kontrollen med eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi, tenester og kunnskap.

Kapittel 4: Regelverket for kontrollen med eksport av strategiske varer

Kontrollen med eksport av strategiske varer er heimla i lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi osv. (eksportkontrollloven). Forskrift om eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi og tenester (eksportkontrollforskrifta) utgjer det operative regelverket for lisensierings- og kontrolloppgåvene til departementet.

Omgrepet «strategiske varer» er eit samleomgrep for forsvarsmateriell og fleirbruksvarer, og er i eksportkontrollloven definert som «varer og teknologi som kan ha noko å seie for andre lands utvikling, produksjon eller bruk av produkt til militær bruk eller som direkte kan tene til å utvikle eit lands militære evne, og dessutan varer som kan nyttast til å utøve terrorhandlingar».

Kapittel 5: Utanriksdepartementets retningslinjer for handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, og dessutan teknologi og tenester for militære føremål

Kontrollen med eksport av forsvarsmateriell baserer seg på nasjonal politikk. Avgjerder om å tillate eksport av forsvarsmateriell er underlagt nasjonalt skjønn. Kontrollen for å hindre spreing av fleirbruksvarer og teknologi til masseødeleggingsvåpen eller terrorføremål er i hovudsak basert på arbeidet i det internasjonale eksportkontroll-samarbeidet.

Søknadar om eksport av forsvarsmateriell vert vurderte grundig innanfor ramma av retningslinene for Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, teknologi og tenester for militære føremål. Til grunn for retningslinene ligg erklæringa frå Gerhardsen-regjeringa og Stortingets vedtak frå 1959, og dessutan ei konsolidert kriterieliste. Det skal gjerast grundige vurderingar av dei utanriks- og innanrikspolitiske forholda i vedkommande område, og hovudsynspunktet er at Noreg ikkje tillét sal av våpen og ammunisjon til område der det er krig eller krig truar, eller til land der det er borgarkrig. I 1997 samla Stortinget seg samrøystes om at demokratiske rettar og respekt for grunnleggjande menneskerettar i mottakarlandet òg skal takast omsyn til.

Den konsoliderte kriterielista reflekterer relevante artiklar frå FN's våpenhandelsavtale og EUs åtte kriterium for våpeneksport. Retningslinene og kriteria sikrar mest mogleg openheit og føreseielegheit om vurderingane som vert gjorde.

Retningslinene føreset at eksport av A-materiell berre kan tillatast til land som er klarerte etter førre regjeringshandsaming. I samband med dette vert det gjort landklareringar basert på ei brei vurdering i samsvar med Stortingets vedtak av 1959 og 1997-presiseringa. Dei konkrete lisenssøknadene vert så handsama grundig og individuelt etter kriteria i Utanriksdepartementets retningslinjer. Dersom ein eksport vert rekna for å stri mot retningslinene vert søknaden avslått sjølv om det dreier seg om eit klart land.

Kapittelet gjer òg nærare greie for retningslinene for godkjenning av delleransar. Det vil seie at norske verksemder eksporterer delar og komponentar, som igjen vert samanstilt med andre delar på ein måte som gjer at det endelege produktet vert underlagt eksportkontrollregelverket i mottakarlandet.

Kapittel 6: Utanriksdepartementets oppgåver og nasjonalt samarbeid om eksportkontroll

Utanriksdepartementet er ansvarleg styresmakt for eksportkontrollen i Noreg. Departementet har ansvar for politikktutvikling, regelverksutvikling og norsk deltaking i det internasjonale eksportkontroll-samarbeidet.

Utanriksdepartementet er òg utøvande styresmakt for handheving av eksportkontrollregelverket, sanksjonar og restriktive tiltak. Ein prioritert del av arbeidet til departementet er informasjon og rettleiing om eksportkontroll for forsvarsindustrien, andre delar av næringslivet, advokatverksemder, teknologimiljø og forskings- og utdanningsinstitusjonar. Det vert lagt stor vekt på å sikre tilgjengelegheita til departementet og nær kontakt med eksportverksemdene om konkrete eksportsaker og for rettleiing innan eksportkontrollregelverket generelt.

Utanriksdepartementet samarbeider tett med partane i det nasjonale arbeidet om eksportkontroll. Politiets tryggingsteneste (PST) og Toll-etaten har lovpålagde oppgåver innanfor varekontroll, handheving, førebygging og etterforskning av brot på eksportkontrollregelverket. Etterretningstenesta har òg lovpålagde oppgåver knytt til eksportkontroll og ikkje-spreing. Direktoratet for strålevern og atomtryggleik (DSA) og Forsvarets forskingsinstitutt (FFI) kan trekkjast på i konkrete eksportkontroll-saker. For å sikre effektiv kontroll er det viktig at dei ulike partane deltek saman med Utanriksdepartementet i det løpande arbeidet med saker om eksport, og møter internasjonalt i dei internasjonale eksportkontroll-regima. På denne måten får partane god kompetanse og felles situasjonsforståing. Samarbeidet fungerer godt. Regjeringa legg vekt på å framleis sikre eit tett og effektivt nasjonalt samarbeid.

Riksrevisjonens undersøking av arbeidet til styresmaktene med strategisk eksportkontroll vart lagd fram i 2021. Utanriksdepartementet jobbar kontinuerleg med tiltak for å følgje opp undersøkinga. Dette inneber m.a. å gå gjennom eldre landklareringar, styrkje systematikken for kvalitetssikring av lisensvilkår, full revisjon av rutinar og dessutan meir dokumentasjon av vurderingar i sakshandsaminga. Anskaffing av nytt søknads- og sakshandsamingssystem er ein viktig del av dette arbeidet. Styrkinga av arbeidet med eksportkontroll held fram gjennom skipinga av Direktoratet for eksportkontroll og sanksjonar (DEKSA.)

Regjeringa vil framleis sikre tilstrekkeleg kompetanse, ressursar og rammevilkår for å

kunne vareta dei omfattande og komplekse oppgåvene på eit område som er i rask endring.

Kapittel 7: Kontroll av kunnskapsoverføring

Utanriksdepartementet sende i mars 2022 forslag til endringar i eksportkontrollforskrifta på alminneleg høyring. Målet med dei føreslåtte endringane er å tydeleggjere og skjerpe kontrollen som allereie skjer i dag. Ferdigstilling av forskriftsendringane er venta tidleg 2025, og vil skje parallelt med etableringa av DEKSA.

Utanriksdepartementet prioriterer dette arbeidet høgt, og har tett kontakt med fleire nasjonale samarbeidspartnarar om temaet. I tillegg er Utanriksdepartementet i nær dialog med aktørar som vert ramma av forslaga til endringar i regelverket, for på den måten å sikre at den styrka kontrollen er mest mogleg målretta.

Kapittel 8: Sanksjonar og restriktive tiltak

Regjeringa har fullmakt til å gjennomføre sanksjonar som er vedtekne av Tryggingrådet i FN, og dessutan EUs tiltaksregime eller andre internasjonale ikkje-militære tiltak som Noreg har slutta seg til. Desse vert som hovudregel gjennomførte gjennom særskilde forskrifter.

Somme tiltak, til dømes reiserestriksjonar og våpenembargoar, vert gjennomførte i utlendingsregelverket eller med heimel i den alminnelege eksportkontrollovgivinga. Difor vert våpenembargoar nemnd spesifikt berre i nokre av Noregs sanksjons- og tiltaksforskrifter.

Som ein reaksjon på Russlands folkerettsstridige angrep på Ukraina har EU innført sanksjonar som regjeringa omgåande varsla at Noreg ville slutte seg til. Den 18. mars 2022 vart første tiltakspakke med sanksjonar innført i norsk rett. Nye sanksjonar har fortlaufande vorte innførte. Høve for å drive handel med Russland er svært avgrensa. Noreg står saman med EU og andre land for å sikre at sanksjonane treff sterkt og effektivt. Utanriksdepartementet legg stor vekt på å informere og rettleie næringslivet om endringar i det norske sanksjonsregelverket. Dette arbeidet er intensivert i lys av dei restriktive tiltaka mot Russland.

Kapittel 9: Det internasjonale samarbeidet om eksportkontroll og ikkje-spreiing

Noreg er medlem i alle dei fire internasjonale eksportkontrollregima. Desse er:

- Australia Group (AG) som rettar seg mot å hindre spreing av kjemiske og biologiske våpen
- Missile Technology Control Regime (MTCR) som omfattar leveringsmidlar for masseødeleggingsvåpen
- Nuclear Suppliers Group (NSG) som gjeld kjernefysiske våpen
- Wassenaar Arrangement (WA) som omfattar konvensjonelle våpen, militære varer og sensitiv høgteknologi

Dei internasjonale eksportkontrollregima dannar grunnlaget for nasjonal gjennomføring av eksportkontrollen. I tillegg bidreg nasjonal gjennomføring av eksportkontrollen til å sikre etterleving av folkerettslege avtalar på ikkje-spreiingsområdet. I denne samanheng er Ikkje-spreiingsavtalen for kjernevåpen (NPT), Kjemivåpenkonvensjonen (CWC) og Biologivåpenkonvensjonen (BTWC) særleg viktige. I kapittelet vert òg norsk deltaking i dei internasjonale samarbeida Haagkodeksen mot spreing av ballistiske missil (HCoC), Initiativet for spreingstryggleik (PSI), og Våpenhandelsavtalen (ATT) omtala.

Eksportkontrollregima komplementerer dei internasjonale ikkje-spreiingsavtalane og konvensjonane når det gjeld plikter om kontroll med eksport av varer og teknologi som kan nyttast i utvikling, produksjon og bruk av masseødeleggingsvåpen, og leveringsmiddel til slike våpen. Gjennom medlemskap i regima pliktar Noreg m.a. å gjennomføre kontrollen i nasjonal rett og praksis, og dessutan å dele og ta omsyn til relevant informasjon som er utveksla innanfor ramma av regimesamarbeidet.

Det har òg utvikla seg eit stadig større samarbeid om kontroll med våpeneksport, både innanfor FN, EU og det internasjonale eksportkontroll-samarbeidet Wassenaar. Alle avgjerder om å tillate eksport eller ikkje er likevel underlagt kvar ein-skilde eksportstat sitt nasjonale skjønn. Nasjonal suverenitet med retten til sjølvforsvar, og såleis eksport og import av forsvarsmateriell, er nedfelt i FN-pakta artikkel 51. Innanfor EU er desse spørsmåla òg halde unna den felles utanriks- og tryggingspolitikken i unionen. Noregs samarbeid med EU er nærmare omtala i kapittelet.

Kapittel 10: Eksporten av forsvarsmateriell i 2023

Kapittel 10 gjev full oversikt over eksporten i 2023, med Utanriksdepartementets omtale av nøkkeltal og utviklinga i eksporten.

Oversikta viser den reelle eksporten av varer, teknologi og tenester som krev lisens etter Utanriksdepartementets varelistar. Dette inkluderer m.a. tabellar, figurar og oversiktar for eksport av forsvarsmateriell og sivile varer til militær slutt-

bruk; eksport av forsvarsmateriell fordelt på varekategoriane og fordelt på land; tenester og reparasjonar; eksport av fleirbruksvarer; eksport for donasjon til Ukraina. Kapitlet inneheld òg historikk frå tidlegare år for samanlikning.

2 Openheit om eksporten av forsvarsmateriell

Den første årlege meldinga om norsk eksport av forsvarsmateriell vart lagt fram for Stortinget i 1997. Gjennom åra har ein styrka openheita. Dei første meldingane fokuserte på regelverket og retningslinene, og gav nokre få opplysningar om den faktiske eksporten som hadde funne stad i det førre året. Den årlege meldinga har utvikla seg til å gje meir innsyn i eksporten av forsvarsmateriell frå norske verksemdar. I tillegg vert det gjeve informasjon om praktiseringa av Utanriksdepartementets retningslinjer, utviklinga av politikk og regelverk, og det nasjonale og internasjonale samarbeidet om eksportkontrollen med strategiske varer, teknologi og tenester. På denne måten bidreg meldinga til ein informert offentleg debatt om denne delen av norsk sikkerheitspolitikk.

Dersom det i ei einskildsak vert vurdert å ligge føre særskilde omstende, kan Stortingets organ konsulterast. Regjeringa vil føre vidare denne praksisen. På denne måten vert det gjeve parlamentarisk innsyn i eksporten av forsvarsmateriell.

Informasjonen om sjølve eksporten og om avslag på lisenssøknadar i kvart einskild år finst i kapittel 10. Når departementet innvilger ein lisenssøknad for eksport av forsvarsmateriell, vert det stilt som vilkår at verksemda kvartalsvis rapporterer om den faktiske eksporten som har funne stad basert på dei einskilde lisensane. Utanriksdepartementet går gjennom og kvalitetssikrar desse rapportane.

Noregs rapportering til Våpenhandelsavtalen (ATT) vert òg offentleggjort. I tillegg vert eit engelsk samandrag publisert av stortingsmeldinga. På denne måten bidreg Noreg til større openheit om eksporten av forsvarsmateriell.

Eksportkontrollloven pålegg ei streng teieplikt. Regjeringas målsetjing om mest mogleg openheit om eksport av forsvarsmateriell må skje innanfor ramma av den lovpålagde teieplikta. Ifølgje eksportkontrollloven skal alle gje Utanriksdepartementet den hjelpa som trengst for å kontrollere at føresegnene i loven og forskriftene vert følgd. Ei slik plikt gjeld alle opplysningar som Utanriksdepartementet finn naudsynte for å kunne handsame lisenssøknadar. Den vide retten til innhenting av verksemds- og konkurransesensitiv informasjon må varetakast gjennom strenge teiepliktreglar. I eksportkontrollloven § 2 fjerde ledd heiter det at alle har teieplikt om det dei får kunnskap om etter loven. Teieplikta etter eksportkontrollregelverket går såleis lenger enn teieplikta som elles følgjer av forvaltningsloven. Det at informasjon har vorte gjord kjend av ei verksemd eller i media, frittek ikkje departementet for teieplikt.

Utanriksdepartementet har lagt ut informasjon på nettsida til eksportkontrollen på regjeringa.no om offentleg journal og innsyn i eksportkontroll saker. På bakgrunn av teieplikta etter eksportkontrollloven vert ikkje eksportkontroll saker publiserte på eInnsyn, sjølv om desse vert journalførte internt i departementet. eInnsyn er ei felles publiseringsteneste som statlege verksemdar nyttar seg av til å publisere eigne postjournalar/postlister på internett. Generelle førespurnader til departementet per e-post som ikkje gjeld konkrete eksportkontroll saker vert publisert og innsyn vil verta vurdert for kvart einskild dokument etter førespurnad.

3 Geopolitiske utviklingstrekk påverkar eksportkontrollen

Forholdet mellom USA, Kina og Russland ber i aukande grad preg av rivalisering eller ein strategisk konkurranse om tilgang til naturressursar, infrastruktur, teknologi, kunnskap, eigarskap og verdshava. Denne rivaliseringa påverkar Noreg på fleire måtar, noko EOS-tenestene skildrar i sine årlege, ugraderte trussel- og risikovurderingar. Krigen i Ukraina og den geopolitiske utviklinga inneber at kontrollen med eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer og annan avansert teknologi aldri har vore viktigare.

Norsk næringsliv har vorte stadig meir globalisert og involvert i fleire og nye marknader. Den tryggingpolitiske og teknologiske utviklinga påverkar privat næringsliv, samstundes som den viser betydninga norsk næringsliv har for den nasjonale tryggleiken vår og for vår forsvars- og tryggingpolitikk.

Eksportkontroll og sanksjonar vert rekna som ein integrert del av vår forsvars- og tryggingpolitikk. Kven vi eksporterer norsk forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi og kunnskap til, påverkar militære styrkeforhold og kapasitetar.

EUs sanksjonar mot Russland, medrekna eksportrestriksjonar, har vore eit sentralt verktøy for å avgrense Russland sin tilgang på sensitiv teknologi. Sanksjonane bidreg òg til å hindre bruken av sensitiv teknologi i russiske våpensystem. Sanksjonsregimet overfor Russland har gjort det vanskelegare for russiske aktørar å sleppe inn i vestlege verdikjeder og kritisk infrastruktur.

Sanksjonane mot Russland har likevel resultert i at russiske styresmakter i større grad enn tidlegare nyttar seg av tredjeland for å tileigne seg teknologien og varene dei treng for m.a. å halde fram krigføringa si mot Ukraina.

Krava til eksportkontrollen er aukande. Der som vi skal lukkast med å hindre at norsk forsvarsmateriell, fleirbruksvarer og teknologi kjem på avvegare eller hamnar i feil hender, er det naudsynt med auka sakshandsamingskapasitet, meir rettleiing og informasjon. Det er i tillegg

naudsynt med eit tett og godt samarbeid med både nasjonale og internasjonale aktørar.

I arbeidet med eksportkontroll og sanksjonar er internasjonalt samarbeid heilt naudsynt, men også krevjande grunna den tryggingpolitiske situasjonen. Skal vi stå solidarisk med allierte og partnerland må vi òg gjennomføre tiltak innanfor dei omfattande sanksjonsregima. Det internasjonale eksportkontrollsamrådet har likevel nokre avgrensingar, gitt at det er basert på semje mellom alle medlemslanda. Det er difor svært viktig at Noreg har eit tett samarbeid med EU på eksportkontrollområdet. Samarbeidet med EU innanfor eksportkontroll vert omtalt nærmare i kapittel 9.

I EU går det no føre seg diskusjonar om korleis finne den rette balansen mellom økonomisk innovasjon i ein open, global økonomi og behovet for å redusere risikoen knytt til økonomiske avhengnader og andre sårbarheiter som kan utgjere ein trussel mot nasjonal tryggleik. *Økonomisk tryggleik* har vorte eit nøkkelomgrep. Også Norske styresmakter arbeider også med å finne gode løysingar på korleis oppnå god økonomisk tryggleik. I desember 2023 la eit regjeringsoppnemnt utval til dømes fram utgreiinga si NOU 2023: 28 *Investeringskontroll – Ein open økonomi i usikre tider*.

3.1 Nytt direktorat for eksportkontroll og sanksjonar

I 2023 vedtok regjeringa å opprette eit eige direktorat for eksportkontroll og sanksjonar underlagt Utanriksdepartementet. Direktoratet skal få ansvar for den utøvande kontrollen med eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi, tenester og kunnskap. Ein styrka kontroll med eksport av strategiske og sensitive varer, teknologi og kunnskap vil både kunne bidra til å redusere sårbarheitene i norsk næringsliv og til å styrkje den nasjonale tryggleiken vår.

Boks 3.1 Direktoratet for eksportkontroll og sanksjonar (DEKSA)

- 1. januar 2025 vert det formelle og faglege ansvaret delt for eksportkontroll og sanksjonar i Noreg.
- UD vil ha det overordna og konstitusjonelle ansvaret for eksportkontroll og sanksjonar.
- Alt eksportkontrollarbeid vert ikkje flytta ut av departementet. UD vil framleis ha ansvaret for politikktvikling (t.d. avgjere kven som kan motta forsvarsmateriell frå Noreg), Noregs deltaking i det internasjonale samarbeidet om eksportkontroll, regelverksutvikling og klagehandsaming.
- Direktoratet vil på si side få ansvaret for den utøvande kontrollen med eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi, tenester og kunnskap. Dette gjeld til dømes utferding av lisensar, rettleiing av industrien, academia og andre aktørar som vert ramma.
- Direktoratet vil rettleie og handsame ein-skildsaker i samsvar med sanksjonsregelverket.
- Etableringa av DEKSA vil òg bidra til å føre vidare tilrådingane frå Riksrevisjonens gjennomgang av arbeidet med eksportkontroll.

nokon gong. Utanriksdepartementet får opp mot 10 000 saker per år. Næringslivet har gjennom fleire år etterspurt både raskare sakshandsaming og meir rettleiing frå styresmaktene om eksportkontroll og sanksjonar. Omfanget av saker frå næringslivet og academia er høgt. Etableringa av DEKSA gjev høve til å profesjonalisere og styrkje rettleiingsarbeidet.

Norsk næringsliv må i aukande grad forhalde seg til sanksjonar og reguleringa av eksport, særleg som følgje av krigen i Ukraina. Den enorme auken i talet på sanksjonar som har vorte innførte dei siste åra har gjort bilete ytterlegare komplisert for næringslivet å navigere i. Behovet for rettleiing frå styresmaktene er difor stort.

UD har ansvar for rundt 40 sanksjonsregime. Særleg sanksjonane mot Russland har vore svært omfattande og arbeidskrevjande dei siste to åra då dei er i stadig endring og utvikling. Etter Russlands fullskala invasjon av Ukraina har UD motteke ein stor auke i førespurnader knytt til Russlandssanksjonene.

Sakene som UD får til handsaming, både i form av lisenssøknadar, sanksjonssaker og andre førespurnader, vert stadig meir komplekse. I fleire tilfelle ser vi mellom anna at aktørar prøver å få tak i varer og teknologi på fordekte måtar. Leveransekedene og eigarstrukturane er meir kompliserte enn før, og det er i aukande grad uklart kven som er den reelle sluttbrukaren.

Komplekse eksportkontrollsaker krev grundigare vurderingar av teknologi og bruksområda deira, særleg innanfor framveksande teknologiar og digital overvakingsteknologi. Slike vurderingar krev høg teknologisk ekspertise og kompetanse.

3.2 Kvifor treng Noreg eit eige direktorat for eksportkontroll og sanksjonar?

Arbeidet med eksportkontroll og sanksjonar er i dag omfattande, komplekst og meir krevjande enn

4 Regelverket for kontrollen med eksport av strategiske varer

Kontrollen med eksport av strategiske varer, teknologi og tenester er heimla i lov og forskrift. Omgrepet strategiske varer er eit samleomgrep for både forsvarsmateriell og fleirbruksvarer.

Utanriksdepartementets retningslinjer for handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, teknologi og tenester for militære føremål vert omtalte i kapittel 5.

Kontrollen med fleirbruksvarer baserer seg på arbeidet innanfor dei internasjonale eksportkontrollregima skildra nærmare i kapittel 9.

4.1 Eksportkontrollloven

Lov av 18. desember 1987 om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi osv. (eksportkontrollloven) er ein fullmaktslov. Departementet er gjeve fullmakt i Kgl. resolusjon av same dato til å administrere loven og utarbeide forskrifter og retningslinjer for å sikre gjennomføring av kontrollen.

Loven gjev eit vidt heimelsgrunnlag for å utøve ein effektiv kontroll med eksporten av strategiske varer, teknologi og tenester for militære føremål. I § 1 i loven heiter det at Kongen kan bestemme at varer og teknologi som kan ha noko å seie for andre lands utvikling, produksjon eller bruk av produkt til militær bruk eller som direkte kan tene til å utvikle eit lands militære evne, og dessutan varer og teknologi som kan nyttast til å utøve terrorhandlingar, jf. straffeloven § 131, ikkje må utførast frå Noreg utan særskilt løyve. Det kan òg setjast forbod mot at det utan særskilt løyve vert ytt tenester som nemnt over. Det kan vidare setjast vilkår for løyva. Kongen kan i tillegg setje forbod mot at personar som bur eller tilhaldsstad i Noreg, og dessutan norske verksemdar, stiftingar og samanslutningar utan særskilt løyve driv handel med, formidlar eller på annan måte hjelper ved sal av våpen og militært materiell frå eit framandt land til eit anna. Tilsvarande gjeld for strategiske varer og teknologi som er nærmare angitt i eksportkontrollforskrifta, dvs. varer og teknologi som kan nyttast i masseøydleggingsvåpen og leveringssystem for slike våpen.

Alle pliktar å gje departementet den hjelpa og dei opplysningane som trengst for å kontrollere at føresegnene i loven og eller i forskrifta gitt i medhald av ho, vert følgd. Denne vide tilgangen til innhenting av verksemds- og konkurranse-sensitiv informasjon og bistand i samband med handsaminga av lisenssøknadar, har motstykket sitt i dei strenge føresegnene i loven om teieplikt. Alle har teieplikt om det dei får kunnskap om etter loven jf. eksportkontrollloven § 2 fjerde ledd.

Loven inneheld straffeføresegner. Det er straffbart å utføre eller prøve å utføre varer, teknologi eller tenester utan løyve, å bryte vilkår som er sett, gje feilaktige opplysningar, munnleg eller skriftleg, om forhold som har noko å seie for tilgangen til å utføre varer, teknologi eller tenester, eller på annan måte bryt føresegner gjeve i eller i medhald av loven. Aktlause regelbrot kan straffast med bøter eller fengsel inntil to år.

I St.meld. nr. 29 (2007–2008), St.meld. nr. 42 (2008–2009), Meld. St. 21 (2009–2010) og Meld. St. 26 (2018–2019) vart det gjort grundig greie for verkeområdet for loven.

4.2 Eksportkontrollforskrifta

Forskrift om eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi og tenester av 19. juni 2013 (eksportkontrollforskrifta) gjev reglar om den operative gjennomføringa av kontrollen, og sjølve lisensieringa. Dette omfattar alle delar av lisensieringa, medrekna høve til å setje vilkår for lisensar. I tillegg vert tilbakekalling, suspensjon og endring av ein tidlegare innvilga lisens regulert, samt unntak frå lisensplikta og dessutan høve til å krevje sluttbrukarerklaering.

Varer som krev eksportlisens er skildra i to varelister som er del av eksportkontrollforskrifta. Vareliste I omfattar forsvarsrelaterte varer og teknologi, medan vareliste II skildrar fleirbruksvarer og teknologi. Listene er forhandla fram og vedtekne ved konsensus i dei internasjonale eksportkontrollregima der Noreg deltek. EU har slått saman listene frå regima. Av omsyn til

brukarvenlegheit vert EUs to konsoliderte lister innarbeidd direkte i norsk regelverk.

I tillegg til varer, er det lisensplikt for teknologi og for tenesteytingar knytt til varelistene, og dessutan for tenester elles som kan tene til å utvikle eit lands militære evne. Det er òg reglar om lisensplikt for formidling av strategiske varer mellom to tredjeland.

Forskrifta gjev elles tilgang til å utløyse lisensplikt for eksport av alle varer, teknologi og tenester som ikkje står på varelistene under visse omstende. Føremålet er høve til å hindre uønska eksport. I Meld. St. 25 (2019–2020) vart det gjort grundig greie for dei fire såkalla generalklausulane som går fram av § 7 i forskrifta. Dei betyr at det kan utløyse lisensplikt når:

- det vert vurdert at vara, teknologien eller tenesten er meint for bruk i samband med eit masseøydeleggingsvåpenprogram eller for leveringsmidlar for slike våpen;

- vara, teknologien eller tenesten er for militær bruk i område der det er krig, krig truar eller til eit land der det er borgarkrig;
- vara, teknologien eller tenesten er for militær bruk i eit land som er omfatta av sanksjonar, restriktive tiltak eller våpenembargo;
- vara, teknologien eller tenesten vert rekna for å direkte kunne tene til å utvikle eit lands militære evne på ein måte som ikkje er samsvarende med vesentlege norske tryggleiks- og forsvarsinteresser.

Utanriksdepartementet arbeider med å innføre ei særskild lisensplikt når det gjeld kontroll med kunnskapsoverføring av strategiske teknologiar. I utgangspunktet er det lisensplikt for immateriell teknologi i dagens forskrift, men det er ønskeleg å tydeleggjere lisensplikta for kunnskapsoverføring. Eit konkret forslag om slik kontroll vart sendt på høyring i 2022. Det er gjort nærmare greie for dette arbeidet i kapittel 7.

5 Utanriksdepartementets retningsliner for handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, og dessutan teknologi og tenester for militære føremål

Det er viktig at forsvarsindustrien har best mogleg forståing for rammeverket for kontroll med eksport av forsvarsmateriell. Eit stabilt og tydeleg rammeverk er viktig fordi utvikling, produksjon og marknadsføring av forsvarsmateriell føreset langsiktig planlegging.

For å sikre at forsvarsverksemdene har mest mogleg føreseielegheit om høve til å få lisens, vart det i 1992 publiserte retningsliner for Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om eksport av våpen, ammunisjon og anna militært materiell, teknologi og tenester. Retningslinene gjev forsvarsindustrien innsyn i Stortingets føresetnadar og rammevilkåra til styresmaktene, inkludert kva forvaltninga legg vekt på ved handsaming av søknadar om lisens. Retningslinene er publiserte på regjeringa.no og kjem fram som vedlegg 5 til denne meldinga.

Hovudgrunnlaget for Utanriksdepartementets vurderingar, følgjer av Regjeringas erklæring av 11. mars 1959 og Stortingets vedtak same dato. Vedtaket føreset grundige vurderingar av dei utanriks- og innanrikspolitiske forholda i vedkommande område. Hovudsynspunktet bør vere at Noreg ikkje tillét sal av våpen og ammunisjon til område der det er krig eller krig truar, eller til land der det er borgarkrig. I 1997 samla Stortinget seg om ei presisering av 1959-vedtaket. Her heiter det at Utanriksdepartementets vurdering av dei innanriks- og utanrikspolitiske forhold omfattar ei rekkje spørsmål, medrekna spørsmål knytt til demokratiske rettar og respekt for grunnleggjande menneskerettar.

I 2014 vart retningslinene reviderte. Det vart m.a. innarbeidd ei konsolidert kriterieliste som består av EUs åtte åtferdskriterium for våpeneksport og FN's våpenhandelsavtales (ATT) artikkel 6 og 7. Kriteria utdjupear nærmare dei vurderingane som følgjer av Stortingets 1959-vedtak og presisering frå 1997. Det vart gjort grundig greie for den konsoliderte kriterielista i Meld. St. 26 (2018–2019) og i Meld. St. 35 (2020–2021).

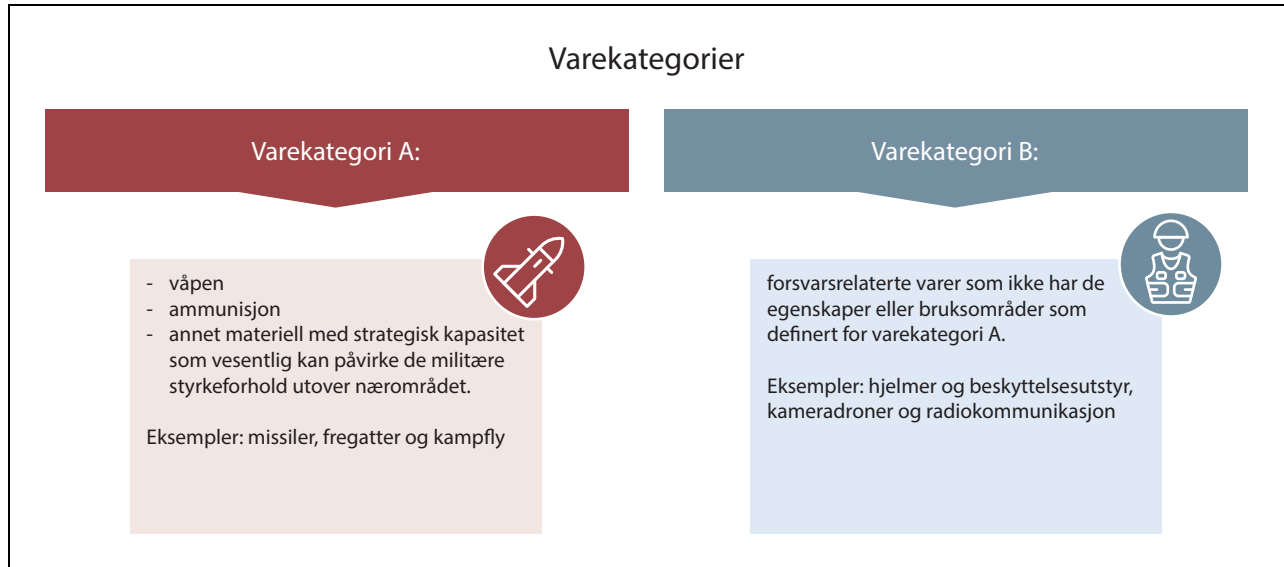
5.1 Landgruppene, varekategoriar og dokumentasjonskrav

For å sikre mest mogleg føreseielegheit og likehandsaming er systematikken til retningslinene bygd på to stolpar: landgrupper og varekategoriar. Det er definert fire landgrupper og to varekategoriar. Retningslinene gjev nærmare rettleiing for kva varekategoriar som kan tillatast eksportert til kvar einskild landsgruppe, og kva dokumentasjon som trengst ved eksport til dei ulike landsgruppene.

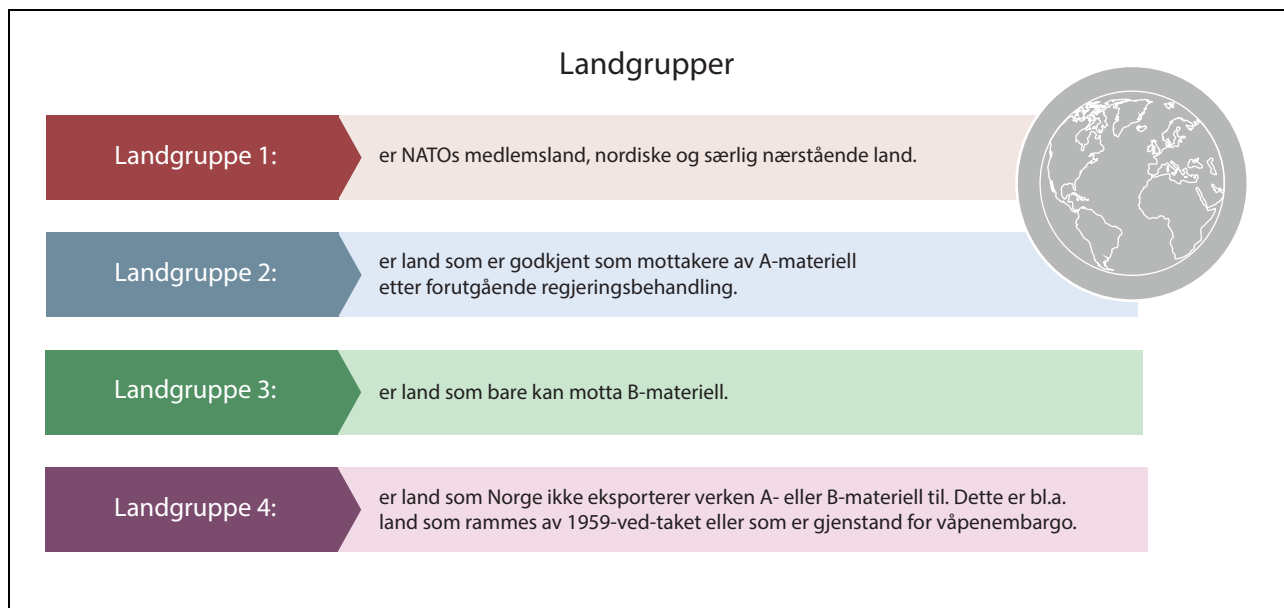
Retningslinene set tydelege krav til dokumentasjon om sluttbruk og sluttbrukar. Kravet til dokumentasjon for søknadar om lisens, varierer ut frå varekategori og landsgruppe mottakarlandet inngår i. Ved eksport av forsvarsmateriell som ikkje er delleveransar under styresmakts-godkjent samarbeidsavtale, krevst alltid dokumentasjon som godtgjer sluttbruk, før lisens kan innvilgast. I kapittel 5.2 kan ein lese meir om eksport under styresmaktsgodkjente samarbeidsavtalar. Retningslinene kan òg nyttast ved eksport av fleirbruksvarer og dessutan tilhøyrande teknologi og tenester til militær sluttbruk.

Boks 5.1 Dokumentasjonskrav ved søknadar om eksport

- A-materiell til landgruppe 1: Dokumentasjon som godtgjer at ein kunde er, eller opptrer på vegner av, forsvarsstyresmakta må liggje føre.
- A-materiell til landgruppe 2: Stadfesta sluttbrukerklæring frå styresmaktene med reeksportklausul.
- B-materiell til landgruppe 1, 2 og 3: tilfredsstillande dokumentasjon på sluttbruk og sluttbrukar skal leggjast fram.

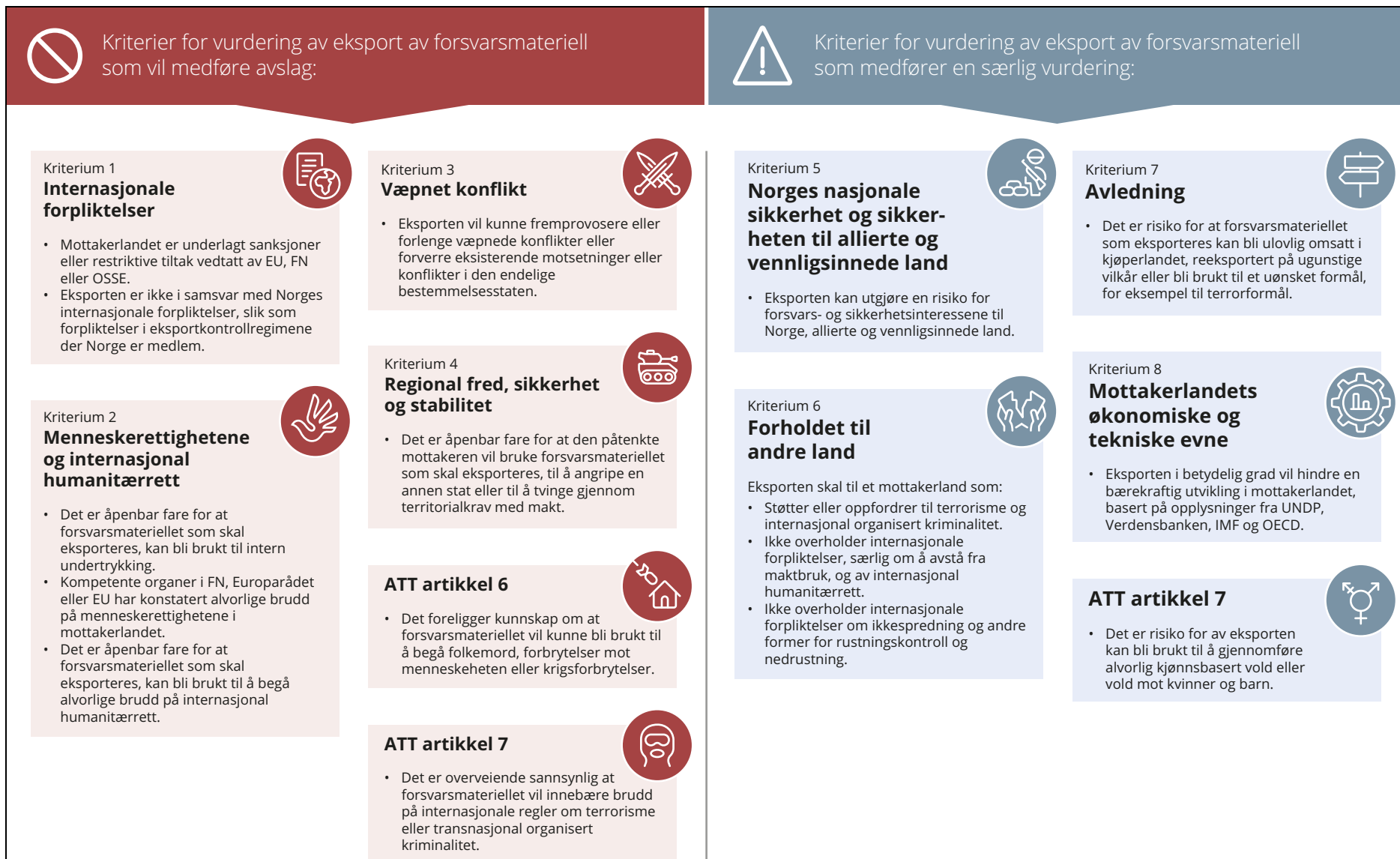
Figur 5.1

Figur 5.2

Lisens vil ikkje innvilgast dersom ein lisenssøknad etter ei grundig og brei vurdering vert rekna for å stri mot retningslinene. Dersom mottakarlandet vert vurdert ramma av hovudprinsippa i 1959-vedtaket ved at det er krig eller trussel om krig i området, eller at det er borgarkrig i

landet, vil avslag verta gitt uavhengig av kva materiell det er tale om. I slike tilfelle vil det ikkje vere naudsynt å gjennomføre konkrete vurderingar av kriteria i den konsoliderte lista. Desse kjem først til bruk når det er avklart at 1959-vedtaket ikkje står i vegen for eksport.

Figur 5.3 Kriterium for vurdering av eksport av forsvarsmateriell

I vurderinga av kvart einskild kriterium, vert det teke utgangspunkt i om den spesifikke vara eller teknologien som er søkt eksportert i seg sjølv kan nyttast til uakseptable militære aktivitetar. Dette kan til dømes vere risiko for at utstyret kan vere meint for intern undertrykking, nytta til å krenkje grunnleggjande menneskerettar, eller nytta til å gjere seg skuldig i alvorlege brot på internasjonal humanitærrett. I slike vurderingar kan departementet trekkje på eigne landvurderingar og på informasjon frå ei rekkje kjelder, til dømes frå anerkjende organisasjonar som FN, Amnesty International, Human Rights Watch. I tillegg vert informasjon utveksla innanfor Noregs samarbeid med EU om eksportkontroll og frå dei internasjonale eksportkontrollregima nytta.

I Meld. St. 8 (2011–2012), Meld. St. 49 (2012–2013), Meld. St. 8 (2014–2015) og Meld. St. 8 (2015–2016) vart det gjort greie for arbeidet til departementet med å styrkje retningslinene. I Meld. St. 26 (2018–2019) vart det gjort grundig greie for vurderingane til departementet knytt til retningslinene, og dessutan om arbeidet med eit tydelegare regelverk. I Meld. St. 35 (2020–2021) vart arbeidet med landklareringar og hand-saminga av konkrete lisenssøknadar nøye omtala.

5.2 Eksport av delar og komponentar

Noregs forsvarsindustri er høgteknologisk og famnar heile system, undersystem, delar og komponentar. Fleire norske verksemder framstiller nisjeprodukt.

Det er brei politisk semje om betydninga av å ha ein robust forsvarsindustri som mogleggjer samarbeid både om utvikling og produksjon av materiell for å sikre vår eigen, allierte og nærstående lands forsvarsevne. Regjeringa ser det som viktig å sikre at forsvarsindustrien får mest moglege føreseielege og langsiktige rammvilkår. Dette er sentralt for å kunne delta i internasjonale prosjekt om utvikling og produksjon av materiell. På denne måten vil vi bidra til eit føreseieleg materiellsamarbeid med allierte land, vareta kompetanse, utvikle ny teknologi og sikre arbeidsplassar. Omsynet til Noregs og allierte lands forsvarsevne var avgjerande i utarbeidinga av delleveransekonseptet i retningslinene i 1992. Alliert materiellsamarbeid er viktig for vår tryggleik og forsvarsevne.

Delleveransar under ein samarbeidsavtale

Kapittel 6 til retningslinene gjev rettleiing for delleveransar, og legg til rette for at verksemder kan

eksportere delar og komponentar innanfor ramma av bestemte vilkår.

Med delleveranse siktar ein til leveransar av varer som ikkje har nokon sjølvstendig funksjon. Slike delar inngår som oftast i større militære system, til dømes missil, ubåtar eller kampfly.

Ei norsk verksemd kan inngå ein samarbeidsavtale med ei verksemd eller styresmakter i andre land. Avtalen må vise tydeleg kva delar og komponentar som vert omfatta av avtalen og kva for eit endeleg produkt delane skal inngå i.

Samarbeidsavtalar om leveransar av delar *utan nokon sjølvstendig funksjon* vil normalt godkjennast når:

- Dei norske delane, delsystemet eller komponentane vert samordna med delar frå andre leveringskjelder;
- Det ferdige produktet ikkje framstår som norsk.

Når desse vilkåra er oppfylte, kan ein avstå frå kravet om dokumentasjon for sluttbruk av det ferdige produktet. Dette inneber at landet som eig det ferdige produktet kan eksportere dette på grunnlag av deira nasjonale eksportkontrollreglar.

Konseptet, med at delar og komponentar utan sjølvstendig funksjon eksportert under styresmaktsgodkjente samarbeidsavtalar, gjer det mogleg for norske verksemder å delta i materiellsamarbeid med einskilde allierte land om våpensystema deira når hovudføremålet med det aktuelle våpensystemet er å sikre allierte lands forsvarsevne. Det er samstundes ein realitet at landet som produserer og eig eit slikt våpensystem kan eksportere dette våpenet til andre land i samsvar med deira nasjonale eksportkontrollsystem.

I situasjonar der det likevel dreier seg om delar med ein sjølvstendig funksjon, eller overføring av teknologi for produksjon av norsk materiell til eit anna land, vil norsk eksportkontrollregelverk gjelde.

Delleveransar utan samarbeidsavtale

Når det gjeld delleveransar som ikkje inngår i ein samarbeidsavtale godkjent av Utanriksdepartementet, og dei nemnde vilkåra ovanfor ikkje er oppfylte, skal slike leveransar handsamast som det endelege sluttproduktet. Dette betyr i praksis at delar til eit utanlandsk våpensystem der det ikkje ligg føre ein styresmaktsgodkjent samarbeidsavtale, skal handsamast etter reglane for eksport av materiell i varekategori A.

Overføring av teknologi under samarbeidsavtalar

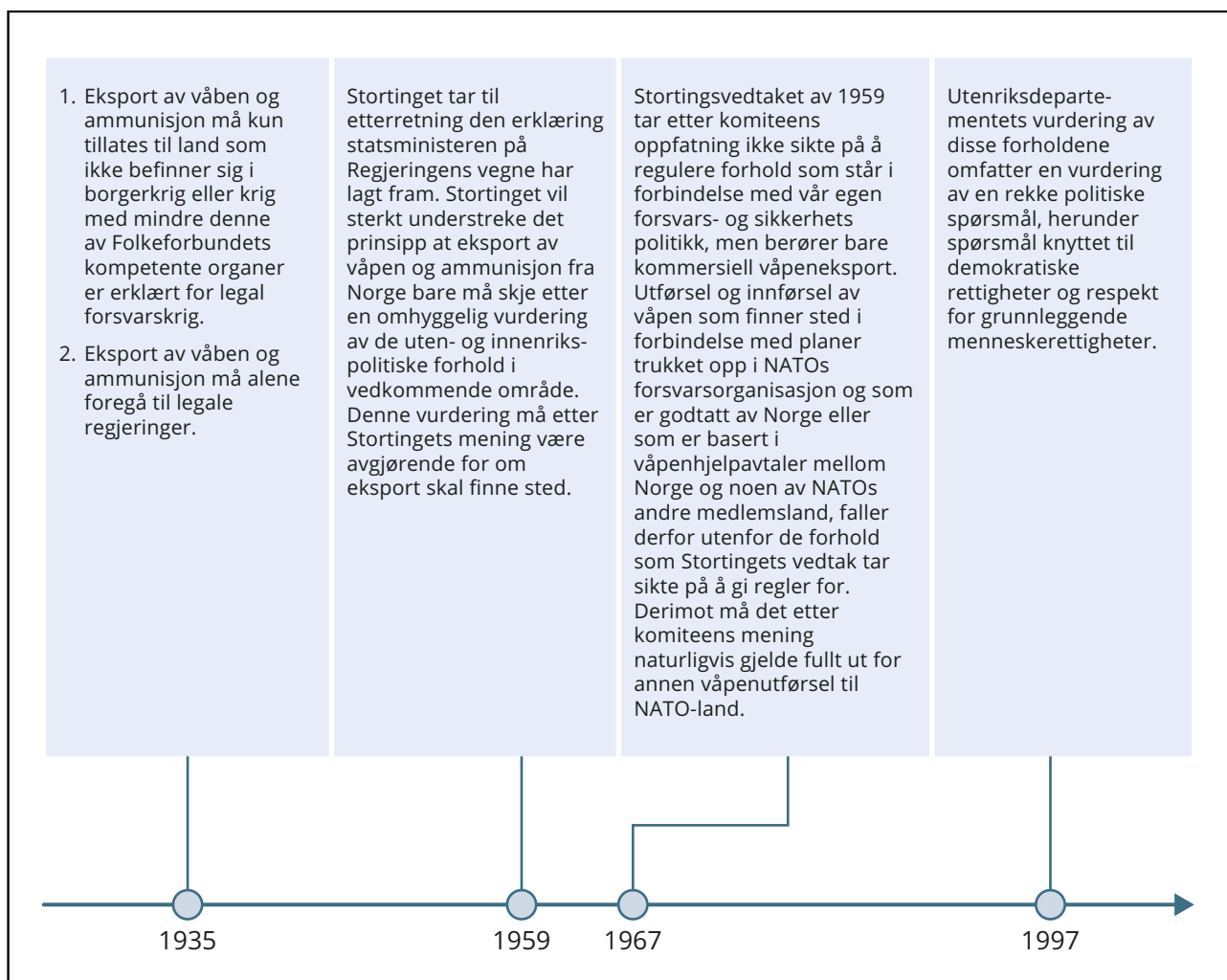
Retningslinene gjev tydelege reglar om eksport av teknologi under ein samarbeidsavtale. Med teknologi siktar ein her til innsikt som er avgjerande for å utvikle, produsere, halde ved like eller bruke ei vare. Teknologi omfattar mellom anna produksjonsrettar og tekniske data. Søkningar om overføring av produksjonsrettar skal handsamast med sikte på å sikre at overføringa ikkje har som føremål å omgå norsk eksportregulering.

Ved eksport av teknologi som inngår i samarbeidsavtalar med verksemdar eller styresmakter i andre land, skal lisens innvilgast såframt avtalen er godkjent av Utenriksdepartementet. For å kunne godkjenne ein slik samarbeidsavtale, må det godtgjerast at overføringa ikkje har som føremål å omgå norsk eksportregulering. I praksis inneber dette at det ikkje kan gjevast eksportlisens for produksjon av eit norsk våpen i utlandet, utan at det vert stilt vilkår om sluttbruk og sluttbrukar.

Ei teknologioverføring vert samstundes vurdert opp mot Stortingets 1959-vedtak og kriteria og føresegnene i retningslinene. På denne måten vil ei overføring av produksjonsteknologi frå Noreg for produksjon av eit norsk våpen i utlandet vere underlagd norsk eksportkontroll. Derimot vil norsk eksportkontroll ikkje komme til bruk dersom ei norsk verksemd kjøper opp eit utanlandsk verksemd som produserer militært materiell som er eigd av landet verksemda er etablert i. Dette vil framleis vere utanlandsk materiell, og underlagt eksportkontrollen i produksjonslandet.

5.3 Stortingets vedtak om eksport av forsvarsmateriell

Spørsmålet om kven vi skal eksportere våpen til har alltid vore oppe til debatt. Våpeneksport er integrert i dei nasjonale tryggingsspolitiske interessene i eksportlandet, og dimed underlagt suvereniteten til eksportlandet. Den globale tryggingss-

Figur 5.4 Illustrasjon over Stortingets vedtak om eksport av forsvarsmateriell

Figur 5.5 Statsminister Einar Gerhardsen i februar 1959.

Foto: Leif Ørnelund / Oslo Museum

politiske utviklinga påverkar lands våpeneksport-politikk. Dette viser seg tydeleg i utviklinga av Noregs politikk på dette området, basert på Stortingets vedtak og føresetnader, og dessutan utviklinga i internasjonale og regionale samarbeid Noreg deltek i. Samstundes har det gjennom dei siste åra vakse fram eit større internasjonalt samarbeid òg når det gjeld våpeneksport, både innanfor FN, EU og dei internasjonale eksportkontrollregima.

Stortingets vedtak

I 1933 erklærte Paraguay krig mot Bolivia. Noreg slutta seg året etter til Folkeforbundets våpenembargo overfor dei to landa. Samstundes valde norske styresmakter å godkjenne sal av mange artilleriskot til Bolivia. Dette vart mellom anna grunngeve med kontraktsplikter inngått forut for Folkeforbundets våpenembargo. Noregs føresetnad for tilslutning var effektiv etterleving av embargoen, noko som ikkje vart tilfelle då ei rekkje statar heldt fram med å eksportere ammunisjon til Bolivia. Eksporten til Bolivia skapte stor debatt og i kjølvatnet av kritikken som følgde vedtok Stortinget i 1935 at:

- «1. Eksport av våben og ammunisjon må kun tillates til land som ikke befinner seg i borgerkrig eller krig med mindre denne av Folkeforbundets kompetente organer er erklært for legal forsvarskrig.
2. Eksport av våben og ammunisjon må alene foregå til legale regjeringer.»¹

I 1958 godkjente regjeringa eksport av ammunisjon og handgranatar til Cuba. Før varene kom til landet hadde Cubas tidlegare president Batista vorte styrta av Fidel Castro. Eksporten vekte stor oppsikt i Noreg, og ein fekk ein debatt om eksporten var i tråd med stortingsvedtaket av 1935.

I debatten i Stortinget 11. mars 1959 erklærte statsminister Gerhardsen på regjeringas vegner at:

«De prinsipielle retningslinjer som kommer til uttrykk i vedtaket (av 1935), svarer til de

¹ Innst. S. nr. 80. Innstilling fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite om forbud mot utførsel av våben og ammunisjon og annet krigsmateriell til Bolivia og Paraguay samt eksport av våben og ammunisjon fra de militære fabrikker i sin alminnelighet (St.meld. nr 16 og nr. 24 – 1935.)

retningslinjer Regjeringa har søkt å følge. Når det gjelder den framtidige behandlingen av slike saker, kan jeg på Regjeringens vegne erklære at den vil holde seg nøye til de prinsipielle retningslinjer som hittil vanligvis har vært fulgt ved utstedelse av eksporttillatelse for våpen og ammunisjon.

Det skal ved avgjørelsen legges vekt på dei utenrikspolitiske vurderinger, og hovedsynspunktet bør være at Norge ikke vil tillate salg av våpen og ammunisjon til områder hvor det er krig eller krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig». ²

Same dato vedtok Stortinget følgjande:

«Stortinget tar til etterretning den erklæring statsministeren på Regjeringens vegne har lagt fram. Stortinget vil sterkt understreke det prinsipp at eksport av våpen og ammunisjon fra Norge bare må skje etter en omhyggelig vurdering av de uten- og innenrikspolitiske forhold i vedkommende område. Denne vurdering må etter Stortingets mening være avgjørende for om eksport skal finne sted». ³

På bakgrunn av krigen i Vietnam sette representanten Finn Gustavsen i 1967 fram forslag om å stadfeste eit forbod mot eksport av våpen og ammunisjon til land som er i krig eller borgarkrig.

I innstillinga frå utanriks- og konstitusjonskomiteen om forslaget i 1967 kjem det m.a. fram at:

«Storingsvedtaket av 1959 tar etter komiteens oppfatning ikke sikte på å regulere forhold som står i forbindelse med vår egen forsvars- og sikkerhetspolitikk, men berører bare kommersiell våpeneksport. Utførsel og innførsel av våpen som finner sted i forbindelse med planer trukket opp i NATOs forsvarsorganisasjon og som er godtatt av Norge eller som er basert i våpenhjelpavtaler mellom Norge og noen av NATOs andre medlemsland, faller derfor uten-

for de forhold som Stortingets vedtak tar sikte på å gi regler for. Derimot må det etter komiteens mening naturligvis gjelde fullt ut for annen våpenutførsel til NATO-land». ⁴

Vidare slutta Stortinget seg i 1997 samrøystes til ei presisering av 1959-vedtaket. Dette gjaldt betydninga av demokratiske rettar og respekten for grunnleggjande menneskerettar i vurdering av dei utan- og innanrikspolitiske forhold i vedkommande land.

Historikken viser at det berande prinsippet må vere dei omsyna som til ei kvar tid speglar Noregs utanriks- og tryggingspolitiske interesser. Situasjonen vi står i er ein vedvarande krig i Ukraina. Vi veit ikkje kva dei langsiktige konsekvensane av Russlands folkerettsstridige invasjon vert. Vi ser at krigen har endra det tryggingspolitiske landskapet i overskødeleg framtid og påverkar norsk sikkerheitspolitikk.

Kontrollen med eksport av forsvarsmateriell skal framleis skje innanfor strenge og ansvarlege rammer. Samstundes skal regjeringa ta naudsynte politiske avgjerder når det gjeld sentrale utanriks- og tryggingspolitiske interesser.

5.4 Noregs støtte til Ukraina

Regjeringa la 2. februar 2024 fram ei eiga stortingsmelding, Meld. St. 8 (2023–2024) om Nansen-programmet, som gjev ei oversikt over både den militære og sivile støtta frå Noreg til Ukraina. Nansen-programmet for Ukraina er det største støtteprogrammet til eit land i krig i Noregs historie. Støtta er på 75 milliardar kroner i militær og sivil støtte for perioden 2023–2027. Nansen-programmet er basert på ein politisk avtale med alle parti på Stortinget. Meld. St. 8 (2023–2024) gjer greie for Nansen-programmet og Noregs støtte til Ukraina. Norsk støtte skal vere effektiv, langsiktig og målretta.

5.4.1 Om eksport av forsvarsmateriell til Ukraina

Følgjande gjeld for eksport til Ukraina:

- Det er tillate med donasjonar av forsvarsmateriell til Ukraina.

² Referat frå møte i Stortingssalen 11. mars 1959: Forslag om beklagelse av våpeneksport til Cuba. Stortinget.no: https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Storingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1959&paid=7&wid=a&psid=DIVL603&pgid=a_0908, bl.a. s 794.

³ Referat frå møte i Stortingssalen 11. mars 1959: Forslag om beklagelse av våpeneksport til Cuba. Stortinget.no: https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Storingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1959&paid=7&wid=a&psid=DIVL603&pgid=a_0908, s 794, 798.

⁴ Innst. S. nr. 35 – 1967–68. Innstilling frå utanriks- og konstitusjonskomiteen om forslag frå representant Finn Gustavsen lagt fram i Stortingets møte 13. oktober 1967.

Figur 5.6 Donasjonar av M72-raketar til Ukraina.

Foto: Torbjørn Kjosvold / Forsvaret

- Det er tillate med direktesal av forsvarsmateriell frå norske verksemdar til ukrainske styresmakter.
- Det er tillate for norske verksemdar å overføre teknologi og innleie industrisamarbeid med ukrainske verksemdar, såframte ukrainske styresmakter er sluttbrukar.
- Det er tillate med eksport av fleirbruksvarer til sivil og militær bruk.
- Det er tillate med eksport av sivile varer til militær sluttbruk.
- Verneutstyr som vert teke med for eige personleg bruk i Ukraina krev ikkje lisens frå UD.

Døme på norsk støtte er stadig meir avanserte donasjonar av materiell frå eigne beholdningar og donasjonar av materiell skaffa gjennom internasjonalt samarbeid og fondsmekanismar. I tillegg kjem donasjonar av materiell skaffa direkte frå forsvarsindustrien og dessutan trening og opplæring av ukrainsk personell.

Regjeringa har elles vedteke å tillate direktesal av forsvarsmateriell frå norske verksemdar til styresmaktene i Ukraina. Avgjerda tredde i kraft 1. januar 2024. Ved handsaminga av Meld. St. 8 (2023–2024) om Nansen-programmet for Ukraina, kor avgjerda er omtalt, støtta Stortinget avgjerda om å tillate direktesal av forsvarsmateriell til

ukrainske styresmakter. Regjeringa tillét òg at norske verksemdar overfører teknologi og innleier industrisamarbeid med ukrainske verksemdar, så framte ukrainske styresmakter er sluttbrukar.

Regjeringa er oppteken av at Noreg skal gje langsiktig og effektiv våpenstøtte til Ukrainas legitime forsvarskamp, basert på ukrainske behov. Då er det viktig at ukrainske styresmakter får høve til å kjøpe det forsvarsmateriellet dei har behov for. Donasjonar åleine er ikkje lenger tilstrekkeleg. Dei praktiske skilnadene mellom Noregs militære støtte hittil og direktesal av forsvarsmateriell er samstundes avgrensa.

Det at regjeringa har opna for direktesal til Ukraina betyr ikkje at ein på generelt grunnlag vert tillét direktesal av forsvarsmateriell til land i krig. Regjeringas avgjerd gjeld for Ukraina og er grunngeve i den heilt ekstraordinære tryggingpolitiske situasjonen vi står i, saman med forbundsfellane våre. Noreg vil halde fram med å gje betydeleg militær støtte til Ukraina i tråd med Nansen-programmet. Totalt har Noreg gjeve om lag 11 milliardar kroner i militær støtte i 2023.

Endringa inneber at norske forsvarsverksemdar kan søkje Utanriksdepartementet om eksportlisens for direktesal av forsvarsmateriell til Ukraina, under føresetnad av at eksporten mellom anna møter krav til stadfesta behov og sluttbrukarkontroll.

Utanriksdepartementet samarbeider med Forsvarsdepartementet om å gjere vurderingar av alle søknadar om eksportlisens til Ukraina, etter følgjande kriterium:

- Direktesal av forsvarsmateriell kan berre skje til ukrainske styresmakter.
- Det må liggje føre dokumentasjon og styresmaktsforsikringar om sluttbruk og sluttbrukar, og dessutan reeksportklausul.
- Transport og overlevering av forsvarsmateriell skal berre skje via sikre og etablerte logistikk-ruter.
- Søknadar vert vurderte i tråd med norsk eksportkontrollregelverk og Noregs folkerettslege forpliktingar, herunder Våpenhandelsavtalen (Arms Trade Treaty).

6 Utanriksdepartementets oppgåver og nasjonalt samarbeid om eksportkontroll

Utanriksdepartementets oppgåver som styresmakt for den strategiske eksportkontrollen i Noreg omfattar politikktutvikling og regelverksutvikling. Norsk politikk og styresmaktsutøving må til ei kvar tid tilpassast det nasjonale, regionale og globale tryggingbiletet. Utanriksdepartementets oppgåver inkluderer utvikling av norsk eksportkontrollpolitikk, å fremje norske interesser i eit omfattande multilateralt samarbeid, rettleiing og informasjonsverksemd overfor forsvarsindustrien, næringslivet og academia, rapportering om eksport i den årlege meldinga til Stortinget, og handheving av eksportkontroll- og sanksjonsregelverket. Ei av hovudoppgåve er den vesentlege forvaltningsoppgåva knytt til hand-saming av søknadar om eksportlisensar. Departementet er i tillegg ansvarleg for gjennomføring av

folkerettsleg bindande sanksjonsregimer vedtekne i Tryggingrådet i FN og for restriktive tiltak frå EU som Noreg har slutta seg til.

For Utanriksdepartementet medfører det samansette og dynamiske tryggingbiletet ein auke i talet på lisenssøknadar, og vurderingane har vorte stadig meir komplekse. Organiseringa og dimensjoneringa av eksportkontrollarbeidet har måtta tilpasse seg desse utfordringane. Dette førte til at regjeringa i 2023 vedtok å etablere eit eige direktorat for å vareta den operative eksportkontrollen på ein best mogleg måte. Skipinga av Direktoratet for eksportkontroll og sanksjonar (DEKSA) er omtalt i kapittel 3 til meldinga.

Ved skipinga av DEKSA vil regjeringa sikre at eksportkontrollarbeidet er dimensjonert rett og har naudsynt kompetanse, tilstrekkelege ressur-

Figur 6.1 Utanriksdepartementet er ansvarleg styresmakt for eksportkontrollen i Noreg.

Foto: Ingeborg Gløppen Johnsen /Utanriksdepartementet

Figur 6.2 Statssekretær Eivind Vad Petersson på det årlege informasjonsseminaret om eksportkontroll.

Foto: Utenriksdepartementet

sar og organisering for å kunne vareta oppgåvene på eit område med stor saksmengd og betydning for norske utanriks- og tryggingpolitiske interesser, og dessutan for næringslivet og kunnskapssektoren.

Utøving av forvaltningsoppgåvene, særleg lisensarbeidet, er avhengig av spesialisert og teknisk ekspertise og tilstrekkelege ressursar for å sikre at norske verksemder får lisenssøknadene sine handsama på ein trygg og tidsmessig måte. Dette handlar både om norsk omdømme som teknologileverandør og om konkurransefortrinn. Det er eit mål at søknadar og informasjonsbehov frå verksemder og academia vert handsama effektivt og kompetent, og i tråd med Stortingets føresetnader og dei internasjonale pliktene våre. Det er avgjerande å sikre juridisk-, tryggingpolitisk-, eksportkontrollfagleg og teknisk kompetanse og dessutan solide og oppdaterte regelverk. Utenriksdepartementet samarbeider tett med partane i det nasjonale arbeidet om eksportkontroll. I kapittel 6.2. i meldinga vert det gjort nærmare greie for samarbeidet.

Ei prioritert oppgåve for Utenriksdepartementet er informasjonsverksemd overfor næringslivet og academia. Det vert lagt stor vekt på å sikre tilgjengelegheita til departementet og nær kontakt med eksportverksemdene og kunnskapssektoren om både konkrete eksportsaker og for rettleiing om eksportkontrollregelverket. God og jamleg kontakt trengst for at departementet skal få naudsynt oversikt over norske teknologimiljø, norsk teknologiutvikling og viktige næringsinteresser. Både eit kompetent styresmaktsapparat, og ei absolutt teieplikt om konkrete saker, er avgjerande.

Riksrevisjonens undersøking av arbeidet til styresmaktene med strategisk eksportkontroll vart lagd fram i februar 2021. Utenriksdepartementet følgjer opp arbeidet med tiltak i samsvar med tilrådingane frå undersøkinga, m.a. gjennomgang av eldre landklareringar, styrkt systematikk for kvalitetssikring av lisensvilkår, full revisjon av rutinar og dessutan styrkt dokumentasjon av vurderingar i sakshandsaminga. Meld. St. 14 (2021–2022) gjer greie for bruken og vidareutvikling av søknads- og sakshandsamingssystemet E-lisens. Det vart gjort grundig greie for Utenriksdepartementets oppgåver i Meld. St. 8 (2015–2016).

6.1 Utenriksdepartementets kontroll med eksport av fleirbruksvarer

Fleirbruksvarer er varer som opphavleg er utvikla for sivil bruk, men som kan ha viktige militære bruksmåtar, til dømes i aktivitetar knytt til masseødeleggingsvåpen og leveringsmidlar for slike våpen.

Kontrollen med eksport av fleirbruksvarer bidreg til å hindre spreing av masseødeleggingsvåpen og leveringsmidlar for slike våpen. Gjennom nasjonal gjennomføring av kontrollen, støttar Noreg òg opp under internasjonale ikkje-spreingsinstrument. Somme land jobbar med å skaffe seg avansert teknologi og kunnskap gjennom fordelte metodar for å utvikle og styrkje den militære kapasiteten sin. Fleire land og regionar representerer ei utfordring når det gjeld eksport av norske fleirbruksvarer og sensitiv teknologi. Dette er òg noko EOS-tenestene skildrar i sine årlege, ugraderte trussel- og risikovurderingar.

Fleirbruksvarer er skildra i lista til eksportkontrollforskriftas vedlegg II (Liste II). Lista består av fleirbruksvarelistene som er forhandla fram i dei internasjonale eksportkontrollregima som Noreg er medlem av, og som EU har samanstilt til ei felles og brukarvennleg liste.

Boks 6.1 Døme på fleirbruksvarer

- Avanserte droner
- Kjernefysisk teknologi
- Radarar og laserar
- Sjukdomsframkallande bakteriar og virus
- Utstyr for sterk kryptering
- Undervassteknologi

Innanfor eksportkontrollregima, deltek norske styresmakter i løpande forhandlingar innanfor tekniske ekspertgrupper om nye teknologiar og oppdatering av kontrollistene. EUs fleirbrukvaresliste, og dimed den norske Liste II, vert oppdatert i tråd med endringane som er vedtekne i dei ulike regima.

Innenfor eksportkontrollregima vert det utveksla informasjon om spreingstrendar og anskaffingsforsøk, framveksande teknologiar, og dessutan relevante nasjonale avslag på lisensøknadar. Dette er informasjon som skal takast omsyn til i lisensvurderingane til dei einskilde medlemslanda. Dersom eit land har delt informasjon om eit lisensavslag er det ein føresetnad at andre medlemsland avslår tilsvarende lisensøknadar til den same mottakaren. «No undercut»-prinsippet skal bidra til å førebyggje leveransar til bruk i aktivitetar knytt til masseødeleggingsvåpen, og hindre kommersiell undergraving mellom verksemdar i medlemslanda.

Å kontrollere eksporten av fleirbruksvarer er eit omfattande arbeid. Handsaminga av lisensøknadar krev samansett kompetanse og grundige risikovurderingar. Det er ikkje mogleg å gje same føreseielegheit om høve til å få lisens for fleirbruksvarer som ved eksport av forsvarsmateriell då sistnemnte baserer seg på nasjonal sikkerheitspolitikk og er underlagt nasjonalt skjønn. Handsaming av søknadar om eksport av fleirbruksvarer kan i mange tilfelle ta lengre tid enn handsaming av søknadar som gjeld forsvarsmateriell då kontrollen inneber andre risikovurderingar og behov for innhenting av informasjon.

Departementet strever etter å ha rask saks handsaming, effektiv kommunikasjon med søkjar i prosessen, og tydeleg praksis. Legitim handel skal ikkje hindrast unødige. Dersom det vert vurdert i ein lisensøknad at det aktuelle salet berre er for sivil sluttbruk, skal lisens innvilgast.

Kontroll med digital overvakingsteknologi står høgt på dagsorden internasjonalt. Noreg deltek

aktivt i dette arbeidet. Fleire overvakingsteknologiar er allereie omfatta av kontrollistene. I tillegg ser Noreg hen til EUs arbeid med kontroll av ikkje-listeført overvakingstutstyr i samband med vårt eige arbeid. Noreg har slutta seg til eit amerikansk initiativ om ein åtferdskodeks knytt til å styrkje kontroll med overvakingsteknologiar av omsynet til demokrati og førebyggje brot på menneskerettar. Kodeksen vart annonsert 30. mars 2023 med tilslutning av Noreg og 20 andre statar.

6.2 Det nasjonale samarbeidet om eksportkontroll

Det nasjonale samarbeidet om eksportkontroll består av eit tett operativt samarbeid mellom Utanriksdepartementet, PST, Tolletaten og Etterretningstenesta. PST er gjennom politiloven ansvarleg for å førebyggje og etterforske brot på eksportkontrollregelverket. Tolletaten er ansvarleg for vare- og dokumentkontroll ved eksport. Etterretningstenesta har gjennom etterretningsloven lovpålagde oppgåver knytt til eksportkontroll og ikkje-spreiing. Saman gjev partane i det nasjonale samarbeidet viktig avgjerdsstøtte til kontrollen med eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer, både i ein-skildsaker og for situasjonsforståing knytt til aktørar, hendingar og spreingstrendar.

Departementet trekkjer ved behov på ekspertise frå Forsvarets forskingsinstitutt (FFI) og Direktoratet for strålevern og atomtryggleik (DSA).

Riksrevisjonens rapport frå 2021 påpeikar at det nasjonale samarbeidet om eksportkontroll og ikkje-spreiing er godt, men at det er naudsynt å styrkje informasjonsutvekslinga mellom partane. Utanriksdepartementet held fram med å leggje stor vekt på arbeidet med å styrkje og vidareutvikle det nasjonale samarbeidet om eksportkontroll. Stort sakstilfang og kompleksitet i vurderingane som må gjennomførast understrekar behovet for eit tett samarbeid med PST, Tolletaten og Etterretningstenesta, og eit strategisk samarbeid med dei ansvarlege departementa. Etatane samarbeider med departementet om utvalde saker i Operativ eksportkontrollgruppe (OEG) der føremålet er å gje departementet avgjerdsstøtte.

Partane opplever samarbeidet som godt og effektivt, og understrekar at det er viktig at OEG har eit breitt mandat for høve til å møte komplekse informasjonsbehov og følgje utvikling på eksportkontrollfeltet, til dømes knytt til framvek-

sande teknologiar og ei styrking av rettleiingsfunksjonar overfor næringsliv og akademia.

Det er naudsynt at alle dei involverte nasjonale aktørane prioriterer arbeidet med eksportkontroll, og at desse har tilstrekkelege ressursar og kompetanse for å kunne støtte opp om ein ansvarleg eksportkontroll og førebyggje spreiging av masseødeleggingsvåpen, og at regelverket som regulerer arbeidet er oppdatert.

Fleire norske verksemder utviklar eller produserer strategiske varer og teknologi som er etterspurd av land det er knytt bekymring til med tanke på mogleg utvikling av masseødeleggingsvåpen, eller til andre uønskte militære føremål.

PST og Etterretningstenestas opne trusselvurderingar slår fast at norske verksemder vert utsette for fordekte anskaffingsforsøk. Det er ei viktig oppgåve for styresmaktene å bidra til auka vaktsemd blant norske verksemder. Det nasjonale samarbeidet spelar ei avgjerande rolle for å sikre ei ansvarleg gjennomføring av kontrolloppgåvene, og dessutan etterleving av Noregs internasjonale forpliktingar på området. I denne samanhengen er det naudsynt at PST, Tolletaten, Etterretningstenesta, FFI og DSA deltek i relevante ekspert møte i det internasjonale eksportkontrollsam arbeidet.

7 Kontroll av kunnskapsoverføring

Eksportkontroll omfattar kontroll med kunnskap som kan nyttast i masseødeleggingsvåpen og leveringsmidlane deira og konvensjonelle våpen.

Tida der vi berre sende varer fysisk over grensene er forbi. No handlar det om teknologi som vert sendt og delt munnleg, digitalt, i form av teikningar eller i skrift. Eit utviklingstrekk er at fleire land vi ikkje har tryggingssamarbeid med søker kunnskap relevant for eigne militære system og kapasitetar frå norske teknologimiljø. Utviklinga er omtalt av både PST og Etterretningstenesta i deira årlege ugraderte trusselvurderingar. Nærstående land opplever den same utfordringa. Internasjonalt og i internasjonale forum drøftar ein korleis betre målrette og styrkje kontrollen på dette området.

Departementet har erfart eit auka medvit i universitets- og høgareutdanningssektoren knytt til eksportkontroll. Fleire universitet har teke aktive grep og etablert forsterka kontrollsystem, og dessutan rutinar for å sikre etterleving. Det å ha kontroll på strategisk teknologi, kunnskap og forskning er ein viktig del av vår forsvars- og sikkerheitspolitikk. I dette ligg det ei erkjenning av at tryggingspolitiske omsyn kan vege tyngre enn akademisk fridom i einskilde saker.

Sjølv om Noreg har eit kontrollregime for dette, har regjeringa vedteke å styrkje kontrollen, for å svare på nye utfordringar. Vi skal gjere det tydelegare når ein til dømes må søkje om ein lisens eller ikkje. Departementet meiner at det er viktig å utforme ein kontroll som liknar på den som går føre seg i likesinna land, og som dei praktiserer i møte med Noreg. Ferdigstilling av forskriftsendringane er venta tidleg 2025, og vil skje samstundes med etableringa av Direktorat for

Boks 7.1 Straffesak om kunnskapsoverføring

- Borgarting lagmannsrett avsa 8. desember 2023 dom i straffesak om kunnskapsoverføring
- Ein tidlegare professor ved eit norsk universitet var tiltalt for brot på eksportkontrollregelverket og sanksjonsregelverket mot Iran, i tillegg til datainnbrot.
- Professoren var tiltalt for å ha ytt tenester og teknisk hjelp til fire iranske gjesteforskarar knytt til teknologi som krev eksportløyve frå Utanriksdepartementet.
- Den tiltalte blei frikjend på alle tiltalepunkt. Dommen er rettskraftig.

Saksnummer: 23-040228ast-borg/02. Informasjon henta frå samandrag i av saka på Lovdata.no.

eksportkontroll og sanksjonar (DEKSA). Direktoratet skal rustast for ei saksmengd som aukar i omfang og kompleksitet, og vil ha fleire ressursar knytt til kunnskapsoverføring, noko som vil føre til auka kapasitet til rettleiing, og dessutan raskare sakshandsamingstid. Medan arbeidet med skipinga av direktoratet går føre seg, held Utanriksdepartementet fram med å vidareutvikle fagområdet, herunder sakshandsaming, rettleiing og regelverk. Utanriksdepartementet vil òg intensivere kontakten med likesinna land om korleis dei praktiserer kontroll med kunnskap.

8 Sanksjonar og restriktive tiltak

Sanksjonar er eit ikkje-militært tryggingspolitisk og utanrikspolitisk verkemiddel som inneber at det vert innført økonomiske og diplomatiske restriksjonar som avgrensar handlefridommen til ein stat, ei gruppe og/eller einskildpersonar og verksemder eller andre einingar.

Tradisjonelt har sanksjonar vorte utforma som breie handelsblokadar mot eit land med tilhøyrande diplomatisk isolasjon og våpenembargo. I dag vert sanksjonar i større grad retta mot einskildpersonar eller einingar, som den styrande eliten i eit land eller andre aktørar som er direkte involverte i handlingane det vert reagert mot.

Sanksjonar kan mellom anna innebere at einskildpersonar, verksemder eller andre einingar som vert rekna ansvarlege for handlingane det vert reagerte mot, vert oppførte på ei liste over personar eller einingar underlagt økonomiske frystiltak og/eller reiserestriksjonar. Fryspliktene inneber frys av den listeførte sine midlar og eit forbod mot å stille til rådvelde eller gjere tilgjengeleg pengar eller formuesgode for vedkommande. Reiserestriksjonane inneber at den listeførte skal nektast å reise inn til og gjennom landet.

I tillegg til økonomiske frystiltak og reiserestriksjonar er dei vanlegaste sanksjonstypene i dag våpenembargoar, som m.a. forbyr sal av våpen og fleirbruksvarer, relaterte tenester, og i nokre tilfelle utstyr som kan nyttast til intern undertrykking og overvaking. Vidare vert sekto-

rielle restriksjonar nytta, til dømes særskilde handelsforbod og transportforbod, og dessutan ulike finansielle restriksjonar.

Tryggingsrådet i FN kan med folkerettsleg bindande verknad vedta sanksjonar mot statar, personar eller einingar. I tillegg vedtek Rådet for Den europeiske unionen restriktive tiltak overfor statar, personar eller einingar. Noreg er folkerettsleg plikta til å gjennomføre Tryggingsrådets bindande vedtak, og etter ei konkret vurdering kan Noreg slutte opp om EU-tiltaka. Fleire av sanksjons- og tiltaksregima inneheld føresegner om våpenembargo.

Stortinget vedtok 8. april 2021 lov om gjennomføring av internasjonale sanksjonar. Loven erstattar to tidlegare lover, herunder lov av 7. juni 1968 nr. 4 om gjennomføring av bindande vedtak av Dei sameinte nasjonanes Sikkerhetsråd og lov av 27. april 2001 nr. 14 om iverksetjing av internasjonale, ikkje-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensing av økonomisk eller anna samkvem med tredjetatar eller rørsler. Regjeringas fullmakt til å setje i verk sanksjonar og restriktive tiltak vart samla i den nye loven, uavhengig av om det er tale om FN-sanksjonar eller restriktive tiltak frå EU. Loven styrkjer elles rettstryggleiken gjennom innføring av ein forvaltningsrettsleg klagetilgang for dei listeførte og gjev høve til å få utnemnt advokat dersom vedkommande går til søksmål mot staten for å prøve gyldigheita av listeføringa. I tillegg vert bruksområdet utvida for sanksjonslov-gjevinga til å inkludere Svalbard og Jan Mayen. Kongen kan gje forskrift om bruken av loven for dei norske bilanda.

Visse typar tiltak som er omfatta av FN-sanksjonar og/eller EU-tiltak vert gjennomførte med heimel i anna norsk lovgiving. Dette gjeld m.a. reiserestriksjonar som er gjennomførte i utlendingsregelverket, og våpenembargoar som dels er gjennomførte med heimel i eksportkontrollov-gjevinga. Når det gjeld gjennomføringa av våpenembargoar vil varene, teknologien og tenestene som vert omfatta av handelsforbodet i dei fleste tilfelle stå på kontrollista til eksportkontrollforskrifta og vere lisenspliktige. Det er difor berre i einskilde av sanksjons- og tiltaksforskriftene at

Boks 8.1 Skilnaden på eksportkontroll og sanksjonar

- Sanksjonar er gjerne midlertidige, eksportkontrollen meir varig.
- To ulike regelverk, men nokre fellestrekk.
- Einskilde landspesifikke forskrifter viser til varelistene i eksportkontrollforskriften.
- Sanksjonar og restriktive tiltak er nemnt særskild i eksportkontrollforskriften § 7 bokstav b («catch all»).

det er innteke uttrykkjelege føresegner om våpenembargoar.

I samband med søknadar om eksport av varer, tenester eller teknologi på varelistene til land underlagd våpenembargo vert det gjeve avslag på søknaden, med mindre det er aktuelt å gjere ein-skilde unntak på humanitært grunnlag, til dømes for eksport av militært verneutstyr til bruk av humanitære aktørar. Vidare følgjer det av eksportkontrollforskrifta § 7 bokstav b, jf. § 3, at det er lisensplikt for alle varer, teknologiar eller tenester til militær bruk til område som er underlagde våpenembargo vedteken av Tryggingrådet i FN, eller som del av andre tiltaksregime Noreg har slutta seg til.

8.1 Særleg om Russland

Forskrift om restriktive tiltak rundt handlingar som undergrev eller truar Ukrainas territoriale integritet, suverenitet, sjølvstende og stabilitet tredde i kraft 15. august 2014. Som følgje av Russlands fullskalainvasjon av Ukraina 24. februar 2022 har EU innført ei rekkje nye og omfattande restriktive tiltak mot Russland. Alle dei restriktive tiltaka er gjennomførte i norsk rett, med nokre få nasjonale tilpassingar. Noreg står saman med EU og andre land for å sikre at sanksjonane treffer sterkt og effektivt, men også for å bidra til størst mogleg føreseielege forhold for næringslivet.

Eit svært stort tal personar og einingar er no listeførte, også fleire finansinstitusjonar. Når det gjeld dei andre finansielle tiltaka, er det mellom anna forbod mot handel med eller investering i finansielle instrument utferda av Russland og den russiske regjeringa eller den russiske sentralbanken, forbod mot transaksjonar med visse stats-eigde verksemder, og dessutan forbod mot sal av visse omsettelege verdipapir. Ei rekkje russiske bankar er utestengde frå SWIFT. Det er òg forbod mot å få innskot av ein viss storleik frå russiske statsborgarar. Det same gjeld å investere, delta eller på annan måte medverke i prosjekt som vert samfinansierte av det russiske fondet for direkteinvestering. Sal, eksport osv. av pengesetlar i

norske kroner eller ein EU-medlemsstats offisielle valuta til Russland er òg forbode.

På eksportkontrollområdet vert forbodet mot eksport av forsvarsrelaterte varer oppført i Liste I til eksportkontrollforskrifta vidareført. Forbod mot eksport av fleirbruksvarer og teknologi oppført i Liste II til eksportkontrollforskrifta står ved lag. Det er elles innført ei rekkje eksportforbod i dei sektorielle tiltaka i kapittelet til forskrifta 4.

Alle norske verksemder har ei sjølvstendig plikt til å følgje regelverket. Oversikt over dei til kvar tid gjeldande restriktive tiltaka er tilgjengeleg på www.lovdato.no. Omfanget av restriksjonar for handel med Russland er no så stort at det inneber ein høg risiko. Sjå difor rettleiar for næringslivet på www.regjeringen.no med råd for aktsemdsvurderingar.

8.2 Vidareutvikling av Noreg som partnerland i EU

I samband med lanseringa av EUs tiande pakke av restriktive tiltak mot Russland vart Noreg gjeve status som partnerland innan eksportkontroll og restriktive tiltak, særleg innan fleirbruksvarer og annan sensitiv teknologi. Resten av landa med tilsvarende partnerlandsstatus er USA, Japan, Storbritannia, Sør-Korea, Australia, New Zealand og Canada. Dette styrkjer det allereie tette samarbeidet mellom Noreg og EU om eksportkontroll og restriktive tiltak. Partnerlandsstatusen er ei anerkjenning av Noregs effektive implementering av EUs restriktive tiltak mot Russland.

Partnerlandsstatusen inneber mellom anna informasjonsdeling for å hindre omgåingar av sanksjonane og styrkjer dialogen for å sikre lik etterleving av regelverket. Omgåingar av sanksjonane er straffbart, og det er ønskjeleg å styrkje arbeidet med å unngå omgåingar på tvers av EU- og partnerland. Det er som ledd i dette arbeidet opna for å listeføre juridiske personar som omgår sanksjonane. Dersom norske aktørar omgår sanksjonane, kan dei i verste fall ende opp på ei slik liste.

9 Det internasjonale samarbeidet om eksportkontroll og ikkje-spreiing

Kontroll med eksport av strategiske varer og teknologi er viktig for global tryggleik og stabilitet. Den teknologiske utviklinga og utviklinga i anskaffingsmetodar har ført til at eksportkontroll er eit effektivt verktøy for å hindre spreieing av masseødeleggingsvåpen. Dette arbeidet er høgst relevant i den tryggingpolitiske situasjonen vi står i.

Det internasjonale arbeidet i eksportkontrollregima set hovudrammene for den nasjonale kontrollen med fleirbruksvarer. Internasjonalt samarbeid om eksport av forsvarsmateriell vert også stadig større, sjølv om alle avgjerder er underlagt nasjonalt skjønn.

Nasjonal gjennomføring av eksportkontroll bidreg til å sikre etterleving av folkerettslege avtalar på ikkje-spreiingsområdet. Sentralt står Ikkjespreiingsavtalen for kjernevåpen (NPT), Kjemivåpenkonvensjonen (CWC) og Biologi-våpenkonvensjonen (BTWC). Konvensjonane vert gjennomførte i norsk rett, herunder kontroll med relevante varer og teknologiar forhandla innanfor dei internasjonale eksportkontrollregima i eksportkontrollregelverket sine varelister.

Dei internasjonale eksportkontrollregima komplementerer desse avtalane når det gjeld kontroll med varer og teknologi som kan nyttast i utvikling, produksjon og bruk av masseødeleggingsvåpen og leveringsmidlar til slike våpen.

Eksportkontrollregima sine retningslinjer og varelister vert elles nytta av Tryggingrådet i FN i sanksjonsregima mot m.a. Iran og Nord-Korea, samt i resolusjon 1540 om ikkje-spreiing av masseødeleggingsvåpen. EU baserer seg også på kontrollistene til regima i einskilde forordningar om restriktive tiltak, t.d. mot Russland.

9.1 Eksportkontrollregima

Multilateralt samarbeid er heilt naudsynt i arbeidet med eksportkontroll. Noreg er medlem i alle dei internasjonale regima og har gjennom mange år aktivt bidrege til arbeidet. Noreg arbeider for at regima skal vere relevante og effektive. I dagens

tryggingpolitiske situasjon med stadig meir polarisering er det krevjande å oppnå konsensus innanfor det internasjonale samarbeidet.

Bakgrunnen for samarbeidet i regima er den felles politiske viljen til medlemsstatane til å hindre spreieing av masseødeleggingsvåpen og dessutan å etablere høge standardar for kontrollen med eksport av forsvarsmateriell. Ein føresetnad for medlemskapen er at konsensusvedtaka i regima vert gjennomførte i nasjonal rett og praksis.

Regima identifiserer varer og teknologi som kan nyttast i samband med masseødeleggingsvåpen eller leveringsmidlar for slike våpen. Dei arbeider også for å skape større semje om korleis nasjonal eksportkontroll kan kontrollere eksport av slike strategiske varer. Det går føre seg løpande forhandlingar for å sikre at kontrollistene og retningslinjene til regima held tritt med teknologisk utvikling og spreieingstruslar.

I regima utvekslar medlemslanda informasjon, om til dømes aktuelle spreieingsaktivitetar og avslag på eksportlisenssøknadar. Dette er informasjon det skal takast omsyn til i det nasjonale lisensieringsarbeidet til medlemslanda. Arbeidet innanfor regima vert vareteke av fleire ekspertgrupper gjennom regelmessige møter. Dei rapporterer tilbake dei årlege plenumsmøta som igjen tek avgjerder på basert på konsensus.

Utanriksdepartementet leier arbeidet frå norsk side både i plenumsmøta til regima og i dei ulike arbeidsgruppene. For å sikre gjennomføring av regimepliktene og ein ansvarleg eksportkontroll er det viktig at alle relevante nasjonale styresmakter deltek aktivt i ekspertgruppene. I tillegg til Utanriksdepartementet, gjeld dette først og framst Politiets tryggingsteneste (PST), Toll-etaten og Etterretningstenesta. I tillegg deltek representantar frå Forsvarets forskingsinstitutt og Direktoratet for strålevern og atomtryggleik på relevante ekspertmøte. Informasjonen som vert utveksla innanfor regima er sentral i handsaminga av konkrete lisenssaker, og dessutan i det førebbyggjande arbeidet for å hindre spreieing av varer og teknologi til uønskte militære aktivitetar i utlandet. Dette er viktig for både Noregs og norsk

Boks 9.1 Noreg er medlem i alle dei fire eksportkontrollregima

- Australia Group (AG) som rettar seg mot å hindre spreieing av kjemiske og biologiske våpen.
- Missile Technology Control Regime (MTCR) som omfattar leveringsmidlar for masseødeleggingsvåpen.
- Nuclear Suppliers Group (NSG) som gjeld kjernefysiske våpen.
- Wassenaar Arrangement (WA) som omfattar konvensjonelle våpen, militære varer og sensitiv høgteknologi.

næringsliv og akademias omdømme som ansvarlege partnerar internasjonalt.

Regjeringa legg vekt på at Utanriksdepartementet, PST, Tolletaten og Etterretningstenesta har kompetanse og tilstrekkelege ressursar til å vareta oppgåvene sine. Deltaking i regimearbeidet innanfor den strategiske eksportkontrollen er ein premis for å kunne halde oppe ein effektiv eksportkontroll på nasjonalt plan. I Meld. St. 49 (2012–2013), Meld. St. 8 (2014–2015), Meld. St. 8 (2015–2016) og Meld. St. 5 (2017–2018) vart det gjort grundig greie for arbeidet innanfor dei internasjonale eksportkontrollregima.

9.1.1 Australia Group (AG)

Australia-gruppa (AG) vart etablert etter initiativ frå Australia i 1985. Føremålet er å bidra til å sikre at varer, utstyr og substansar som kan nyttast i utvikling og produksjon av kjemiske og biologiske våpen vert underlagt eksportkontroll. I tillegg til varelistar over utstyr, kjemikalier, toksin og utgangsstoff er det etablert retningslinjer om standardar for eksportkontroll. I 2018 publiserte AG ei særskild erklæring om den store bekymringa i gruppa for at kjemiske våpen igjen er nytta med tilvising til hendingar i Syria, Irak, Storbritannia og Malaysia. Det vart i denne samanhengen semje om å styrkje kontakten og dialogen med land som står utanfor Australia-gruppa.

9.1.2 Missile Technology Control Regime (MTCR)

Regimet vart etablert etter initiativ frå USA i 1982. Aktivitetane gjeld først og framst eksportkontroll

av komplette missilssystem, herunder ballistiske missil og bereraketar for romfart og sonderaketar, samt andre ubemannende luftfarkostar. Inkludert er også kryssarmissil med ei rekkjevidde på 300 kilometer eller meir. Vidare vert komponentar kontrollerte for slike system, og dessutan andre varer som kan nyttast for produksjon av missil eller mindre luftfarkostar for spreieing av aerosolar.

Noreg hadde formannskapet i MTCR i 1992–1993 og deretter i 2014–2015. I tillegg til å leie arbeidet og det årlege plenumsmøtet, held formannskapet ein aktiv dialog med ikkje-medlemmer for å fremje MTCRs arbeid. I 2019 bidrog Noreg som nestleiar i ekspertgruppa for informasjonsutveksling i MTCR.

Noreg var i 2023 vertskap for eit teknisk ekspertmøte (TEM) og for eit teknisk informasjonsmøte for ikkje-medlemmer i Oslo.

9.1.3 Nuclear Suppliers Group (NSG)

NSG spring ut av den såkalla London-gruppa frå 1970-talet. NSG vart etablert i kjølvatnet av ei prøvesprenging utført av eit land som stod utanfor Ikkjespreiingsavtalen i 1974. For å hindre ytterlegare spreieing av kjernevåpen ønskte fleire leverandørland å etablere ein sterkare eksportkontroll enn det som direkte følgde av Ikkjespreiingsavtalens avgrensa formuleringar om eksportkontroll. NSGs arbeid omfattar to kontrollister med tilhøyrande retningslinjer. Del 1 skildrar kjernefysiske varer og del 2 omfattar fleirbruksvarer, dvs. sivile varer som også kan ha viktige militære bruksområde i kjernefysiske aktivitetar. Teknologi knytt til varene på listene er også omfatta av NSG-kontroll.

9.1.4 Wassenaar Arrangement (WA)

Wassenaar-samarbeidet vart etablert i 1996 og erstatta det tidlegare Coordinating Committee on Multilateral Export Controls (CoCom), som vart etablert i 1949 for å hindre at vestleg høgteknologi og våpen vart selt til Sovjetunionen og andre kommuniststatar. CoCom vart nedlagt i 1994.

WA-samarbeidet gjeld kontroll med konvensjonelle våpen, og fleirbruksvarer og teknologi som ikkje vert kontrollerte av dei andre regima. Noreg leidde forhandlingane som førte fram til semje om det politiske basisdokumentet og etableringa av WA i 1993–1995. Noreg har sidan leidd fleire forhandlingsprosessar innanfor WA, m.a. om etablering av kontrollstandardar for formidling av våpen mellom to tredjeland. WA har eit eige sekretariat i Wien der alle møta finn stad.

WA har etablert to lister: ei for våpen og militære varer, og ei for fleirbruksvarer. Teknologi er også omfatta av listene. Det går føre seg eit omfattande teknisk arbeid for å halde listene oppdaterte. I tillegg vert meir prinsipielle og praksis-spørsmål drøfta i ei eiga arbeidsgruppe. Det vert halde eit årleg ekspertmøte for lisensierings- og kontrollleksperatar. Det årlege plenumsrådet tek alle avgjerder basert på konsensus. Formannskapet roterer alfabetisk.

9.1.5 Zanggerkomiteen

Zanggerkomiteen vart etablert i 1974 for å sikre ei mest mogleg einskapleg forståing av Ikkjespreiingsavtalens (NPT) artikkel III.2 om kva som skulle vere underlagt eksportkontroll etter avtalen. Komiteen fastset kva ein siktar til med utstyr og materiale som er konstruert for utvikling av spaltbart materiale. Ansvaret er delvis overlappande med Nuclear Suppliers Group (NSG). Ikkjespreiingsavtalen føreset at eksport av slikt utstyr og materiale til ein ikkje-kjernevåpenstat, til liks med spaltbart materiale, berre kan tilatast når det spaltbare materialet er underlagt IAEA-kontroll. Utstyret og materiala er skildra i Zanggerkomiteens liste. Lista vert jamleg oppdatert. Lista vert ofte omtalt som «trigger-lista» då slike varer utløyser krav om IAEA-tryggleikskontroll.

Formannskapet vert halde på frivillig basis og utan tidsavgrensing. Danmark har leidd Zanggerkomiteen sidan 2015.

9.2 Andre internasjonale avtalar og samarbeid

9.2.1 Våpenhandelsavtalen (ATT)

FNs våpenhandelsavtale (Arms Trade Treaty – ATT) vart vedteken i FN's generalforsamling i 2013 som den første, og einaste, juridiske bindande internasjonale avtalen som regulerer handel av konvensjonelle våpen. 113 statar har per i dag ratifisert avtalen. ATT fastset minimumskrav for kontroll av lovleg handel med konvensjonelle våpen. ATT er eit sentralt verkøy for å få bukt med ulovleg og uansvarleg våpenhandel som fører til stor humanitær lidning over heile verda. Avtalen pliktar statspartane til å regulere eksport, import og transitt av alle typar konvensjonelle våpen, inkludert handvåpen. Dei norske retningslinene for eksport av forsvarsmateriell er strenge og meir omfattande enn det som følgjer av ATT. ATT-pliktene er innarbeidde i retningslinene

Figur 9.1 Arbeidsgruppemøte i Arms Trade Treaty (ATT) 2024.

Foto: Utanriksdepartementet

for handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell. Gjennomføring av ATT i nasjonal rett vart omtalt i Meld. St. 8 (2014–2015).

Ei sentral målsetjing for ATT er å auke openheita kring handel med konvensjonelle våpen. Statspartane er plikta til å rapportere årleg om eigen import og eksport av våpen.

Land som allereie har eit solid og velutvikla eksportkontrollsystem, herunder Noreg, har ei sentral rolle i å dele ekspertise og støtte implementering av normene i avtalen i andre land. Utveksling av erfaringar og praktisering av ATTs regelverk skjer gjennom årlege arbeidsgruppemøte der Noreg deltek. Samarbeid på tvers av nasjonale styresmakter og industriaktørar har høgt fokus i ATT dette året. Ti år etter at avtalen tredde i kraft er det framleis store ulikskapar blant statspartane når det gjeld kunnskap om og innsats for å sikre ei god implementering av avtalen. Gjennom ATTs frivillige fond for prosjektstøtte, *Voluntary Trust Fund*, kan land søkje om midlar for å gjennomføre nasjonale tiltak innanfor kapasitetsbygging, lov- og institusjonsutvikling og dessutan tekniske og materielle tiltak. Noreg har sidan 2018 bidrege med midlar til fondet. På denne måten bidreg Noreg til kompetansebyggjande prosjekt, andre lands implementering og vidare universalisering av avtalen. I perioden 2018–2020 var Noreg medlem i utveljingskomiteen til fondet.

9.2.2 Ikkjespreiingsavtalen

Ikkjespreiingsavtalen (NPT) er hjørnesteinen i det globale arbeidet med ikkje-spreiing. Kvart femte år vert ein tilsynskonferanse halden for avtalen. Russlands krigføring utfordrar den internasjonale ordenen, og vanskeleggjer høve for framgang og konsensus innan NPT. Russland blokkerte konsensus om eit sluttdokument i 2022, men konferansen viste at alle statspartane støttar sterkt opp om avtalen. NPT pliktar statar juridisk, og har i over 50 år bidrege til ei tryggare verd gjennom å leggje til rette for nedrusting og for å hindre spreieing av kjernevåpen. Noreg støttar aktivt opp om dei tre pilarane til avtalen: nedrusting, ikkje-spreiing, og retten til fredelig bruk av kjernefysisk teknologi. Arbeidet med nedrusting har vore prega av polarisering. Det er avgjerande å motverke dette og hegne om NPT i ei krevjande tryggingpolitisk tid.

Noreg har teke internasjonale leiarship på arbeidet med verifikasjon av nedrusting, både i FN og gjennom meir teknisk arbeid. Dette er eitt av få tema innan kjernefysisk nedrusting der land samarbeider konstruktivt. Prosessen bidreg til tilitsbygging i ei polarisert tid. Noreg leidde FN's ekspertgrupper om dette i 2018–2019 og i 2022–2023. Begge gruppene fekk konsensus om arbeidet sitt, og har fått overveldande støtte i FN's generalforsamling. Det er eit stort steg i riktig retning at arbeidet Noreg har leidd sidan 2007 no har ei solid forankring i FN med sterk støtte frå dei fleste av medlemslanda.

Noreg har elles teke initiativ til å utvikle ei felles forståing av kva prinsippet om irreversibilitet betyr i praksis. Irreversibilitet er, saman med verifiserbarheit og openheit, eitt av tre grunnleggjande prinsipp for nedrusting under NPT. Dette handlar om ei felles forståing av kva tillit som krevst for at ei gjennomført nedrusting av kjernevåpen ikkje kan reverserast. Til liks med verifikasjonsarbeidet meiner vi dette er eit felt der statane kan samarbeide og vi kan bringe ny giv til arbeidet med nedrusting – og ikkje minst motverke polarisering. Noreg støttar i tillegg opp om arbeidet med å redusere risikoen for bruk av kjernevåpen. Her er Noreg del av Stockholm-initiativet, ei tverrregional gruppe, som fremjer tilrådingar om nedrusting til NPT. Risikoreduksjon er eit sentralt tiltak. Noreg fremjer òg faktabasert arbeid om humanitære konsekvensar av kjernevåpen, noko som er særskilt viktig i ein situasjon der Russland truar med bruk.

Vi fører vidare det fagleg-tekniske verifikasjonssamarbeidet vårt med land som Storbri-

tannia, Sverige og USA innanfor det såkalla Quad-samarbeidet. Samstundes deltek vi i Den internasjonale partnerskapen for nedrustingsverifikasjon (IPNDV) som samlar teknisk ekspertise, relevante nukleære fagmiljø og diplomatar frå land både med og utan kjernevåpen. Innsatsen vert støtta av norske fagmiljø.

9.2.3 Haag-kodeksen mot spreieing av ballistiske missil

Haag-kodeksen (HCoC) er eit politisk bindande samarbeid som skal bidra til openheit om ballistiske missilprogram og hindre spreieing av system som kan levere masseødeleggingsvåpen. Tilslutta land pliktar seg til å dele informasjon om nasjonale missil- og romaktivitetar og førehandvarsle sivile oppskytingar og prøveflygingar av ballistiske missil og bererakettar. Samarbeidet bidreg til internasjonale og regionale føreseielegheit og stabilitet. I ei tid der utviklinga og testinga av stadig meir avanserte og langtrekkjande ballistiske missilsystem truar internasjonale fred og tryggleik, har HCoC fått aukande anerkjenning for arbeidet og betydninga si for ikkje-spreiing. Aktivitetane ved Andøya Space inneber at Noreg er blant landa som rutinemessig førehandvarslar oppskytingar.

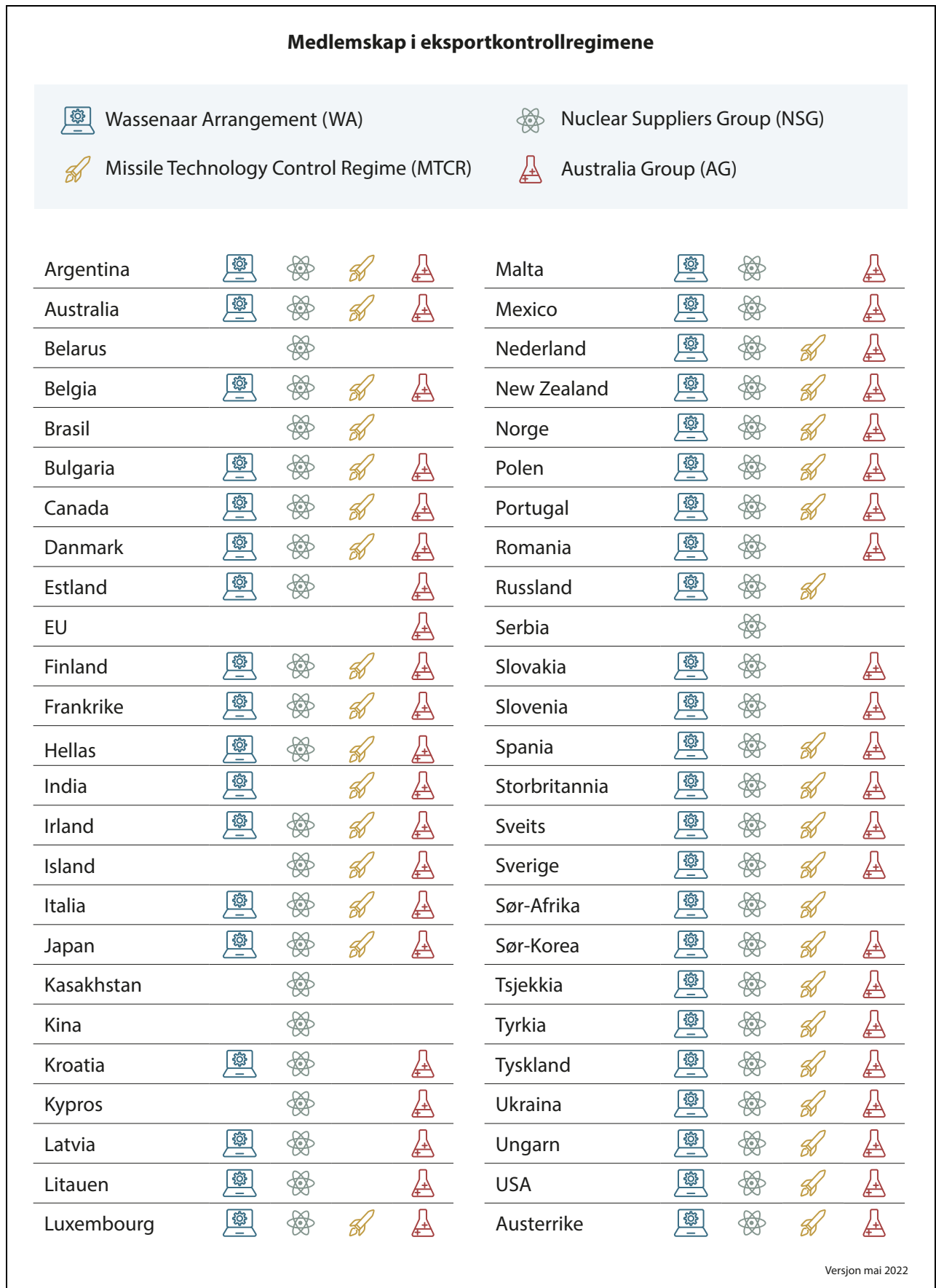
HCoC vart sett i verk i november 2002 etter at 96 statar underteikna kodeksen, herunder Noreg. Totalt er no 143 land tilslutta HCoC.

Noreg hadde formannskapet i HCoC i perioden juni 2019 til juni 2020. Formannskapet bidrog til å styrkje profilen vår internasjonalt som ein truverdig og konsistent partner i det internasjonale ikkje-spreiingsarbeidet, så vel som å fremje innsatsen vår på andre arenaer innan eksportkontroll og ikkje-spreiing. Noreg lukkast, som første formannskap på fleire år, med å få med tre nye land i samarbeidet; Ekvatorial-Guinea, Saint Vincent og Grenadinane og Somalia. Dei slutta seg til i januar og februar 2020.

9.2.4 Initiativet for spreieingstryggleik

Proliferation Security Initiative (PSI) inneber ein internasjonale innsats for å stanse handel med og transport av masseødeleggingsvåpen og relatert teknologi og kunnskap. PSI fungerer som eit supplement til etablerte regime for eksportkontroll og ikkje-spreiingplikter.

113 statar har slutta seg til PSIs prinsipp for å hindre spreieing. Noreg er med i kjernegruppa for operative ekspertar som består av 20 land. USA varetok sekretariatsfunksjonen i PSI. På norsk

Figur 9.2 Medlemskapar i eksportkontrollregima

side vert arbeidet leidd av Utanriksdepartementet. Arbeidet vert gjennomført med deltaking frå ei rekkje departement og underliggjande etatar, herunder Justis- og beredskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Etterretningstenesta, PST og Tolletaten.

Noreg deltok då Sør-Korea i mai 2023 var vert for PSIs høgnivåmøte, der det vart markert at initiativet fyller 20 år.

9.2.5 Samarbeidet med EU

Noreg har eit nært samarbeid med EU om eksportkontroll og ikkje-spreiing generelt, og har som målsetjing å gjennomføre EUs standardar i det norske regelverket. Det er nær og hyppig kontakt på eksportkontrollfeltet for å sikre størst mogleg grad av harmonisering. Dette bidreg til føreseielegheit og størst mogleg grad av likehandsaming av aktørar som vert ramma av eksportkontroll.

I 2003 inngjekk Noreg eit samarbeid med EUs utanriksteneste om eksportkontroll for forsvarsmateriell. Sidan 2013 har det vore eit uformelt samarbeid med EU-kommisjonen om eksport av fleirbruksvarer. Samarbeidet vart formalisert i 2017. Diskusjonane om harmonisering av regelverk og praktisering vart vidareførte.

Samarbeidet inneber m.a. at Noreg, som einaste ikkje-medlemsland, utvekslar avslag på søknadar om eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer i databasar EU har etablert. Landa kan konsultere kvarande nærmare om eit konkret avslag, noko som er viktig i Utanriksdepartementets lisensieringsarbeid. Utgangspunktet er at dersom det ligg føre eit avslag frå eit EU-land i ei identisk sak, vil den norske søknaden verta avslått («no undercut»).

Basert på det etablerte samarbeidet vert årlege politiske konsultasjonar haldne med EUs utanriksteneste og EU-kommisjonen om spørsmål knytt til eksportkontroll i eit vidare perspektiv, herunder årleg rapportering, destinasjonsland av bekymring, ATT, eksportkontrollregimenene, og dessutan politikktutvikling. Utanriksdepartementet og norsk forsvarsindustri vert invitert til EU-kommisjonens årlege Export Control Forum. Noreg har også stilt ekspertar til rådvelde for EUs utoverretta dialogprogram overfor tredjeland.

Noreg vart i samband med EUs tiande pakke av restriktive tiltak mot Russland gjeve status som partnerland innan eksportkontroll og sanksjonar. Dette er omtala i kapittel 8.2.

10 Eksporten av forsvarsmateriell i 2023

Dette kapitlet gjev ei oversikt over eksporten av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk frå norske verksemdar i 2023. Oversikta viser den reelle eksporten av varer, teknologi og tenester som krev lisens etter Utanriksdepartementets varelistar. Oversiktene inneheld ikkje opplysningar om mellombels utførsel av varer for demonstrasjon i utlandet, eller varer som vert returnerte til Noreg etter å ha vore mellombels utførte i samband med ein reparasjon.

Tala som vert lakt til grunn i denne meldinga speglar norske verksemdar sine innrapporteringar til Utanriksdepartementet. Verksemdene rapporterer eksport i samsvar med innvilga eksportlisensar. Verdien av eksport av forsvarsmateriell vil variere frå år til år. Leveransar under ein kontrakt kan gå føre seg i fleire trinn, og leveransetid kan verta annleis enn planlagt. Valutasvingingar, inflasjon og prisvekst kan òg gjere seg gjeldande. Tala reflekterer i stor grad naturlege variasjonar i leveransane. Dette vert rekna som eit normalt eksportmønster.

Formatet følgjer det same som meldingane i dei føregåande åra. Alle tal kjem fram i NOK. Eksporten er framstilt i følgjande tabellar, figurar og oversikter:

Tabell 10.1	Eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk (2019–2023)
Tabell 10.2	Eksport av A- og B-materiell fordelt på varekategoriane i Liste I
Tabell 10.3	Fordeling av eksport av A- og B-materiell på land (2020–2023)
Tabell 10.4	Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I
Tabell 10.5	Eksport av forsvarsmateriell til allierte for vidare donasjon til Ukraina
Tabell 10.6	Tenester for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til Liste I
Tabell 10.7	Reparasjonar utført i Noreg for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til Liste I
Tabell 10.8	Eksport av handvåpen
Tabell 10.9	Eksport av fleirbruksvarer på Liste II til militær sluttbruk

Tabell 10.10 Eksport av verneutstyr for humanitære føremål

Tabell 10.11 Oversikt over handsama saker 2020–2023

Figur 10.1 Utviklinga av eksport av forsvarsmateriell 2014–2023

Figur 10.2 Eksport av A- og B-materiell fordelt på regionar

Figur 10.3 Eksport av A- og B-materiell fordelt på varekategoriane i Liste I

Oversikt 1 Forsvarets utførsel av eige materiell for etterforsyning, reparasjon, retur og egne styrkjer

Oversikt 2 Utførselen frå politiet av eige materiell ved bruk i utlandet

Oversikt 3 Verksemdar som har rapportert om eksport

Meldinga gjev informasjon om utførsel av sivile handvåpen frå Noreg, og dessutan om Forsvarets bruk av eige materiell i utlandet. Noreg eksporterer ikkje militære handvåpen, og utførselen som er reflektert i tabell 10.8 gjeld i all hovudsak antikke våpen til samlarar, og jakt- og konkurrans-evåpen.

Eksportkontrollforskrifta § 8 h) pålegg Politidirektoratet å rapportere utførslane sine av forsvarsrelaterte varer til Utanriksdepartementet.

Informasjon om avslag på søknader om eksportlisens kjem fram av kapitlet. I 2023 vart 6 søknader om eksportlisens for forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær bruk avslått. Avslaga som inngår i oversikta er departementsvedtaket om avslag på lisenssøknadar. Desse har vore gjenstand for grundig og individuell sakshandsaming basert på det norske eksportkontrollregelverket. Gjennom å dele informasjon om avslag bidreg Noreg til å fremje ein høg internasjonal standard når det gjeld openheit om eksport av forsvarsmateriell.

Det er likevel viktig å vere klar over at avslaga berre viser ein del av det faktiske biletet, då dialogen mellom verksemdene og Utanriksdepartementet om høve for å få løyve til eksport inneber

at verksemdar sjeldan søker om, eller rettar førespurnader om høve for, eksportlisens til land der løyve ikkje kan reknast å verta innvilga. I fleire tilfelle avslår verksemdar på eige initiativ førespurnader frå land om eksport av forsvarsmateriell der verksemda sjølv har kunnskap om at løyve ikkje kan reknast med å verta innvilga.

Kapittelet gjev elles informasjon om utførsel av fleirbruksvarer til militær sluttbruk, og om utførsel av verneutstyr for bruk i humanitær mine-rydding.

Kapittelet gjev også ei oversikt over kva verksemdar som har rapportert om eksport av forsvarsmateriell eller fleirbruksvarer til militær sluttbruk. Totalt rapporterte 118 verksemdar om eksport av varer, teknologi og tenester i 2023.

10.1 Hovudtrekka ved eksporten i 2023

I 2023 eksporterte norske verksemdar forsvarsmateriell og fleirbruksvarer for militær sluttbruk, teknologi, tenester osv. for om lag 12 milliardar kroner, mot nær 8,9 milliardar i 2022. Dette utgjorde ein auke på ca. 35 %.

Av dette utgjorde forsvarsmateriell litt over 10 milliardar kroner. Eksport av A-materiell (i hovudsak våpen og ammunisjon) utgjorde nær 8,6 milliardar kroner, og B-materiell (anna militært materiell) om lag 1,5 milliardar kroner.

Samanlikna med eksporten i 2022 var det ein auke i verdien av den samla eksporten av forsvarsmateriell (A- og B-materiell) på ca. 38 % i 2023.

Verdien av eksport av fleirbruksvarer til militær sluttbruk var på om lag 398 millionar kroner, ein nedgang på ca. 12 % frå 2022 til 2023.

Eksporten av forsvarsrelaterte tenesteytingar, gjennomføring av reparasjonar, teknologioverføring og formidling utgjorde i 2023 om lag 1,5 milliardar kroner. Dette er ein auke på 36 % samanlikna med 2022.

Dei største aukane i eksport i 2023 var til Ungarn med ein auke på ca. 1,2 milliardar, Tyskland med ein auke på ca. 570 millionar, Romania med ein auke på ca. 550 millionar, og til Storbritannia med ein auke på ca. 520 millionar. Den største nedgangen i 2023 var i eksporten til Qatar med ein nedgang på ca. 1,1 milliard, men eksportverdien var likevel nærmare 1,2 milliardar kroner. Vidare var dei største nedgangane i eksport til Australia med ein nedgang på ca. 290 millionar, Belgia med ein nedgang på ca. 230 millionar, og til Malaysia med ein nedgang på ca. 53 millionar.

Hovudvekta av eksporten går framleis til Nato-land. Medlemslanda i NATO og europeiske land fekk ca. 84 % av eksporten av A-materiell, og 91 % av B-materiell som vart eksportert frå Noreg i 2023. USA var den største mottakaren av norsk eksport i 2023, med ein samla verdi på om lag 2,1 milliardar.

Norske verksemdar eksporterte forsvarsmateriell for ca. 210 millionar til allierte land for vidare donasjon til Ukraina.

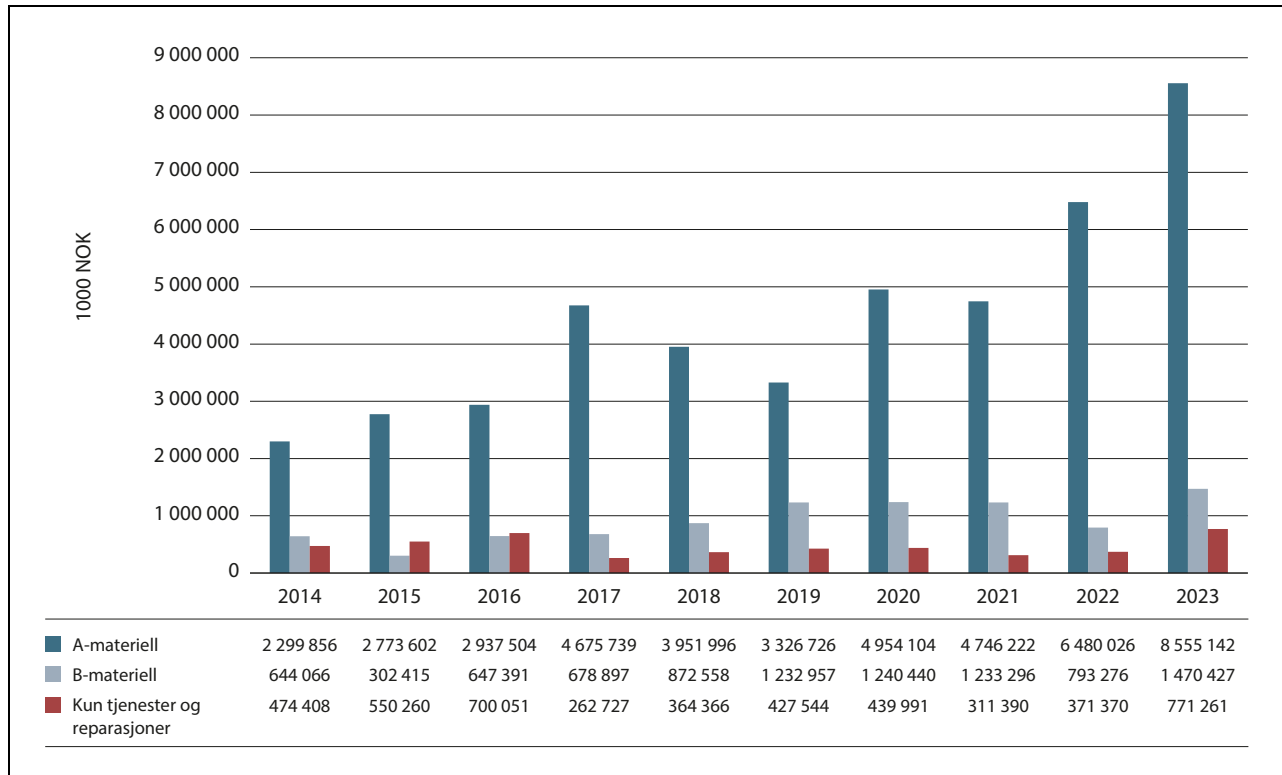
Sidan den første årlege meldinga til Stortinget vart lagt fram i 1997 om eksporten i 1996, har talet på verksemdar som eksporterer forsvarsmateriell auka. I 1996 eksporterte 33 verksemdar forsvarsmateriell frå Noreg, og den samla verdien av eksport av forsvarsmateriell og tenester var ca. 1 milliard. I 2023 var talet 118 verksemdar, ein oppgang frå 90 verksemdar i 2022.

10.2 Utviklinga av eksport av forsvarsmateriell 2014–2023

Figur 10.1 viser utviklinga i eksporten av A- og B-materiell, og dessutan utførte tenester og reparasjonar for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til varer på Liste I.

10.3 Eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk (2019–2023)

Tabell 10.1 viser verdien av eksporten av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk og dessutan forsvarsrelaterte tenesteytingar, reparasjonar, teknologioverføring og formidling i perioden 2019 til 2023.

Figur 10.1 Utviklinga av eksport av forsvarsmateriell 2014–2023 i 1000 NOK

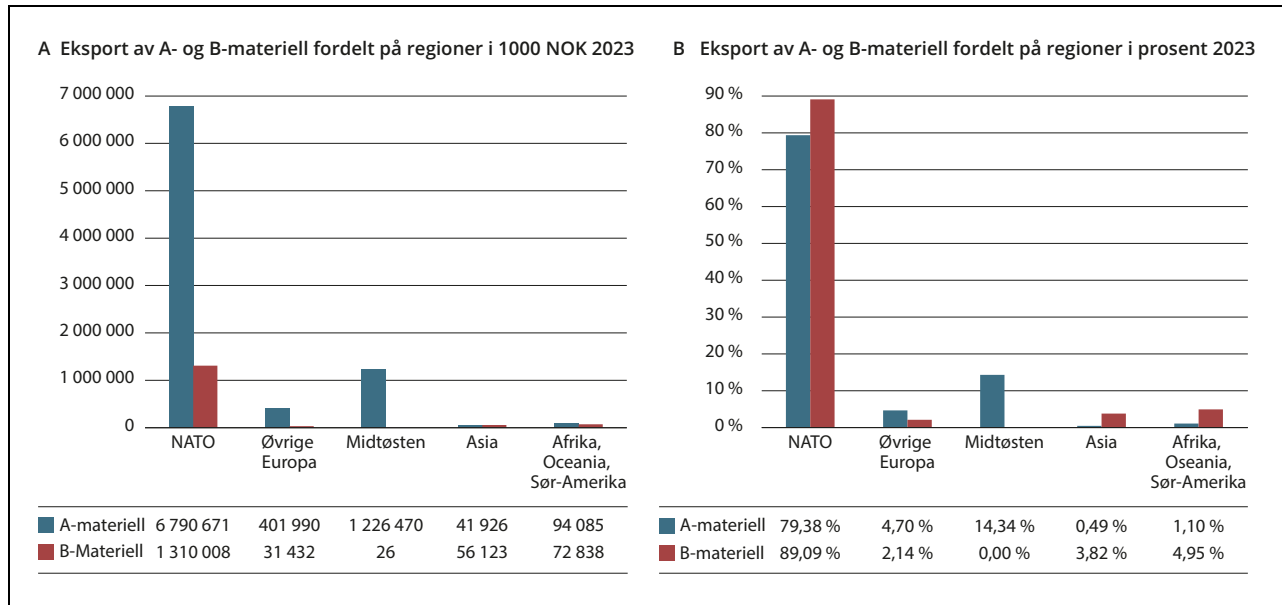
Tabell 10.1 Eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk (2019–2023) i 1 000 NOK

		2019	2020	2021	2022	2023	Endring 2022–2023
Sal	A-materiell	3 326 726	4 954 104	4 746 222	6 480 026	8 555 142	32,02 %
Sal	B-materiell	1 232 957	1 240 440	1 233 296	793 276	1 470 427	85,36 %
Sal	<i>Sum (A-materiell + B-materiell)</i>	<i>4 559 683</i>	<i>6 194 544</i>	<i>5 979 518</i>	<i>7 273 302</i>	<i>10 025 569</i>	<i>37,84 %</i>
Sal	Fleirbruksvarer til militær sluttbruk	378 681	459 325	347 106	453 532	397 862	-12,27 %
	<i>Sum eksport av varer</i>	<i>4 938 364</i>	<i>6 653 869</i>	<i>6 326 624</i>	<i>7 726 834</i>	<i>10 423 431</i>	<i>34,90 %</i>
	Teknologi				740 613	736 879	-0,50 %
	Tenester				297 862	313 995	5,42 %
	Retur til utlandet etter reparasjonar i Noreg				73 508	457 266	522,06 %
	Formidling av forsvarsmateriell				10 093	13 924	37,96 %
	<i>Sum</i>	<i>744 839</i>	<i>1 137 373</i>	<i>1 647 013</i>	<i>1 122 076</i>	<i>1 522 064</i>	<i>35,65 %</i>
<i>Totalsum</i>		<i>5 683 203</i>	<i>7 791 242</i>	<i>7 973 637</i>	<i>8 848 910</i>	<i>11 945 495</i>	<i>34,99 %</i>

10.4 Eksport av A- og B-materiell fordelt på regionar

Figur 10.2 viser korleis fordelinga av den totale eksporten av A- og B-materiell fordeler seg på regionale grupper av mottakarar. Som det kjem

fram, var NATO-landa dei største mottakarane av A-materiell i 2023. Sverige og Finland er etter innmelding i NATO inkludert i statistikken for NATO. Kategorien «Øvrige Europa» inkluderer eksport til allierte land for vidare donasjon til Ukraina.

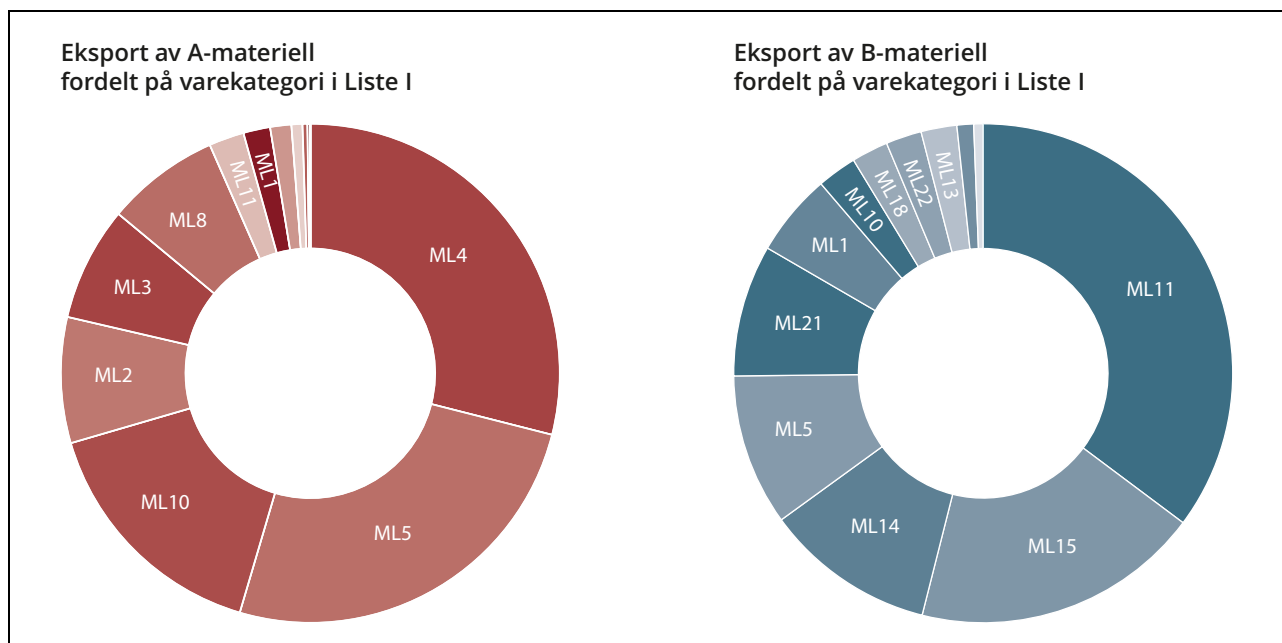

Figur 10.2 Eksport av A- og B-materiell i 2023 fordelt på regionar

10.5 Eksport fordelt på varekategoriar

Figur 10.3 og tabell 10.2 viser korleis eksporten av forsvarsmateriell i 2023 fordeler seg på vare-

kategoriane i Liste I. For meir informasjon om desse kategoriane i varelista, sjå vedlegg 1 i meldinga.

Figur 10.3 Eksport av A- og B-materiell i 2023 fordelt på varekategoriane i Liste I, jf. Tabell 10.2

Tabell 10.2 Eksport av A- og B-materiell fordelt på varekategoriane i Liste I i prosent og heile kroner

	A-materiell	B-materiell		A-materiell		B-materiell
ML1	1,74 %	5,36 %	kr	149 141 945	kr	78 797 576
ML2	8,15 %	0,02 %	kr	697 072 768	kr	282 800
ML3	7,40 %	0,00 %	kr	632 685 588	kr	-
ML4	28,97 %	0,00 %	kr	2 478 564 063	kr	-
ML5	25,60 %	9,82 %	kr	2 189 810 733	kr	144 355 883
ML6	1,37 %	1,08 %	kr	117 034 888	kr	15 920 049
ML7	0,00 %	0,00 %	kr	-	kr	-
ML8	7,37 %	0,00 %	kr	630 870 942	kr	-
ML9	0,00 %	0,59 %	kr	190 000	kr	8 625 842
ML10	15,92 %	2,57 %	kr	1 361 855 143	kr	37 858 953
ML11	2,28 %	35,22 %	kr	194 714 968	kr	517 874 192
ML12	0,00 %	0,00 %	kr	-	kr	-
ML13	0,00 %	2,32 %	kr	-	kr	34 074 351
ML14	0,32 %	11,07 %	kr	27 300 672	kr	162 704 196
ML15	0,00 %	18,72 %	kr	52 755	kr	275 293 813
ML16	0,00 %	0,00 %	kr	-	kr	-
ML17	0,01 %	0,00 %	kr	436 062	kr	45 000
ML18	0,01 %	2,37 %	kr	1 131 340	kr	34 882 694
ML19	0,00 %	0,00 %	kr	-	kr	-
ML20	0,00 %	0,00 %	kr	-	kr	-
ML21	0,16 %	8,54 %	kr	13 267 205	kr	125 583 353
ML22	0,71 %	2,32 %	kr	61 012 440	kr	34 128 502
			kr	8 555 141 512	kr	1 470 427 204

10.6 Fordeling av eksport av forsvarsmateriell på land 2020–2023

Tabell 10.3 viser korleis verdien av eksporten av forsvarsmateriell fordeler seg på mottakarland i perioden 2020 til 2023.

Tabell 10.3 Fordeling av eksport av A- og B-materiell på land (2020–2023) i 1 000 NOK

	2020		2021			2022			2023		Endring 2023–2022		
	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell		B-materiell	
Albania	0	0	0	0	0	0	0	1 938	1 938	0	2 495	2 495	557
Argentina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 484	5 484	5 484
Austerrike	16 650	32 416	49 066	10 576	14 333	24 909	13 712	2 644	16 356	11 811	8 359	20 170	3 814
Australia	8 673	28 258	36 931	73 696	51 197	124 893	367 018	17 766	384 784	38 841	56 818	95 659	-289 125
Belgia	52 833	39 049	91 882	55 828	60 220	116 048	245 534	24 210	269 744	17 306	18 662	35 968	-233 776
Bosnia & Hercegovina	819	0	819	828	0	828	0	0	0	0	0	0	0
Brasil	0	0	0	730	1 600	2 330	0	0	0	912	7 238	8 150	8 150
Bulgaria	968	3 850	4 818	324	0	324	1 071	0	1 071	874	991	1 865	794
Canada	59 739	881	60 620	35 473	7 464	42 937	42 409	1 843	44 252	172 405	6 330	178 735	134 483
Chile	0	337	337	0	381	381	3 990	179	4 169	45 848	205	46 053	41 884
Danmark	36 700	7 878	44 578	31 673	4 787	36 460	3 157	4 639	7 796	149 614	40 615	190 229	182 433
Dei sameinte arabiske emirata	0	9 287	9 287	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Estland	170	5 516	5 686	1 296	8 811	10 107	2 071	32 952	35 023	9 723	54 796	64 519	29 496
Finland	121 685	2 672	124 357	73 737	4 107	77 844	161 165	21 362	182 527	170 726	9 006	179 732	-2 795
Frankrike	73 952	95 444	169 396	136 606	77 409	214 015	51 989	66 393	118 382	120 070	44 877	164 947	46 565
Færøyane	1 167	0	1 167	665	0	665	1	0	1	78	0	78	77
Grønland	450	0	450	351	0	351	626	0	626	219	0	219	-407
Hellas	0	6 492	6 492	330	8 210	8 540	3 186	11 828	15 014	0	339	339	-14 675
India	0	2 283	2 283	0	42 554	42 554	2 148	24 708	26 856	0	39 723	39 723	12 867

Tabell 10.3 Fordeling av eksport av A- og B-materiell på land (2020–2023) i 1 000 NOK

	2020		2021		2022		2023		Endring 2023–2022				
	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell					
Indonesia	508 636	33 604	542 240	22 923	37 894	60 817	225	8 901	9 126	1 733	5 304	7 037	-2 089
Irak ²	0	0	0	0	399	399	0	268	268	0	0	0	-268
Irland	56 739	15	56 754	1 767	0	1 767	15 642	0	15 642	8 424	0	8 424	-7 218
Island	845	0	845	787	196	983	534	0	534	537	2 061	2 598	2 064
Italia	35 678	7 885	43 563	25 584	13 266	38 850	30 183	18 985	49 168	69 969	14 461	84 430	35 262
Japan	4 486	5 000	9 486	287	4 836	5 123	3 758	0	3 758	4 318	0	4 318	560
Jordan	0	1 062	1 062	0	0	0	0	1 026	1 026	0	0	0	-1 026
Kroatia	964	462	1 426	3 288	796	4 084	4 281	330	4 611	15 185	11 865	27 050	22 439
Latvia	985	10 868	11 853	1 421	28 493	29 914	1 850	13 055	14 905	3 499	7 092	10 591	-4 314
Libya ²										0	26	26	26
Litauen	847 386	8 274	855 660	186 567	10 096	196 663	3 353	11 043	14 396	210 956	19 899	230 855	216 459
Luxem- bourg ¹	327	16 373	16 700	704	72	776	52 027	15 400	67 427	33 806	49 189	82 995	15 568
Malaysia	182	0	182	128 686	718	129 404	53 261	956	54 217	0	1 002	1 002	-53 215
Mexico	0	0	0	0	10 000	10 000	0	0	0	0	0	0	0
Monaco	0	170	170	0	0	0	0	708	708	0	0	0	-708
NATO	0	0	0	0	0	0	44	0	44	3 050	5 377	8 427	8 383
Nederland	292 127	15 490	307 617	303 106	1 305	304 411	274 363	35 024	309 387	465 696	38 872	504 568	195 181
New Zealand	1 789	2 509	4 298	8 297	0	8 297	3 932	0	3 932	547	121	668	-3 264
Ny-Caledonia	0	0	0	399	0	399	81	0	81	114	0	114	33
Oman	591	0	591	11	0	11	0	0	0	18 657	0	18 657	18 657

Tabell 10.3 Fordeling av eksport av A- og B-materiell på land (2020–2023) i 1 000 NOK

	2020		2021		2022		2023		Endring 2023–2022				
	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell		Totalt (A + B)			
Peru	0	4	4	16	0	16	0	0	0	76	1 472	1 548	1 548
Polen	44 608	68 048	112 656	88 540	20 041	108 581	96 088	13 856	109 944	253 795	38 385	292 180	182 236
Portugal	948	1 030	1 978	505	348	853	2 392	0	2 392	5 149	2 023	7 172	4 780
Qatar	7 283	7 060	14 343	812 513	112 003	924 516	2 311 124	10	2 311 134	1 207 813	0	1 207 813	-1 103 321
Romania	49	22	71	3	13 486	13 489	27	4 882	4 909	546 496	4 531	551 027	546 118
Singapore	126 899	0	126 899	0	0	0	14 785	0	14 785	0	1 215	1 215	-13 570
Slovakia	12	279	291	84	1 110	1 194	91	0	91	364	0	364	273
Slovenia	707	4 005	4 712	1 415	2 993	4 408	1 292	28	1 320	2 171	10 560	12 731	11 411
Spania	19 465	7 610	27 075	10 834	21 310	32 144	25 484	15 247	40 731	57 270	12 072	69 342	28 611
Storbritannia	159 739	30 211	189 950	166 415	82 504	248 919	93 171	106 469	199 640	526 994	192 226	719 220	519 580
Sveits	74 675	16 450	91 125	91 979	7 189	99 168	82 351	1 056	83 407	190 725	2 588	193 313	109 906
Sverige	109 787	81 566	191 353	86 734	61 460	148 194	257 955	57 692	315 647	283 488	147 276	430 764	115 117
Syria ²							0	28	28	0	0	0	-28
Sør-Afrika	24 255	0	24 255	21 985	0	21 985	21 134	0	21 134	7 861	1 500	9 361	-11 773
Sør-Korea	7 657	61 418	69 075	13 793	28 078	41 871	0	792	792	35 875	8 894	44 769	43 977
Thailand	21 116	0	21 116	32 944	760	33 704	0	968	968	0	0	0	-968
Tsjekkia	22 658	16 329	38 987	27 910	10 502	38 412	9 515	8 736	18 251	19 275	20 103	39 378	21 127
Tyrkia	650	0	650	26	0	26	0	0	0	0	0	0	0
Tyskland	208 732	45 747	254 479	215 859	44 690	260 549	266 252	25 591	291 843	792 155	68 608	860 763	568 920

Tabell 10.3 Fordeling av eksport av A- og B-materiell på land (2020–2023) i 1 000 NOK

	2020			2021			2022			2023		Endring 2023–2022	
	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell	Totalt (A + B)	A-materiell	B-materiell		Totalt (A + B)
Ukraina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	190 733	19 483	210 216	210 216
Ungarn	127	4 242	4 369	207	8 836	9 043	2 559	8 231	10 790	1 036 123	168 788	1 204 911	1 194 121
USA	2 000 196	558 348	2 558 544	2 068 520	428 842	2 497 362	1 954 195	233 532	2 187 727	1 823 861	318 509	2 142 370	-45 357
Vietnam	0	1 996	1 996	0	0	0	0	0	0	0	987	987	987
	4 954 104	1 240 440	6 194 544	4 746 222	1 233 296	5 979 518	6 480 026	793 276	7 273 302	8 555 142	1 470 427	10 025 569	2 752 267

¹ Omfattar utførsel til NATO

² Gjeld eksport av skotsikre hjelmar til mineryddarar.

10.7 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar

Tabell 10.4 gjev ei detaljert oversikt over kva land som har fått forsvarsmateriell frå norske verksemder i 2023. Tabellen skildrar kva varekategoriar som er eksporterte, medrekna tilhøyrande delar og komponentar. Ei fullstendig oversikt over dei ulike varekategoriane og deira innhald finn du som vedlegg til eksportkontrollforskrifta på lovdata.no.

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Albania	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	2 495	2 495	2 495
Argentina	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	0	5 484	5 484	5 484
Austerrike	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	11 811	8 235	20 046	20 170
	ML6	Køyretøy og komponentar	0	124	124	
Australia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	589	0	589	95 659
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	46	0	46	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	8 329	0	8 329	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	16 869	0	16 869	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	99	54 369	54 468	
	ML21	Programvare	12 909		15 358	
Belgia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	459		459	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	11 432	0	11 432	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	1 134	0	1 134	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	18 427	18 427	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML14	Militært treningsutstyr	4 281	0	4 281	
	ML21	Programvare	0	235	235	
						35 968
Brasil	ML8	Energetiske materiale	912	0	912	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	7 238	7 238	
						8 150
Bulgaria	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	874	0	874	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	991	991	
						1 865
Canada	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	482	0	482	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	9	0	9	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	4 274	0	4 274	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	134 175	0	134 175	
	ML8	Energetiske materiale	33 465	0	33 465	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	1 302	1 302	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	365	365	
	ML21	Programvare	0	4 663	4 663	
	ML22	Teknologi	0	1	1	
						178 736

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelister	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Chile	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	45 848	0	45 848	
	ML13	Ballistisk vern	0	205	205	46 053
Danmark	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	2 230	11 332	13 562	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	94 887	283	95 170	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	47 046	0	47 046	
	ML8	Energetiske materiale	5 451	0	5 451	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	21 646	21 646	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	1 861	1 861	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	4 619	4 619	
	ML21	Programvare	0	874	874	190 229
Estland	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	1 075	0	1 075	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	8 649	0	8 649	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	50 698	50 698	
	ML21	Programvare	0	4 098	4 098	64 520

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelister	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Finland	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	4 731	115	4 846	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	53 927	0	53 927	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	16 716	0	16 716	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	1 500	0	1 500	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	37 523	0	37 523	
	ML8	Energetiske materiale	51 176	0	51 176	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	5 152	5 075	10 227	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	71	71	
	ML21	Programvare	0	3 705	3 705	
ML22	Teknologi	0	40	40		
						179 731
Frankrike	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	13 733	1 223	14 956	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	20 026	0	20 026	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	6 582	0	6 582	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	60 360	0	60 360	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	12 473	0	12 473	
	ML8	Energetiske materiale	6 896	0	6 896	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	0	17 911	17 911	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	8 657	8 657	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	77	77	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	6 166	6 166	
	ML18	Produksjonsutstyr	0	1 836	1 836	
	ML21	Programvare	0	9 007	9 007	
						164 947
Færøyane	ML8	Energetiske materiale	78	0	78	
						78
Grønland	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	219	0	219	
						219
Hellas	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	0	339	339	
						339
India	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	32 044	32 044	
	ML21	Programvare	0	7 679	7 679	
						39 723
Indonesia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	325	0	325	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	1 105	1 105	
	ML13	Ballistisk vern	0	4 199	4 199	
	ML22	Teknologi	1 408	0	1 408	
						7 037

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Irland	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	339	0	339	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	8 084	0	8 084	8 423
Island	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	417	0	417	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	121	0	121	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	917	917	
	ML21	Programvare	0	1 144	1 144	2 599
Italia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	211	0	211	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	39 058	0	39 058	
	ML8	Energetiske materiale	30 341	0	30 341	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	0	5 861	5 861	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	575	575	
	ML14	Militært treningsutstyr	359	87	446	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	3 277	3 277	
	ML21	Programvare	0	3 715	3 715	
ML22	Teknologi	0	947	947	84 431	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Japan	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	213	0	213	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	4 105	0	4 105	4 318
Kroatia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	14 537	0	14 537	
	ML8	Energetiske materiale	648	0	648	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	10 258	10 258	
	ML21	Programvare	0	1 607	1 607	27 050
Latvia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	1 900	3 041	4 941	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	1 033	0	1 033	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	566	0	566	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	3 190	3 190	
	ML21	Programvare	0	861	861	10 591
Libya ¹	ML13	Ballistisk vern	0	26	26	26
Litauen	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	690	0	690	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	105 308	0	105 308	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	104 958	0	104 958	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	19 009	19 009	
	ML21	Programvare	0	890	890	
						230 855
Luxembourg	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	503	0	503	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	19 310	0	19 310	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	12 332	0	12 332	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	1 661	41 671	43 332	
	ML21	Programvare	0	2 141	2 141	
	ML22	Teknologi	0	5 377	5 377	
						82 995
Malaysia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	0	85	85	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	0	917	917	
						1 002
NATO	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	2 844	0	2 844	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	72	0	72	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	134	0	134	
	ML21	Programvare	0	5 377	5 377	
						8 427

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Nederland	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	519	23 398	23 917	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	142 918	0	142 918	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	31 665	0	31 665	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	1	0	1	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	5 338	0	5 338	
	ML6	Køyretøy og komponentar	193	0	193	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	281 286	0	281 286	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	2 766	2 766	
	ML14	Militært treningsutstyr	3 722	0	3 722	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	53	0	53	
	ML18	Produksjonsutstyr	0	58	58	
ML21	Programvare	0	12 651	12 651		
						504 568
New Zealand	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	512	121	633	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	35	0	35	
						668
Ny-Caledonia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	114	0	114	
						114

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Oman	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	5 606	0	5 606	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	11 787	0	11 787	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	1 264	0	1 264	
						18 657
Peru	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	76	0	76	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	1 225	1 225	
	ML22	Teknologi	0	247	247	
						1 548
Polen	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	3 706	0	3 706	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	218 086	0	218 086	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	23 214	0	23 214	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	5 010	0	5 010	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	0	374	374	
	ML8	Energetiske materiale	3 774	0	3 774	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	34 066	34 066	
	ML13	Ballistisk vern	0	3 330	3 330	
	ML17	Diverse utstyr og materiale	4	0	4	
	ML21	Programvare	0	614	614	
						292 178

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Portugal	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	1 054	0	1 054	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	3 830	0	3 830	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	2 023	2 023	
						7 172
Qatar	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	688 024	0	688 024	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	365 277	0	365 277	
	ML6	Køyretøy og komponentar	59 055	0	59 055	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	42 703	0	42 703	
	ML21	Programvare	1	0	1	
	ML22	Teknologi	52 754	0	52 754	
						1 207 814
Romania	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	1 059	0	1 059	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	545 438	0	545 438	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	3 472	3 472	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	86	86	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	771	771	
	ML22	Teknologi	0	202	202	
						551 028

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Singapore	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	582	582	
	ML21	Programvare	0	419	419	
	ML22	Teknologi	0	214	214	1 215
Slovakia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	364	0	364	364
Slovenia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	2 171	1 080	3 251	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	8 037	8 037	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	1 229	1 229	
	ML21	Programvare	0	38	38	
	ML22	Teknologi	0	176	176	12 731
Spania	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	78	0	78	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	6 720	0	6 720	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	29 255	0	29 255	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	19 377	0	19 377	
	ML8	Energetiske materiale	1 840	0	1 840	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	2 379	2 379	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	351	351	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	3 454	3 454	
	ML21	Programvare	0	5 811	5 811	
	ML22	Teknologi	0	77	77	
						69 342
Storbritannia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	2 320	0	2 320	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	5 006	0	5 006	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	165 983	0	165 983	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	320 214	0	320 214	
	ML8	Energetiske materiale	32 280	0	32 280	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	789	32 508	33 297	
	ML13	Ballistisk vern	0	4 503	4 503	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	68 302	68 302	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	62 307	62 307	
	ML18	Produksjonsutstyr	45	0	45	
	ML21	Programvare	358	24 012	24 370	
	ML22	Teknologi	0	594	594	
						719 221
Sveits	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	1 332	0	1 332	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	350	0	350	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	154 638	0	154 638	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML6	Køyretøy og komponentar	0	31	31	
	ML8	Energetiske materiale	31 872	0	31 872	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	1 723	1 274	2 997	
	ML13	Ballistisk vern	0	635	635	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	379	379	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	268	268	
	ML18	Produksjonsutstyr	810	0	810	
						193 312
Sverige	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	18 409	3 933	22 342	
	ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	8 229	0	8 229	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	122 118	0	122 118	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	21 918	0	21 918	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	12 822	1 423	14 245	
	ML6	Køyretøy og komponentar	0	602	602	
	ML8	Energetiske materiale	76 749	0	76 749	
	ML9	Krigsskip, marint utstyr og tilhøyrande komponentar	190	8 596	8 786	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	11	0	11	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	4 104	46 752	50 856	
	ML14	Militært treningsutstyr	18 939	59 104	78 043	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	348	348	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML17	Diverse utstyr og materiale	0	45	45	
	ML21	Programvare	0	26 472	26 472	
						430 764
Sør-Afrika	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	7 861	0	7 861	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	0	1 500	1 500	
						9 361
Sør-Korea	ML8	Energetiske materiale	35 875	0	35 875	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	58	58	
	ML18	Produksjonsutstyr	0	8 836	8 836	
						44 769
Tsjekkia	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	3 907	0	3 907	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	15 369	0	15 369	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	18 505	18 505	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	1 344	1 344	
	ML21	Programvare	0	30	30	
	ML22	Teknologi	0	224	224	
						39 379
Tyskland	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	59 610	6 710	66 320	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	4 003	0	4 003	

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	296 654	0	296 654	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	321 282	4 264	325 546	
	ML6	Køyretøy og komponentar	10 825	14 580	25 405	
	ML8	Energetiske materiale	99 597	0	99 597	
	ML9	Krigsskip, marint utstyr og tilhøyrande komponentar	0	30	30	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	0	102	102	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	0	7 814	7 814	
	ML13	Ballistisk vern	0	14 861	14 861	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	152	152	
	ML18	Produksjonsutstyr	184	18	202	
	ML21	Programvare	0	20 077	20 077	
						860 763
Ungarn	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	1 332	0	1 332	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	475 455	0	475 455	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	521 109	133 047	654 156	
	ML6	Køyretøy og komponentar	33 967	0	33 967	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	4 261	27 381	31 642	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	8 359	8 359	
						1 204 911

Tabell 10.4 Eksport av forsvarsmateriell fordelt på land og varekategoriar i Liste I i 1 000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
USA	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	5 216	18 660	23 876	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	99 986	0	99 986	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	591 094	0	591 094	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	235 302	4 330	239 632	
	ML6	Køyretøy og komponentar	0	583	583	
	ML8	Energetiske materiale	219 917	0	219 917	
	ML10	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	535 120	7 000	542 120	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	130 285	64 568	194 853	
	ML13	Ballistisk vern	0	6 065	6 065	
	ML14	Militært treningsutstyr	0	32 456	32 456	
	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	147 911	147 911	
	ML18	Produksjonsutstyr	92	24 135	24 227	
	ML21	Programvare	0	12 398	12 398	
ML22	Teknologi	6 850	403	7 253		
						2 142 371
Vietnam	ML15	Bilet-/videoutstyr	0	745	745	
	ML21	Programvare	0	20	20	
	ML22	Teknologi	0	222	222	
						987

¹ Gjeld eksport av skotsikre hjelmar til mineryddarar

10.8 Eksport av forsvarsmateriell til allierte land for vidare for donasjon til Ukraina

Tabell 10.5 viser eksport av forsvarsmateriell til allierte land for vidare donasjon til Ukraina i 2023. Informasjon om norske donasjonar og militær støtte til Ukraina finst på regjeringa.no.

Tabell 10.5 Eksport av forsvarsmateriell til allierte for vidare donasjon til Ukraina i 1000 NOK

Land	Posisjon i varelista	Karakteristikk	A-materiell	B-materiell	Sum	Total (A+B)
Ukraina	ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	0	526	526	
	ML3	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	53 653	0	53 653	
	ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	117 099	0	117 099	
	ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	4 011	0	4 011	
	ML6	Køyretøy og komponentar	12 995	0	12 995	
	ML11	Anna elektronisk utstyr	2 543	18 706	21 249	
	ML13	Ballistisk vern	0	251	251	
	ML17	Diverse utstyr og materiale	432	0	432	
						210 216

10.9 Tenester for utanlandske oppdragsgjevarar

Tabell 10.6 viser tenester knytt til Liste I som norske verksemdar har utført for utanlandske oppdragsgjevarar i 2023.

Tabell 10.6 Tenester for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til Liste I i 2023 i heile kroner

Land			Sum
Australia	Bilet-/videoutstyr	kr	735 354
Belgia	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	155 000
	Teknologi	kr	9 710 000
Canada	Teknologi	kr	9 103 906
Danmark	Anna elektronisk utstyr	kr	6 155 000
	Teknologi	kr	1 544 000
	Krigsskip, marint utstyr og tilhøyrande komponentar	kr	1 240 000
Estland	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	162 198
	Teknologi	kr	65 000
EU	Krigsskip, marint utstyr og tilhøyrande komponentar ¹	kr	7 532 869
Finland	Teknologi	kr	2 480 000
Frankrike	Teknologi	kr	3 944 683
	Teknologi	kr	544 000
	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	10 406 222
Irland	Teknologi	kr	544 264
Italia	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	kr	32 476 785
	Teknologi	kr	446 000
Kroatia	Teknologi	kr	300 000
Litauen	Teknologi	kr	82 000
Luxembourg	Teknologi	kr	6 029 981
NATO	Teknologi	kr	131 000
Nederland	Teknologi	kr	150 000
	Teknologi	kr	2 160 000
Polen	Teknologi	kr	613 000
Portugal	Teknologi	kr	891 000
Romania	Teknologi	kr	1 404 000

Tabell 10.6 Tenester for utanlandske oppdragsjeverarar knytt til Liste I i 2023 i heile kroner

Land			Sum
Spania	Teknologi	kr	208 800
	Teknologi	kr	691 000
Storbritannia	Teknologi	kr	384 196
	Teknologi	kr	576 430
	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	61 919 700
Sveits	Teknologi	kr	1 731 829
Sverige	Teknologi	kr	422 561
	Teknologi	kr	4 008 000
	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	kr	85 000
Tsjekkia	Teknologi	kr	113 000
	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	kr	200 000
Tyskland	Teknologi	kr	314 000
	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	22 456 022
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	5 390 287
Ungarn	Teknologi	kr	2 725 750
	Teknologi	kr	768 000
USA	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	kr	15 446 985
	Teknologi	kr	12 736 560
	Teknologi	kr	11 326 500
	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	73 484 081
			kr 313 994 963

¹ Leveransar til European Defence Fund (EDF)

10.10 Reparasjonar utført i Noreg for utanlandske oppdragsgjevarar

Tabell 10.7 viser reparasjonar knytt til Liste I som norske verksemdar har utført for utanlandske oppdragsgjevarar i 2023.

Tabell 10.7 Reparasjonar utført i Noreg for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til Liste I i 2023 i heile kroner

Land			Sum
Australia	Bilet-/videoutstyr	kr	4 890 030
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	3 235 733
Belgia	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	203 211
	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	kr	914 000
	Anna elektronisk utstyr	kr	3 659 040
Canada	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	1 040 486
Chile	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	5 494 074
Danmark	Bilet-/videoutstyr	kr	6 510
Estland	Anna elektronisk utstyr	kr	89 000
	Bilet-/videoutstyr	kr	105 904
Finland	Luftfartøy tilhøyrande utstyr, delar og komponentar	kr	6 024 038
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	347 247
Frankrike	Anna elektronisk utstyr	kr	161 000
	Bilet-/videoutstyr	kr	2 997 637
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	4 334 032
Hellas	Anna elektronisk utstyr	kr	110 000
Indonesia	Bilet-/videoutstyr	kr	156 195
Irland	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	235 238
Island	Anna elektronisk utstyr	kr	48 000
Kroatia	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	756 378
Latvia	Anna elektronisk utstyr	kr	63 000
Luxembourg	Anna elektronisk utstyr	kr	98 863
	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	625 180
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	11 165 487
NATO	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	32 299
Nederland	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	468 935

Tabell 10.7 Reparasjonar utført i Noreg for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til Liste I i 2023 i heile kroner

Land			Sum
Oman	Anna elektronisk utstyr	kr	786 902
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	59 180
Polen	Produksjonsutstyr	kr	104 019
	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	191 968 373
Romania	Anna elektronisk utstyr	kr	32 000
Slovenia	Anna elektronisk utstyr	kr	352 000
	Bilet-/videoutstyr	kr	144 362
Spania	Anna elektronisk utstyr	kr	5 258 000
	Bilet-/videoutstyr	kr	84 004
Storbritannia	Anna elektronisk utstyr	kr	9 041 303
	Produksjonsutstyr	kr	89 072 686
	Programvare	kr	86 970
	Teknologi	kr	1 031
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	483 042
Sveits	Anna elektronisk utstyr	kr	163 591
	Bilet-/videoutstyr	kr	2 461 686
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	2 118 076
Sverige	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	75 982
	Anna elektronisk utstyr	kr	456 884
	Bilet-/videoutstyr	kr	489 569
	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, våpen med kaliber 12,7 mm og høgare og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	70 325
	Ammunisjon, tilhøyrande delar og komponentar	kr	449 264
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	2 175 050
	Køyretøy og komponentar	kr	15 324 000
	Sør-Korea	Bilet-/videoutstyr	kr
	Produksjonsutstyr	kr	2 365 200
Thailand	Bilet-/videoutstyr	kr	81 602
Tsjekia	Anna elektronisk utstyr	kr	207 000
	Bilet-/videoutstyr	kr	64 580
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	2 908 825
Tyrkia	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosiv og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	30 223 256

Tabell 10.7 Reparasjonar utført i Noreg for utanlandske oppdragsgjevarar knytt til Liste I i 2023 i heile kroner

Land			Sum
Tyskland	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	16 000
	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	52 000
	Militært treningsutstyr	kr	34 500
	Bilet-/videoutstyr	kr	57 500
	Energivåpen	kr	30 395 459
	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, våpen med kaliber 12,7 mm og høgare og dessutan tilhøyrande komponentar	kr	11 500
Ukraina	Diverse utstyr	kr	456 010
Ungarn	Anna elektronisk utstyr	kr	8 000
USA	Anna elektronisk utstyr	kr	6 969 911
	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande system og komponentar	kr	13 644 310
Sum		kr	457 266 372

10.11 Eksport av handvåpen

Tabell 10.8 gjev ei oversikt over utførsel av handvåpen frå Noreg i 2023. Norske verksemdar eksporterer ikkje militære handvåpen. Utførselen består i hovudsak av konkurranse- og jaktvåpen, og dessutan historiske våpen.

Tabell 10.8 Eksport av handvåpen i 2023

Land	Tal
Australia	5
Canada	1
Danmark	17
Finland	1
Storbritannia	81
Island	8
Litauen	1
Nederland	1
Polen	87
Portugal	1
Sveits	16
Sverige	209
Sør-Afrika	3
Tyskland	11
USA	260
Totalt	702

10.12 Forsvarets utførsel av eige materiell

Oversikta nedanfor viser Forsvarets utførslar av eige materiell i 2023 for etterforsyning, reparasjon, retur og til eigne styrkjer. Materiell som har noko å seie for personelltryggleik eller tryggleiken i riket er i samsvar med § 21 i offentleglova ikkje inkluderte. Personleg kledning og utrusting vert heller ikkje omfatta av oversikta.

Oversikt 1: Forsvarets utførsel av eige materiell for etterforsyning, reparasjon, retur og eigne styrkjer

Austerrike
Australia
Bahrain
Belgia

Belize
Canada
Danmark
Dei sameinte arabiske emirata
USA
Djibouti
Egypt
Finland
Frankrike
Irak
Island
Israel
Italia
Jordan
Kenya
Kina
Kuwait
Kypros
Latvia
Libanon
Litauen
Luxembourg
Nederland
Polen
Portugal
Spania
Storbritannia
Jan Mayen
Sveits
Sverige
Sør-Afrika
Tyskland

10.13 Utførselen frå politiet av eige materiell

Oversikta nedanfor viser utførslane frå politiet av eige materiell i 2023 i samsvar med rapporteringskravet nedfelt i eksportkontrollforskrifta § 8 h).

Oversikt 2: Utførselen frå politiet av eige materiell ved bruk i utlandet med unntak etter eksportkontrollforskrifta § 8 h:

Danmark
Island
Sverige
Belgia
Nederland
Italia
Finland
Tsjekkia
Frankrike

10.14 Eksport av fleirbruksvarer til militær sluttbruk

Tabell 10.9 viser utførsel av fleirbruksvarer omfatta av Utanriksdepartementets Liste II til militær sluttbruk i 2023.

Tabell 10.9 Eksport av fleirbruksvarer på Liste II til militær sluttbruk 2023 i heile kroner

Land	Produkt		
Australia	Telekommunikasjon, sensorer og laserar, navigasjon og styresystem til fly	kr	4 165 506
Brasil	Sensorar og laserar	kr	614 320
Danmark	Sensorar og laserar	kr	1 557 541
Finland	Sensorar og laserar	kr	166 986
Frankrike	Telekommunikasjon, sensorer og laserar, navigasjon og styresystem til fly	kr	5 573 140
India	Telekommunikasjon, navigasjon og styresystem til fly	kr	2 738 009
Italia	Telekommunikasjon, sensorer og laserar, navigasjon og styresystem til fly	kr	8 102 815
Kuwait	Telekommunikasjon	kr	985 483
Litauen	Telekommunikasjon	kr	3 601 628
Luxembourg	Telekommunikasjon	kr	760 579
Nederland	Telekommunikasjon	kr	494 698
Polen	Sensorar og laserar	kr	338 976
Portugal	Sensorar og laserar, navigasjon og styresystem til fly	kr	829 759
Spania	Sensorar og laserar	kr	543 320
Storbritannia	Telekommunikasjon, sensorer og laserar, navigasjon og styresystem til fly	kr	121 298 115
Sveits	Avanserte materiale, sensorer og laserar,	kr	1 078 031
Sverige	Avanserte materiale, Telekommunikasjon, sensorer og laserar, navigasjon og styresystem til fly	kr	14 820 629
Tsjekkia	Telekommunikasjon	kr	8 653 750
Tyskland	Telekommunikasjon	kr	168 150
Ukraina	Avanserte materiale, Telekommunikasjon	kr	6 754 404
Ungarn	Telekommunikasjon	kr	307 365
USA	Telekommunikasjon, sensorer og laserar, Navigasjon og styresystem til fly, marimt utstyr, Luftfart og framdriftssystemeir	kr	214 308 588
Sum		kr	397 861 792

10.15 Eksport av verneutstyr for humanitær bruk

Tabell 10.10 framstiller utførselen av verneutstyr for humanitær bruk i 2023, herunder humanitær minerydding. Verneutstyret omfattar vernevestar, hjelmar og visir.

Tabell 10.10 Eksport av verneutstyr for humanitære føremål 2023

Mottakar	Land
Charity Foundation «Peaceful Heaven of Kharkiv»	Ukraina
Dan Church Aid	Ukraina, Kongo
Danish Refugee Council	Sør-Sudan, Ukraina, Afghanistan
Fondation suisse dei déminage (FSD)	Sveits, Ukraina
HAMAP Humanitaire	Irak, Mauritania
ICRC Red Cross (HQ Logistics)	Sveits, Libya, Syria, Irak
Lexoris Consulting Inc.	USA
Main Department SEST of Ukraine	Ukraina
Ministry of National Defense Libanon	Libanon
Norwegian People's Aid	Ukraina, Irak, Kosovo
Opms-Open Minded Solutions Ltd.	Israel
Tadsjikistan (NMAC)	Tadsjikistan
The Halo Trust	Storbritannia
The Main Department of the State Emergency Service in Lviv region	Ukraina
Transimpex	Ukraina

10.16 Avslag på søknader om eksport av forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær sluttbruk i 2023

Avslag på ein søknad om eksportlisens inneber ikkje eit generelt forbod mot eksport av forsvarsmateriell til det aktuelle mottakarlandet. Med unntak av gjennomføring av bindande våpenembargo vedteke av Tryggingrådet i FN, eller andre tiltaksregime som Noreg har slutta opp om, opererer ikkje det norske eksportkontrollregelverket med negative eller positive landlister.

I 2023 trefte Utanriksdepartementet vedtak om avslag på 6 søknadar om eksportlisens for forsvarsmateriell og fleirbruksvarer til militær bruk til følgjande land: Irak, Tyrkia og Ukraina.

Avslaga utgjer saker der departementet har gjort vedtak om avslag på lisenssøknader som har vore gjenstand for grundig og individuell saks- handsaming i samsvar med det norske eksportkontrollregelverket. Det er likevel viktig å vere klar over at avslaga berre viser ein del av det faktiske biletet. Informasjonsverksemd og dialog mellom verksemdene og Utanriksdepartementet om høve for å få løyve til eksport inneber at norske verksemdar sjeldan søkjar om eller rettar førespurnader om eksportlisens til land der løyve ikkje kan reknast med å verta innvilga. I fleire tilfelle avslår verksemdene på eige initiativ førespurnader frå land om eksport av forsvarsmateriell der verksemda sjølv har kunnskap om at løyve ikkje kan påreknast innvilga.

10.17 Oversikt over handsama eksportkontrollsaker

Tabell 10.11 viser talet på saker i ulike kategoriar som har vorte handsama i Utanriksdepartementet i 2023.

Tabell 10.11 Oversikt over handsama saker 2020–2023

Sakstype	Mengd handsama 2020	Mengd handsama 2021	Mengd handsama 2022	Mengd handsama 2023	Prosentvis endring (2022–2023)
Eksportlisensar (forsvarsmateriell og fleirbruksvarer)	1 705	1 947	1 881	2 004	6,5 %
Generell førespurnad	754	737	733	567	-22,6 %
Søknad om endring av lisens	249	351	468	548	17,1 %
Importsertifikat	344	272	245	273	11,4 %
Førespurnad om kunnskapsoverføring			9	12	33,3 %
Søknad om teknologilisens	107	155	177	184	4,0 %
Sanksjonsak Russland	60	58	35	44	25,7 %
Unntak sanksjonsforskrifta § 16				6	N/A
Leveringsbevis	49	33	65	55	-15,4 %
Produktvurdering	27	27	25	27	8,0 %
Søknad om tenestelisens	30	25	45	43	-4,4 %
Sak fremja av Toll	16	23	37	24	-35,1 %
Landførespurnad	27	18	24	42	75,0 %
Søknad om formidlingslisens	9	13	8	7	-12,5 %
Overføringslisens EU	3	3	2	3	50,0 %
Sanksjonssak Iran	1	2	0	1	100,0 %
Totalt	3 381	3 664	3 754	3 840	2,3 %

10.18 Oversikt over verksemdar som har rapportert eksport

Oversikta viser verksemdene som eksporterte forsvarsmateriell eller fleirbruksvarer til militær sluttbruk i 2023 på grunnlag av innvilga lisensar. Totalt 118 verksemdar eksporterte i 2023.

Oversikt 3: Verksemdar som har rapportert eksport i 2023

3d Production AS
 Airbus Defence and Space AS
 Andøya Space Defence AS
 Antikythera AS
 AS Delprodukt
 A-Tec AS
 Axnes AS
 Benestad Solutions AS
 Berget AS
 Blaser Group Norway AS
 Boresight and Alignment Solutions AS
 Bristow Norway AS
 BW Norway AS
 Chemring Nobel AS
 Compower AS
 Comrod AS
 Data Respons R&D Services AS
 Det frivillige skyttarstellet
 Diab AS
 DNV AS
 DNV GL AS
 Equipnor AS
 Fjord Defence AS
 Flightsafety International Norway AS
 Flir Unmanned Aerial Systems AS
 FMP Products AS
 Forsvaret
 Forsvarets forskingsinstitutt
 Forsvarsmateriell
 Freyr Devik AS
 Galleon Embedded Computing AS
 Gammalt & Nytt B Ingebrigtsen
 GKN Aerospace Norway AS
 GRS Riflestocks AS
 H. Henriksen AS
 Hanevik Våpen
 Hapro Electronics AS
 Hausken Lyddemper AS
 Heli-One (Norway) AS
 Hiddn Technology AS
 Haaland Tynnplate AS
 Imenco AS
 Impetus Advanced Finite Element Analyses AS
 Interjakt Norway AS

Jakt & Friluft AS
 Jotron AS
 K Lerøy Metallindustri AS
 Keytouch Technology AS
 Kitron AS
 KKC AS
 Kongsberg Aviation Maintenance Services AS
 Kongsberg Defence & Aerospace AS
 Kongsberg Digital AS
 Kongsberg Discovery AS
 Kongsberg Maritime AS
 Kongsberg Satellite Services AS
 KTA Naval Systems AS
 Leonardo Mw Limited Norway Branch
 Leonardo UK LTD (Norway Branch)
 Lesjøfors AS
 Lilltech AS
 Lindesnes Våpen Helge Sten Nilsen
 Lockheed Martin Global Inc Norsk Avdeling Av Utenlandske Enht
 Lockheed Martin Global Inc-norway
 Magne Landrø AS
 Markhusan Jakt AS
 Nammo Raufoss AS
 Nammo Raufoss AS – Aurskog
 NFM Technology AS
 Norautron AS
 Norbit Subsea AS
 Nordic Unmanned AS
 Nordic Unmanned ASA
 Norma AS
 Norsk Elektro Optikk AS
 Norsk Luftambulans AS
 Nortek AS
 NPB AS
 Nsslglobal Technologies AS
 Ontime Networks AS
 Orica Norway AS
 Parallax Sniper Academy AS
 Pedersens Vaabenlager AS
 Pratt & Whitney Military Norway AS
 Radionor Communications AS
 Rheinmetall Man Military Vehicles GmbH
 Rheinmetall Norway AS
 Ritek AS
 ROFI AS
 Rohde & Schwarz Noreg AS
 Rustfrie Bergh AS
 Safran Sensing Technologies Norway AS
 Seglmakar Iversen AS
 Siemens Energy AS
 SINTEF AS
 Sintef Ocean AS
 SISU Produkter AS
 Skyttarlinken AS

Steertec Raufoss AS
Steinert Sensing Systems AS
Svemko AS
SAAB Technologies Norway AS
T & G Elektro AS
Teleplan Globe AS
Thales Norway AS
The Big 5 AS
tineX AS
Ulfhednar AS

Umoe Mandal AS
Vanward AS
Vinghøg AS
Vision & Design AS
Våpensmia AS
Water Linked AS
Wärtsilä Valmarine AS
Wärtsilävalmarine AS
XXL Grossist Norge AS
Østlandske Lettmetall AS

Utanriksdepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Utanriksdepartementet 14. juni 2024 om eksport av forsvarsmateriell frå Noreg i 2023, eksportkontroll og internasjonalt ikkje-spreiingssamarbeid, vert send Stortinget.

Vedlegg 1**Vareliste I – Forsvarsrelaterte varer**

Utanriksdepartementets vareliste I – forsvarsrelaterte varer. Lista i sin heilskap finst som vedlegg til eksportkontrollforskrifta og på www.lovdata.no.

ML1	Glattbora våpen med kaliber mindre enn 20 mm, automatiske våpen med kaliber 12,7 mm eller mindre og dessutan tilhøyrande komponentar	ML9	Krigsskip, marint utstyr og andre overflatefartøy
ML2	Glattbora våpen med kaliber 20 mm eller større, andre våpen med kaliber større enn 12,7 mm og dessutan tilhøyrande komponentar	ML10	Luftfartøy, UAV, flymotorar og utstyr til fly og dessutan komponentar
ML3	Ammunisjon og tenmekanismar	ML11	Elektronisk utstyr som ikkje er spesifisert i andre ML-kategoriar
ML4	Bomber, torpedoar, rakettar, missil og eksplosive midlar og dessutan tilhøyrande komponentar	ML12	Våpensystem med kinetisk energi
ML5	Eldleidningsutstyr og tilhøyrande varslingsystem og komponentar	ML13	Ballistisk vern eller verneutstyr og komponentar
ML6	Køyretøy og komponentar	ML14	Militært treningsutstyr, simulatorar for våpenbruk og komponentar
ML7	Kjemisk eller biologisk giftige midlar, radioaktive materiale og dessutan utstyr og utgangsstoff	ML15	Bilete-/videoutstyr og motmidlane og komponentane deira
ML8	Energetiske materiale og dessutan utgangsstoff	ML16	Halvfabrikata komponentar for utstyr i andre ML-kategoriar
		ML17	Diverse utstyr og materiale
		ML18	Produksjonsutstyr og komponentar
		ML19	Energivåpen
		ML20	Superleiande utstyr
		ML21	Programvare
		ML22	Teknologi

Vedlegg 2

Vareliste II – Fleirbruksvarer

Utanriksdepartementets vareliste II – fleirbruksvarer. Lista i sin heilskap finst som vedlegg til eksportkontrollforskrifta og på www.lovdata.no.

- Kategori 0 Nuclear materials, facilities and equipment
 - Kategori 1 Special materials and related equipment
 - Kategori 2 Materials processing
 - Kategori 3 Electronics
 - Kategori 4 Computers
 - Kategori 5 Telecommunications and information security
 - Kategori 6 Sensors and lasers
 - Kategori 7 Navigation and avionics
 - Kategori 8 Marine
 - Kategori 9 Aerospace and propulsion
-

Vedlegg 3

Lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi m.v. [eksportkontrollloven]

Dette er ei uformell omsetjing av lovtteksten til nynorsk.

Dato	LOV-1987-12-18-93
Departement	Utanriksdepartementet
Sist endra	LOV2016052714 frå 01.01.2017
Iverksetjing	18.12.1987
Korttittel	Eksportkontrollloven – ekspktrl

Lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi m.v. [eksportkontrollloven]

Lovens tittel endra ved lov 22 juni 1990 nr. 35.

§ 1. Kongen kan bestemme at varer og teknologi som kan ha noko å seie for andre lands utvikling, produksjon eller bruk av produkt til militært bruk eller som direkte kan tene til å utvikle eit lands militære evne, og dessutan varer og teknologi som kan nyttast til å utøve terrorhandlingar, jf. straffeloven § 131, ikkje må utførast frå norsk tollområde utan særskilt løyve. Det kan òg setjast forbod mot at det utan særskilt løyve vert ytt tenester som nemnt i første punktum. Det kan setjast vilkår for løyva.

Kongen kan likeså setje forbod mot at personar som bur eller har tilhaldsstad i Noreg og norske verksemdar, stiftingar og samanslutningar utan særskilt løyve driv handel med, formidlar eller på annan måte hjelper ved sal av våpen og militært materiell frå eit framandt land til eit anna. Tilsvarende gjeld for strategiske varer og teknologi som er nærmare angitt i forskrift.

Loven gjeld for Svalbard og Jan Mayen. Kongen kan gi forskrift om lovas verkeområde for dei norske bilanda.

Kongen gjev nærmare forskrifter til utfylling og gjennomføring av loven.

Endra ved lovar 22 juni 1990 nr. 35, 17 juni 2005 nr. 56 (i.kr. 1. juli 2005 iflg. vert reidd. 17 juni 2005 nr. 632), 19 juni 2015 nr. 65 (i.kr. 1 okt 2015), 16 april 2021 nr. 18 (i.kr. 16 april 2021 iflg. res. 16 april 2021 nr. 1182).

§ 2. Alle pliktar å gje departementet den hjelpa og dei opplysningane som trengst for å kontrollere at føresegnene i loven eller i forskriftene gitt i medhald av han vert følgde.

Til dette føremålet kan departementet gjennomføre inspeksjon og krevje innsyn i registrerte rekneskapsopplysningar, rekneskapmateriale, forretningspapir og andre dokument som kan ha noko å seie. Departementet kan gjennomføre kontrollen sjølv eller la utnemnde sakkunnige gjere det. I samband med kontrollen skal departementet få tilgang til kontor og verksemdslokale og naudsynt hjelp og rettleiing. Klage etter forvaltningslovens §§ 14 og 15 har ikkje utsetjande verknad med mindre underinstansen eller klageinstansen fastset det.

Pliktene etter første og anna ledd gjeld utan hinder av lovfesta teieplikt.

Med dei unntaka som følgjer av føresegnene framfor, har alle teieplikter om det dei får kunnskap om etter denne loven. Teieplikta er likevel ikkje til hinder for

1. at opplysninga vert nytta for å oppnå det føremålet dei er gitt eller innhenta for, m.a. kan dei nyttast i samband med saksførebuing, avgjerd, gjennomføring av avgjerda, oppfølging og kontroll,
2. at opplysningane er tilgjengelege for andre tenestemenn innan organet eller etaten i den utstrekningen som trengst for eit føremåls-tenleg arbeids- og arkivordning, m.a. til bruk av rettleiing i andre saker,
3. at forvaltningsorganet gjev andre forvaltningsorgan opplysningar om eit føretaks samband med organet og om avgjerder som er trufne

når det er naudsynt for å fremje oppgåvene til givarorganet etter denne loven,

4. at forvaltningsorganet melder eller gjev opplysningar om lovbrøt til påtalemakta eller vedkommande kontrollstyresmakt, når det finst ønskjeleg av allmenne omsyn eller forfølging av lovbrøtet har naturleg samanheng med oppgåvene til givarorganet,
5. at forvaltningsorganet gjev eit anna forvaltningsorgan opplysningar (samordning) som føresett i lov om Oppgaveregisteret.

Departementet kan vidare bestemme at offentlege organ som har med fastsetjinga av formues- og inntektsskatt og kontrollen med meirverdiavgifta å gjere, skal få tilgang til å gjere seg kjend med dei opplysningane som er gjevne etter denne loven.

Forvaltningslovens §§ 13 til 13 e gjeld ikkje.

Endra ved lover 6 juni 1997 nr. 35 (ikr. 1 nov 1997), 17 juli 1998 nr. 56 (ikr. 1 jan 1999), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27. mai 2016 nr. 531), 18 juni 2021 nr. 127 (ikr. 1 juli 2021 iflg. res. 18. juni 2021 nr. 2026).

§ 3. Departementet kan krevje beslag i rekneskapmateriale m.v. som nemnt i § 2 andre ledd. Er det grunn til å tru at det finst slikt materiale, og gjev forholda elles grunn til det, kan departementet krevje ransaking av kontorlokale og alle andre stadar som ikkje er privat heim.

Krav om ransaking eller beslag skal rettast til politiet. Om den vidare handsaminga av kravet gjeld reglane i straffeprosessloven så langt dei passar. Den kravet vert retta mot skal ha partsrettar etter straffeprosessloven og i den grad det er naudsynt for verksemda, tilgang til det beslaglagde. Han vert likevel ikkje av den grunn å rekne som sikta for ei straffbar handling. Straffeprosesslovens § 204 gjeld tilsvarande. Retten avgjer utan omsyn til § 212 første ledd i straffeprosessloven kva dokument mm. som retten skal sjå igjennom.

Endra ved lov 17 juli 1998 nr. 56 (ikr. 1 jan 1999).

§ 4. Når departementet krev ransaking eller beslag for å få opplysningar om eit forhold som vedkommande er sikta eller tiltalt for, skal kravet handsamast i særskild sak etter reglane i § 3 andre ledd. Det same gjeld når departementet krev å få sjå dokument mm. som ligg hjå retten eller påtalemakta utan at det er avgjort om dei kan nyttast i straffesaka. Viss retten godtek kravet frå departementet, kan han setje som vilkår at opplysningane ikkje skal nyttast i samband med etterforskinga i straffesaka før det er endeleg avgjort om påtalemakta kan nytte dei i denne saka. Får påtalemakta ikkje medhald i kravet sitt, kan departementet ikkje gje opplysningane eller doku-

menta vidare til påtalemakta med mindre det er lovleg etter dei reglane som elles gjeld teieplikta deira ved straffbare handlingar.

§ 5. Dersom forholdet ikkje vert ramma av strengare straffebod, straffast med bøter eller med fengsel inntil fem år eller med begge deler den som:

1. utfører varer, teknologi eller tenester i strid med denne loven eller forskrift som er gjevne i medhald av ho, eller
2. bryt noko vilkår som er sett i medhald av denne loven, eller
3. munnleg eller skriftleg gjev feilaktige opplysningar om forhold som har noko å seie for tilgangen til å utføre varer, teknologi eller tenester når det skjer
 - a. i erklæring gjevne til bruk for offentlig styresmakt eller nokon som handlar på vegner av offentlig styresmakt, på grunn av utførsel eller søknad om løyve til utførsel,
 - b. i erklæring som skal setje ein annan i stand til å gje slik erklæring som er nemnd under punkt a, eller
4. på annan måte bryt føresegner som er gitt i eller i medhald av denne loven.

Aktlaust regelbrøt som nemnt i første ledd, vert straffa med bøter eller fengsel inntil to år.

Endra ved lov 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 6. (Oppheva ved lov 20 juli 1991 nr. 66.)

§ 7. Departementet kan påleggje eit føretak eller ein person som ikkje oppfyller opplysningsplikta si etter § 2 ei dagleg, løpande mulkt, inntil opplysningsplikta er oppfylt.

Storleiken på tvangsmulkt vert fastset under omsyn til kor viktig det er at pålegget vert gjennomført.

Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen gjev nærmare forskrifter om fastsetjing, berekning og ettergjeving av tvangsmulkt.

Endra ved lov 26 juni 1992 nr. 86.

§ 8. Loven trer i kraft straks. Forskrifter om kontroll av strategisk eksport gjevne i medhald av Mellombels lov av 13. desember 1946 nr. 30 om utførsleforbod gjeld inntil vidare.

Loven kjem ikkje til bruk på løyve som er gjevne før loven trer i kraft. Tenesteytingar og meddeling av teknologi osb. etter iverksetjinga i loven krev likevel løyve etter denne loven sjølv om dei knyt seg til tidlegare løyver.

Vedlegg 4

Forskrift om eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi og tenester

Dette er ei uformell omsetjing av forskriftsteksten til nynorsk.

Dato	FOR20130619718
Departement	Utanriksdepartementet
Avd/dir	Avd. for sikkerheitspolitikk og nordområda
Publisert	I 2013 hefte 9
Iverksetjing	19.06.2013
Sist endra	FOR20200511994
Endrar	FOR1989011051
Gjeld for	Noreg
Heimel	LOV1987121893§1, FOR19871218967
Kunngjort	25.06.2013 kl. 15.30
Retta	18.05.2021 (tegnsetting i lister tilpassa universell utforming)
Korttittel	Forskrift om eksport av forsvarsmateriell osv.

Innhaldliste

- Kap. 1. Innleiande føresegner
- Kap. 2. Lisens
- Kap. 3. Eksport av forsvarsrelaterte varer til mottakarar i EØS
- Kap. 4. Sertifisering av norske føretak som mottakarar i EØS
- Kap. 5. Registrering, rapportering og oppfølging
- Kap. 6. Generelle føresegner
- Kap. 7. Sluttreglar
- Vedlegg I Liste I – forsvarsrelaterte varer (2024)
- Vedlegg II Liste II – fleirbruksvarer (2023)

Heimel: Fastset av Utanriksdepartementet 19. juni 2013 med heimel i lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi m.v. § 1, jf. delegeringsvedtak 18. desember 1987 nr. 967.

EØS tilvisingar: EØS avtalen vedlegg II kap. XIX nr. 3q (direktiv 2009/43/EF som endra ved

direktiv 2019/514/EU), nr. 18 (rekommandasjon (EU) 2018/2050) og nr. 19 (rekommandasjon (EU) 2018/2051) og nr. 20 (rekommandasjon (EU) 2018/2052).

Endringar: Endra ved forskrifter 30 juni 2014 nr. 898, 9 sep 2014 nr. 1163, 13 feb 2015 nr. 124,

12 jan 2016 nr. 32, 21 des 2016 nr. 1831, 6 juni 2017 nr. 740, 26 jan 2018 nr. 136, 9 april 2019 nr. 494, 9 april 2019 nr. 622, 11 mai 2020 nr. 994, 6 mai 2021 nr. 1501, 27 aug 2021 nr. 2674, 26 jan 2022 nr. 304, 9 mars 2023 nr. 635, 22 jan 2024 nr. 96, 18 april 2024 nr. 686.

Rettingar: 24.09.2013 (EØS tilvisingar og § 2), 18.05.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming).

Kap. 1. Innleiande føresegner**§ 1. Kva forskrifta omfattar**

Forskrifta gjeld eksport av nærmare angitte varer, teknologi, herunder immaterielle ytingar, tekniske datapakkar eller produksjonsrettar for varer, og dessutan visse tenester.

Særlege føresegner gjeld for eksport av angitte ytingar frå ein leverandør i ein EØS-stat til ein mottakar i ein annan EØS-stat når det uttryk- kjeleg kjem fram av denne forskrifta.

§ 2. Definisjonar

(1) Med *forsvarsrelaterte varer* siktar ein til dei produkta som til kvar tid er oppførte på liste I som utgjer vedlegg I til denne forskrifta.

(2) Med *fleirbruksvarer* siktar ein til dei produkta som til kvar tid er oppførte på liste II som utgjer vedlegg II til denne forskrifta.

(3) Med *eksport* siktar ein til alle utførslar frå norsk tollområde av varer, tenester og teknologi som vert omfatta av denne forskrifta.

(4) Med *overføring* siktar ein til eksport av forsvarsrelaterte varer frå ein leverandør eller tolllager i ein EØS-stat til ein mottakar i ein annan EØS-stat.

(5) Med *leverandør* siktar ein til alle juridiske eller fysiske personar som er rettsleg ansvarleg for eksport av ytingar etter denne forskrifta.

(6) Med *mottaker* siktar ein til alle juridiske eller fysiske personar som er rettsleg ansvarleg for mottak av ytingar etter denne forskrifta.

(7) Med *lisens* siktar ein til løyve frå Utanriksdepartementet til å eksportere nærmare angitte ytingar til ein juridisk eller fysisk person.

(8) Med *overføringslisens* siktar ein til løyve frå nasjonale styresmakter i ein EØS-stat, som gir leverandøren rett til å overføre forsvarsrelaterte varer til ein mottakar i annan EØS-stat.

(9) Med *transitt* siktar ein til transport av varer gjennom norsk tollområde utan omlasting, når avsendar og mottakar er utanfor norsk tollområde.

0 Endra ved forskrift 6 mai 2021 nr. 1501.

Kap. 2. Lisens

§ 3. Lisensplikt

Eksport av visse varer, nærmare angitt teknologi, herunder immaterielle ytingar, tekniske data-pakkar eller produksjonsrettar for varer eller visse tenester krev lisens frå Utanriksdepartementet om ikkje anna følgjer av denne forskrifta. Departementet avgjer i tvilstilfelle om ei yting er lisenspliktig eller ikkje. Lisensplikta gjeld òg ved eksport av varer frå tolllager.

§ 4. Lisensplikt etter varelistar

Eksport av varer og teknologi oppført på liste I og liste II som utgjer vedlegg til denne forskrifta,

krev lisens frå Utanriksdepartementet. Lisensplikta knytt til liste I gjeld òg for materiell som har vore særleg konstruert eller modifisert for militært føremål, uavhengig av noverande tilstand.

0 Endra ved forskrift 9 sep 2014 nr. 1163.

§ 5. Lisensplikt for tenester

Tenester knytt til varer og teknologi oppført på liste I og II og dessutan tenester som for øvrig kan tene til å utvikle eit lands militære evne, som vert ytt i utlandet eller her i landet for bruk i utlandet, krev lisens frå Utanriksdepartementet.

§ 6. Lisensplikt for handel og formidling

Handel, formidling eller annan bistand ved sal av varer og teknologi som vert omfatta av liste I frå eit framandt land til eit anna, krev lisens frå Utanriksdepartementet. Tilsvarsande gjeld ved formidling av varer oppførte i liste II og dessutan tilhøyrande teknologi og tenesteyting der det er kjent eller grunn til å forstå at vara, teknologien eller tenesten er eller kan vere meint, heilt eller delvis, for bruk i samband med utvikling, produksjon, handtering, drift, vedlikehald, lagring, deteksjon, identifikasjon eller spreing av kjemiske, biologiske eller kjernefysiske våpen eller andre kjernefysiske sprenglekamar, og i samband med utvikling, produksjon, vedlikehald eller lagring av missil som kan levere slike våpen.

§ 7. Lisensplikt for andre varer, teknologi og tenester

I tillegg til liste I og II er eksport av følgjande varer, teknologi og tenester lisenspliktige:

- a) alle varer, teknologiar og tenesteytingar der eksportøren er kjend med eller har grunn til å forstå at vara, teknologien eller tenesten er eller kan vere meint, heilt eller delvis, for bruk i samband med utvikling, produksjon, handtering, drift, vedlikehald, lagring, deteksjon, identifikasjon eller spreing av kjemiske, biologiske eller kjernefysiske sprengement. Tilsvarsande reglar gjeld for eksport av alle varer, teknologiar eller tenester som kan nyttast til utvikling, produksjon, vedlikehald eller lagring av missil som kan levere slike våpen,
- b) alle varer, teknologiar eller tenester til militær bruk til område som er underlagd våpenembargo vedteke av Tryggingrådet i FN med heimel i FN-pakta kapittel VII eller andre tiltaksregime Noreg har slutta seg til,

- c) alle varer, teknologiar og tenester til militær bruk til område der det er krig, krig truar eller til land der det er borgarkrig.
- d) alle varer, teknologiar og tenester som direkte kan tene til å utvikle ein stats militære evne på ein måte som ikkje er i samsvar med vesentlege norske tryggleiks- og forsvarsinteresser.

§ 8. Unntak frå lisensplikt

Lisensplikta i § 3, jf. § 4 – § 7, gjeld ikkje for:

- a) varer oppførte på Liste II i utanlandsk eige og som vert returnerte til utlandet etter å ha vore mellombels innførte til Noreg i samband med utstilling og demonstrasjon,
- b) redningsutstyr og oljevernutstyr som vert utført i samband med hjelpeaksjonar,
- c) skytevåpen, våpendelar og ammunisjon som vert utført i samsvar med våpenloven, jf. forskrift 7. mai 2021 nr. 1452 om våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon, kapittel 10,
- d) varer som vert utførte til den europeiske romorganisasjonen ESA, eller ein representant for denne, og som er strengt naudsynte for den offisielle verksemda til organisasjonen. Unntaket gjeld berre for leveransar til medlemslanda i ESA,
- e) varer oppførte på liste II som utelukkande er i transitt gjennom Noreg, når avsendar og mottakar er utanfor Noreg. Det same gjeld varer oppført på liste I dersom både avsendar og mottakar er innanfor EØS,
- f) varer, teknologi og tenester til bruk på norsk kontinentalsokkel,
- g) varer, teknologi og tenester til bruk om bord på norskeigde skip under norsk flagg og norskeigde luftfartøy, i utanriksfart,
- h) forsvarsrelaterte varer og fleirbruksvarer som er eigde eller vert disponerte av norsk forsvars- eller politistyresmakt når varene skal nyttast av norske styrkar i utlandet. Unntaket gjeld òg for slike varer når dei inngår i fleirnasjonal logistikkstøtte som nemnde styresmakter har inngått avtale om, eller som vert sende ut for reparasjon, vedlikehald, oppdatering eller liknande, med retur til Noreg. Forsvars- og politistyresmaktene skal kvart år, innan 15. februar, sende rapport til Utanriksdepartementet om all utførsel av forsvarsrelaterte varer som nemnt ovanfor i det førre kalenderåret,
- i) forsvarsrelaterte varer og fleirbruksvarer som er eigde eller vert disponerte av eit NATO-

lands eller ein EØS-stats forsvars- eller politistyresmakt som er lagra i Noreg eller som vert returnert til utlandet etter å ha vore mellombels innført til Noreg i samband med oppdrag, øving eller trening.

0 Endra ved forskrifter 30 juni 2014 nr. 898, 11 mai 2020 nr. 994, 11 mai 2020 nr. 994, 6 mai 2021 nr. 1501, 27 aug 2021 nr. 2674.

Kap 3. Eksport av forsvarsrelaterte varer til mottakarar i EØS

§ 9. Overføringslisens

Overføring av forsvarsrelaterte varer til mottakarar i EØS kan berre skje på grunnlag av ein generell overføringslisens, ein global overføringslisens eller ein individuell overføringslisens utferd av Utanriksdepartementet. Reglane om overføringslisensar gjeld berre forsvarsrelaterte varer oppførte på liste I som utgjer vedlegg til denne forskrifta.

§ 10. Generell overføringslisens

Generelle overføringslisensar for forsvarsrelaterte varer vert kunngjorde av Utanriksdepartementet. Lisensane kan nyttast av leverandørar i Noreg etter førehandsregistrering hos Utanriksdepartementet. Generelle overføringslisensar gjeld bestemte varekategoriar, til ein kategori eller kategoriar av mottakarar i EØS og det kan setjast særlege vilkår for lisensane.

Generelle overføringslisensar kan nyttast der-

- a) mottakaren inngår i ein EØS-stats væpna styrkar eller ein offentleg oppdragsgivar på forsvarsområdet som gjennomfører innkjøp som berre skal nyttast av ein EØS-stats væpna styrkar eller,
- b) mottakaren er eit føretak som er sertifisert i samsvar med § 13 eller,
- c) overføringa vert gjord med sikte på demonstrasjon, evaluering eller utstilling eller,
- d) overføringa vert gjord med sikte på vedlikehald eller reparasjon, dersom mottakaren er den opphavlegen leverandøren av dei forsvarsrelaterte varene.

Slike lisensar kan for tilfella c) og d) òg vert nytta ved retur frå Noreg av forsvarsrelaterte varer motteken ved tilsvarsande lisens frå ein annan EØS-stat.

0 Endra ved forskrifter 30 juni 2014 nr. 898, 11 mai 2020 nr. 994.

§ 11. Global overføringslisens

Ved overføring av forsvarsrelaterte varer som ikkje vert omfatta av ein generell overføringslisens, kan Utanriksdepartementet, etter skriftleg søknad frå leverandør i Noreg, utferde ein global overføringslisens. Lisensane vert gitt for ein periode på tre år med moglegheit for forlenging. Globale overføringslisensar gjeld bestemte forsvarsrelaterte varer eller kategoriar av varer til mottakarar eller kategori av mottakarar i ein eller fleire EØS-statek. Det kan setjast særlege vilkår for lisensane.

§ 12. Individuell overføringslisens

Ved overføring av forsvarsrelaterte varer som ikkje vert omfatta av ein generell overføringslisens og ein global overføringslisens ikkje kan innvilgast, kan Utanriksdepartementet, etter skriftleg søknad frå leverandør i Noreg, utferde ein individuell overføringslisens. Lisensen gjeld ei spesifisert mengd forsvarsrelaterte varer til ein mottakar i ein EØS-stat i ein eller fleire sendingar.

Ein individuell overføringslisens skal nyttast dersom:

- søknaden om overføringslisens er avgrensa til ei overføring,
- det er naudsynt for å verne Noregs grunnleggjande tryggingssinteresser, eller av omsyn til den offentlege ordenen,
- det er naudsynt for å overhalde Noregs internasjonale forpliktingar, eller
- det er tungtvegande grunnar til å tru at leverandøren ikkje vil vere i stand til å oppfylle vilkåra for å få ein global overføringslisens.

Kap. 4. Sertifisering av norske føretak som mottakarar i EØS

§ 13. Sertifisering av føretak i Noreg

Utanriksdepartementet kan, etter skriftleg søknad, sertifisere føretak etablert i Noreg for mottak av forsvarsrelaterte varer under generelle overføringslisensar kunngjort av andre EØS-statar.

Utanriksdepartementet skal gjennom sertifiseringa vurdere det mottaksande føretaket pålitelegheit, særleg med omsyn til evna føretaket har til å overhalde eksportavgrensingane for forsvarsrelaterte produkt motteken i samsvar med ein generell overføringslisens frå ein annan EØS-stat. Ved vurderinga vil det særleg leggast vekt på følgjande kriterium:

- dokumentert erfaring frå forsvarsverksemd, der det særleg vert teke omsyn til historikken i

føretaket med omsyn til overhalding av eksportrestriksjonar, eventuelle rettsavgjerder i denne samanheng, eventuelle løyve til å produsere eller marknadsføre forsvarsrelaterte varer, og om føretaket har erfarent leiarpersonale,

- relevant industriell verksemd i samband med forsvarsrelaterte varer i EØS, særleg evne til system/delsystemintegrasjon,
- særskild utpeiking av ein overordna leiar som skal vere personleg ansvarleg for overføringar og eksport,
- ei skriftleg erklæring frå føretaket, underteikna av den overordna leiaren nemnd i bokstav c), om at føretaket vil setje i verk alle naudsynte tiltak for å overhalde og handheve alle særlege vilkår knytt til sluttbruk og eksport av kvar bestanddel eller kvar vare det har motteke,
- ei skriftleg erklæring frå føretaket, underteikna av den overordna leiaren nemnd i bokstav c), om at det med skikkeleg aktsemd, som svar på oppmodingar og førespurnader frå Utanriksdepartementet, vil skaffe detaljerte opplysningar om sluttbrukarar eller sluttbruk av alle eksporterte varer som er overførte eller motteke i samsvar med ein overføringslisens frå ein annan EØS-stat,
- ei skildring, kontrastert av den overordna leiaren nemnd i bokstav c), av det interne programmet for sikring av samsvar med krava eller av leiingssystema i føretaket for overføring eller eksport. I den nemnde skildringa skal det gjevast nærmare opplysningar om dei organisasjonsmessige, menneskelege og tekniske ressursane leiinga rår over i samband med overføringar og eksport, ansvarskjedene i føretaket, internkontrollrutinar, haldningsskapande tiltak og opplæring av personalet, fysiske og tekniske tryggingssordningar, journalføring og sporbarheit av overføringar og eksport.

0 Endra ved forskrift 30 juni 2014 nr. 898.

§ 14. Utferding av sertifikat

Utanriksdepartementet utferdar eit sertifikat til godkjente mottakande føretak i Noreg. Sertifikatet skal innehalde informasjon om utferdande styresmakt, namnet og adressa i føretaket, gyldighetstid og dessutan ei erklæring om at føretaket oppfyller krava til sertifisering. Sertifikatet kan òg innehalde vilkår knytt til innhenting av informasjon som er naudsynt for kontroll av om kriteriia i § 13, 2. ledd er oppfylt og dessutan suspensjon eller tilbakekalling av sertifikatet.

Gyldighetstida av sertifikatet vert fastset av Utanriksdepartementet, men kan ikkje overstige fem år.

Sertifiserte føretak i Noreg vert melde inn til EUs sentrale register som igjen vert publiserte på EU-kommisjonens nettsider.

§ 15. Kontroll med sertifiserte føretak

Utanriksdepartementet vil minst kvart tredje år kontrollere at mottaksande føretak oppfyller krava for sertifisering, jf. § 13, 2. ledd, og dessutan eventuelle vilkår fastsetje i sertifikatet, jf. § 14. Dersom det sertifiserte føretaket ikkje lenger oppfyller krava vil Utanriksdepartementet påleggje føretaket å setje i verk tiltak for å sikre oppfylging av samtlige krav og vilkår. Utanriksdepartementet kan òg suspendere eller kalle tilbake sertifiseringa.

Kap 5. Registrering, rapportering og oppfølging

§ 16. Registrering

Leverandøren skal føre eit detaljert og fullstendig register over eksport av forsvarsrelaterte varer oppført på liste I som utgjer vedlegg til denne forskrifta. Registeret skal innehalde dokument med følgjande opplysningar:

- ei skildring av vara og dens referanse til liste I,
- mengd og verdi,
- overføringsdatoar,
- namnet og adressa til leverandøren og mottakaren,
- dersom det er kjent eller påkrevd etter § 24, sluttbruken og sluttbrukaren av vara,
- dokumentasjon på at opplysningar vedrørende eksportavgrensingar er sendt over til mottakaren,
- tolldeklarasjon med ekspedisjons- og løpenummer.

§ 17. Rapportering

Leverandøren skal rapportere til Utanriksdepartementet kvartalsvis, på fastsett skjema, om all eksport og overføring av forsvarsrelaterte varer oppført på liste I.

§ 18. Arkivering

Leverandøren skal oppbevare register og lisensar i minst ti år frå utløpet av det kalenderåret eksporten fann stad. Utanriksdepartementet kan påleggje leverandøren å leggje fram denne dokumentasjonen for kontroll.

§ 19. Informasjon om vilkår

Leverandøren skal informere mottakarane om vilkår for lisensen, herunder avgrensingar i samband med sluttbruk eller reeksport.

§ 20. Oppfølging av eksport

Leverandøren skal sjå til at forsvarsrelaterte varer, fleirbruksvarer, teknologi eller tenester som vert overførte eller eksportert, er i samsvar med innvilga lisens, går til fastsett endemål, ikkje fråvik godkjent skildring eller kvantum angitt i lisensen, og dessutan at eksporten skjer innan den gyldighetstida og på dei særlege vilkåra som er fastsette i lisensen.

§ 21. Kontroll ved eksport

Leverandøren skal ved eksport av lisenspliktige varer og teknologi leggje fram gyldig lisens for tollstyresmakta seinast ved framlegging av tolldeklarasjon.

Kap 6. Generelle føresegner

§ 22. Lisenssøknad

Lisenssøknad skal fremjast skriftleg og på fastsett skjema underteikna av den som har fullmakt til å handle på vegnene til leverandøren. For overføringslisensar gjeld òg særskilde reglar i kap. 3.

Leverandøren skal leggje fram alle opplysningar og dokumentasjon som Utanriksdepartementet finn naudsynt for handsaming av søknaden.

At bindsande avtalar er inngått eller at betaling er motteke vil ikkje kunne leggast til grunn for innvilging av løyve til utførsel. Ved avtalar om eksport av lisenspliktige varer bør det alltid takast atterhald om at søknad om lisens vert innvilga.

0 Endra ved forskrift 6 juni 2017 nr. 740.

§ 23. Vilkår for innvilging av lisens

Utanriksdepartementet kan setje vilkår i tråd med føremålet til lov 18. desember 1987 nr. 93 for innvilging av lisens i medhald av denne forskrifta.

§ 24. Sluttbrukarerklering

Utanriksdepartementet kan krevje at leverandøren legg fram ei sluttbrukarerklering.

§ 25. *Tilbakekalling av lisens*

Lisens gjeve i medhald av denne forskrifta kan kallast tilbake, suspenderast eller avgrensast dersom leverandøren misbruker lisensen eller mislegheld vilkåra i denne. Det same gjeld dersom leverandøren handlar i strid med føresegnar gjeve i denne forskrifta. Lisens kan òg kallast tilbake, suspenderast eller avgrensast dersom det kjem fram nye opplysningar eller dei politiske eller faktiske forholda i mottakarstaten eller området vert endra, og dette vesentleg endrar grunnlaget for lisensen. Elles gjeld dei alminnelege reglar om omgjering av enkeltvedtak.

§ 26. *Endring, forlenging og overdraging av lisens*

Leverandøren må søkje Utanriksdepartementet om endring eller forlenging av innvilga lisensar og dessutan for å overdra slike til andre.

§ 27. *Retur av lisens*

Lisensar som ikkje er nytta eller ikkje kan nyttast som føreset, vert returnerte til Utanriksdeparte-

mentet med ei forklaring for årsaka. Det same gjeld om ein innvilga lisens har gått tapt.

Kap 7. Sluttreglar

§ 28. *Iverksetjing*

Forskrifta trer i kraft straks. Frå same tidspunkt vert forskrift 10. januar 1989 nr. 51 til gjennomføring av utførselsreguleringa for strategiske varer, tenester og teknologi oppheva.

Vedlegg I

Liste I – forsvarsrelaterte varer (2024)

0 Endra ved forskrifter 30 juni 2014 nr. 898, 13 feb 2015 nr. 124, 21 des 2016 nr. 1831, 6 juni 2017 nr. 740, 26 jan 2018 nr. 136, 9 april 2019 nr. 494, 9 april 2019 nr. 622, 11 mai 2020 nr. 994, 26 jan 2022 nr. 304, 9 mars 2023 nr. 635, 18 april 2024 nr. 686.

Vedlegg II

Liste II – fleirbruksvarer (2023)

0 Endra ved forskrifter 13 feb 2015 nr. 124, 12 jan 2016 nr. 32, 21 des 2016 nr. 1831, 26 jan 2018 nr. 136, 9 april 2019 nr. 494, 11 mai 2020 nr. 994, 26 jan 2022 nr. 304, 9 mars 2023 nr. 635, 22 jan 2024 nr. 96.

Vedlegg 5

Retningslinjer for Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om eksport av forsvarsmateriell, og dessutan teknologi og tenester for militære føremål av 28. februar 1992

Dette er ei uformell omsetjing til nynorsk.

1.1 Bruksområde

Desse retningslinene gjeld Utanriksdepartementets handsaming av søknadar om eksport av forsvarsrelaterte varer, materiell som har vore særleg konstruert eller modifisert for militært føremål, og dessutan teknologi og tenester for militære føremål, jf. lov av 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tenester og teknologi m.v. (eksportkontrollloven) og forskrift av 19. juni 2013 nr 718 om eksport av forsvarsmateriell, fleirbruksvarer, teknologi og tenester (eksportkontrollforskrifta). Retningslinene kan òg nyttast ved eksport av fleirbruksvarer og dessutan tilhøyrande teknologi og tenester til militær sluttbruk. Retningslinene gjeld ikkje for leveransar av ubetydeleg omfang og som ikkje er for militær bruk eller for politibruk.

1.2 Føremål

Føremålet med retningslinene er å utdjupe prosedyrane for og dei kriteria som vert vektlagt ved Utanriksdepartementets handsaming av søknadar som skildra i punkt 1.1.

1.3 Høve til fråviking

Departementet kan fråvike retningslinene i einskildsaker der særlege omsyn gjer seg gjeldande.

2. Overordna prinsipp og vurderingskriterium

2.1 Grunnlag for vurderinga

Utgangspunktet for vurderinga av søknadar som skildra i 1.1 er Regjeringas erklæring av 11. mars

1959 og Stortingets vedtak av same dato saman med Stortingets samrøystes presisering i 1997, jf. 2.2. Regjeringa reknar Stortingets vedtak som eit bindsande pålegg, og eksportreguleringa skal sikre at det vert følgt.

EUs felles haldning om våpeneksport (2008/944/CSFP) artikkel 2 og FN-avtalen om handel med konvensjonelle våpen (ATT) av 3. april 2013 artikkel 6 og 7, jf. vedlegg A og B, dannar òg grunnlag for vurdering av slike søknadar.

2.2 Regjeringas erklæring, Stortingets vedtak og Stortingets presisering

a) Regjeringas erklæring av 1959

Det skal ved avgjerda leggjast vekt på dei utanriks- og innanrikspolitiske vurderingane, og hovudsynspunktet bør vere at Noreg ikkje vil tillate sal av våpen og ammunisjon til område der det er krig eller krig truar, eller til land der det er borgarkrig.

b) Stortingets vedtak av 1959

Stortinget tek til etterretning den erklæringa Statsministeren på vegne av Regjeringa har lagt fram. Stortinget vil sterkt understreke at eksport av våpen og ammunisjon frå Noreg berre må skje etter ei omhyggjeleg vurdering av dei utan- og innanrikspolitiske forhold i vedkommande område. Denne vurderinga må etter Stortingets mening vere avgjerande for om eksport skal gå føre seg.

c) Stortingets presisering av 1997

Utanriksdepartementets vurdering av desse forholda omfattar ei vurdering av ei rekkje politiske spørsmål, herunder spørsmålet knytt til demokratiske rettar og respekt for grunnleggjande menneskerettar.

2.3 Særlege avslagsgrunnlag

I tillegg til prinsippa som følgjer av Regjeringas erklæring og Stortingets vedtak, skal søknadar som skildra i 1.1 avslåast med grunnlag i vedlegg A (Kriterium 1–4) og vedlegg B (artikkel 6–7) dersom:

- a) dette strir mot Noregs internasjonale plikter (jf K1, og ATT artikkel 6),
- b) det openbert er fare for at den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksporterast kan verta nytta til intern undertrykking, til å krenkje grunnleggjande menneskerettar eller til å gjere seg skuldig i alvorlege brot på internasjonal humanitærrett (jf. K2, og ATT artikkel 7),
- c) eksport kan provosere fram eller forlengje væpna konfliktrar eller forverre eksisterande motsetnader eller konfliktrar i den endelegen føresegnstaten (jf K3),
- d) det er openbar fare for at den påtenkte mottakaren vil nytte den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksporterast, til å angripe ein annan stat eller tvinge gjennom territorialkrav med makt (jf K4),
- e) det ligg føre kunnskap om at det militære utstyret vil kunne nyttast til å gjere seg skuldig i folkemord, brotsverk mot menneskeslekta eller krigsbrottsverk (jf ATT artikkel 6),
- f) det er sannsynsovervekt for at det militære utstyret vil innebere brot på internasjonale reglar om terrorisme og reglar om transnasjonal organisert kriminalitet (jf ATT artikkel 7).

2.4 Særlege vurderingskriterium

I tillegg til prinsippa som følgjer av Regjeringas erklæring og Stortingets vedtak, skal det ved vurdering av søknadar som skildra i 1.1 med grunnlag i vedlegg A (Kriterium 5–8) og vedlegg B (artikkel 7) særleg vert omsyn teke til:

- g) den nasjonale tryggleiken i Noreg, allierte og venlegsinna land (jf K5),
- h) åtferda i kjøparlandet overfor verdssamfunnet, særleg med omsyn til haldninga landet har til terrorisme, kva alliansar det har inngått, og respekten for folkeretten (jf K6),
- i) risiko for at den militære teknologien eller det militære utstyret skal verta ulovleg omset i kjøparlandet eller reeksportert på ugunstige vilkår (jf K7),
- j) samsvarsandeheten mellom eksporten av militær teknologi og militært utstyr og den økono-

miske og tekniske evna i mottakarlandet, samstundes som det vert teke omsyn til at det er ønskjeleg at statek kan dekkje sine legitime tryggleiks og forsvarsbehov med minst mogleg innsats av menneskelege og økonomiske ressursar til våpen (jf K8),

- k) risikoen for at våpeneksporten kan nyttast til å gjennomføre alvorleg kjønnsbasert vald eller vald mot kvinner og barn (jf ATT artikkel 7).

3. Varekategoriar og landgrupper

3.1 Varekategoriar

Ved handsaming av søknadar vert følgjande varekategoriar nytta:

a) Varekategori A:

Kategorien omfattar våpen, ammunisjon og visse typar militært materiell. I tillegg vert anna materiell med strategisk kapasitet som vesentleg kan påverke dei militære styrkeforholda ut over nærområdet omfatta.

b) Varekategori B:

Kategorien omfattar resterande forsvarsrelaterte varer som ikkje har eigenskapar eller bruksområde som definert for varekategori A.

3.2 Landgrupper

Ved handsaming av søknadar vert følgjande landgrupper nytta:

- a) *Landgruppe 1* består av dei nordiske landa og medlemslanda i NATO, og dessutan einskilde særskild nærstående land.
- b) *Landgruppe 2* består av andre land enn dei som vert omfatta av gruppe 1 og som er godkjent etter regjeringshandsaming som mottakarar av varer i kategori A.
- c) *Landgruppe 3* består av land utanfor gruppe 1 og 2 og som Noreg ikkje sel våpen og ammunisjon som definert som varekategori A til, men som etter vurdering kan få anna materiell som definert som varekategori B.
- d) *Landgruppe 4* er land som Noreg ikkje sel A- eller B-materiell til fordi dei er i eit område der det er krig eller krig truar, land der det er borgarkrig eller land der ei omhyggjeleg vurdering av dei utan- og innanrikspolitiske forhold i vedkommande område tilseier at eksport av våpen og militært materiell ikkje bør gå føre seg, eller land som er omfatta av bindsande sanksjonar vedtekne av FN's Sikkerhetsråd eller andre tiltaksregime som Noreg har slutta seg til.

4. Eksport av varer med sjølvstendig funksjon

4.1 Endeleg mottakarland

Ved eksport av varer med sjølvstendig funksjon skal søknaden alltid vurderast ut frå endeleg mottakarland uavhengig av om eksport skjer direkte eller via tredjeland.

4.2 Varekategori A

Ved eksport av varer med sjølvstendig funksjon i varekategori A vert følgjande kriterium lagt til grunn:

- a) Eksport av varer i kategori A kan ikkje gå føre seg til andre sluttbrukarar enn statlege styresmakter. Eksport av jakt og konkurransevåpen kan likevel gå føre seg til styresmakts-godkjente mottakarar i mottakarstaten.
- b) Eksport av varer i kategori A vil normalt til-latast når kunden er, eller opptrer på vegner av, forsvarsstyresmakter i land i gruppe 1, såframt dokumentasjon som godtgjer dette ligg føre.
- c) Eksport av varer i kategori A til land utanfor gruppe 1 vil krevje regjeringshandsaming. Land som vert godkjent som mottakarar av varer i kategori A etter regjeringshandsaming, utgjer gruppe 2. Innvilging av lisens i slike til-felle føreset framlegging av styresmaktsstad-festa sluttbrukarerklæring med reeksport-klausul, dvs. erklæring som fastslår at reek-sport ikkje må gå føre seg utan norske styres-makters godkjenning.

4.3 Varekategori B

For eksport av varer i kategori B vil det normalt kunne tilståast lisens for land i gruppe 1, 2 og 3 såframt tilfredsstillande dokumentasjon på sluttbruk og sluttbrukar er lagt fram.

4.4 Landsgruppe 4

Eksport av kategori A og kategori B-produkt kan ikkje gå føre seg til land i gruppe 4, med mindre særlege omsyn gjer seg gjeldsande.

5. Eksport av materiell opphavleg konstruert eller modifisert for militært føremål

5.1 Materiell utan militær bruksverdi

Ved eksport av materiell opphavleg konstruert eller modifisert for militært føremål, men som vert vurdert å ikkje lenger ha nokon militær

bruksverdi, kan lisens innvilgast til mottakarar i landsgruppene 1, 2 og 3, såframt tilfredsstillande dokumentasjon på sluttbruk og sluttbrukar er lagt fram.

6. Eksport av deler (delleveransar)

6.1 Definisjon

Med delleveransar siktar ein til leveransar av varer som ikkje har nokon sjølvstendig funksjon.

6.2 Delleveranse under samarbeidsavtalar

Ved delleveransar under samarbeidsavtalar med verksemdar eller styresmakter i andre land, skal eksportlisens gjevast når avtalen er godkjent av norske styresmakter. Samarbeidsavtalar med land og verksemdar i landsgruppe 1 bør normalt verta godkjende, såframt dei norske delane, delsystema eller komponentane vert samordna med delar frå andre leveringskjelder, og at det ferdige produktet ikkje framstår som norsk. Ein kan i desse tilfella avstå frå dokumentasjon for sluttbruk av det ferdige produktet.

6.3 Andre delleveransar

- a) Ved delleveransar til prosjekt som ikkje er styresmaktsgodkjente, og der leveransen er basert på marknadstilgjengeleg teknologi og produktskildringa til kunden, skal lisens vanlegvis innvilgast til dei landa som ikkje tilhøyrer gruppe 4, dersom det ferdige produktet ikkje framstår som norsk. Ein kan i desse tilfella avstå frå dokumentasjon for sluttbruk.
- b) Søknad om eksportlisens for delleveransar av annan type enn nemnt i 6.2 og 6.3 a) skal hand-samast på same måte som ved eksport av slutt-produktet.

7. Eksport av teknologi, herunder m.a. produksjonsrettar og tekniske data

7.1 Definisjon

Med teknologi siktar ein her til innsikt som er avgjerande for å utvikle, produsere, halde ved like eller bruke ei vare.

7.2 Produksjonsrettar

Søknad om overføring av produksjonsrettar skal handsamast med sikte på å sikre at overføringa ikkje har som føremål å omgå norsk eksportregulering.

7.3 Eksport av teknologi under godkjente samarbeidsavtalar

Ved eksport av teknologi som inngår i samarbeidsavtalar med verksemdar eller styresmakter i andre land, skal lisens innvilgast såfram avtalen er godkjent av norske styresmakter.

7.4 Eksport av teknologi utanfor godkjente samarbeidsavtalar

a) Generelt

Ved handsaminga av søknadar om eksport som ikkje er ledd i styresmaktsgodkjent samarbeid, skal det klargjerast kva kategori det ferdige produktet vil tilhøyre.

b) Produksjonsrettar i varekategori A

Ved eksport av produksjonsrettar for ei vare i kategori A, kan løyve berre gjevast for overføring til land i gruppene 1 og 2 og etter tilsvarende prinsipp som elles gjeld for eksport av varer under denne kategorien.

Som vilkår for løyvet skal den norske seljaren av produksjonsrettane påleggjast å innarbeide i atterhalda i kontrakten at eventuell overføring eller reeksport av produksjonsrettar til ein tredjepart må leggjast fram for norske styresmakter for godkjenning. Søknad om slik sublisensiering skal handsamast på same måte som overføring av produksjonsrettane direkte frå Noreg.

c) Produksjonsrettar i varekategori B

For overføring av produksjonsrettar til varer i kategori B skal lisens normalt innvilgast for land i gruppene 1, 2 og 3. Utanriksdepartementets krav til dokumentasjon og kontraktsvilkår vil i desse tilfella bunne i ei konkret vurdering der m.a. eigenskapane til produktet, produksjonslandets eigen eksportpolitikk, den interne situasjonen i landet og risikoen ved eventuell eksport til uønskte mottakarar, vert tekne i betraktning.

d) Anna teknologioverføring

Ved andre typar teknologioverføringar kan det ikkje oppstillast detaljerte retningslinjer. Vurderinga av eksportsøknaden avheng av i kva grad teknologioverføringa knyter seg til eit produkts militære funksjon. Jo meir dette er tilfelle, di meir skal vurderinga av ein søknad basere seg på retningslinene for eksport av ferdigproduktet i tilsvarende varekategori.

8. Tenester

8.1 Generelle

Tenester kan vere knytt til utvikling, produksjon, vedlikehald og bruk av eit produkt, men treng ikkje vere knytt til noko produkt for å vere omfatta av lisensplikt etter forskriftenes §§ 3, 5 og 7. Militær planlegging vil òg vere omfatta.

8.2 Tenester knytt til forsvarsrelaterte varer

Tenester som er knytt til forsvarsrelaterte varer, og som utgjer ein vesentleg føresetnad for vara si utvikling, produksjon, vedlikehald eller bruk, følgjer dei same retningslinene som ved eksportlisens for sjølve produktet.

8.3 Andre tenester

Tenester som ikkje er konkret knytt til ei vare, men som vedrører militær planlegging, bør tillatast til land i gruppene 1 og 2 og nektast til land i gruppe 4. Innvilging til land i gruppe 3 må vurderast konkret med utgangspunkt i tenestens antekne militære og moglege politiske verknad.

9. Samarbeids- og utviklingsprosjekt

9.1 Prosjekt godkjente av norske forsvarsstyresmakter

Eksport av varer, tenester og teknologi til land Noreg har samarbeidsavtalar med skal tillatast dersom leveransen finn stad under eit prosjekt som er godkjent av norske forsvarsstyresmakter med det hovudsiktemålet å vareta samarbeidslanda sine egne forsvarsbehov. Dersom det ferdige produktet ikkje framstår som norsk, kan det reeksporterast etter eksportkontrollreglane i samarbeidslandet.

9.2 Produkt med fleirnasjonal identitet

Ved samarbeidsprosjekt som er av ein slik art at det ferdige produktet framstår med fleirnasjonal identitet, kan eksportkontrollreglane i produksjonslandet leggjast til grunn ved eksport til tredjeland. I samband med godkjenninga av samarbeidsprosjektet skal eksportvilkåra for det ferdige produktet til tredjeland avtalast mellom styresmaktene i samarbeidslanda.

10. Prosedyrereglar

10.1 Sakshandsamingstid

Søknadar som vert omfatta av retningslinene, bør vere ferdighandsama av Utanriksdepartementet

seinast innan 12 veker når det gjeld kategori A-produkt og seinast innan 6 veker for andre søknadar.

10.2 Foreleggelse for Regjeringa

Dersom søknaden om eksport rører ved viktige forsvarsspørsmål eller materiellsamarbeid med andre land, eller næringsinteresser, skal den leggjast fram for Regjeringa på eigna måte.

10.3 Tekniske sakkunnige

Ved vurdering av tekniske sider og bruksområde for produkt, teknologi, datapakke eller teneste vert Forsvarsdepartementet ved Forsvarets forskingsinstitutt konsultert om naudsynt.

Vedlegg A¹

Kriterium 1

Respekt for dei internasjonale pliktene til medlemsstatane, særleg sanksjonar som er vedtekte av Tryggingrådet i FN eller av Den europeiske unionen, avtalar om ikkje-spreiing og andre emner og dessutan andre internasjonale plikter.

Eksportlisens skal ikkje utferdast dersom dette strir mot mellom anna:

- a) dei internasjonale pliktene til medlemsstatane og deira plikt til å overhalde våpenblokadane innført av Dei sameinte nasjonane (FN), Den europeiske unionen (EU) og Organisasjonen for tryggleik og samarbeid i Europa (OSSE),
- b) pliktene til medlemsstatane etter avtalen om ikkje-spreiing av kjernefysiske våpen, konvensjonen om biologiske våpen og toksinvåpen og konvensjonen om kjemiske våpen,
- c) pliktene til medlemsstatane til å avstå frå å eksportere alle former for antipersonellminer.
- d) pliktene til medlemsstatane innanfor ramma av Australiagruppen, kontrollregimet for rakettvåpenteknologi, Zangger-komiteen, gruppa av leverandørar av kjernefysisk materiale, Wassenaarsamarbeidet og Haag-åtferdskodeksen mot spreiiing av ballistiske rakettar (HCoC).

Kriterium 2

Respekt for menneskerettane og internasjonal humanitærrett i endemålstaten

Medlemsstatane skal vurdere haldningane mottakarstaten har til relevante prinsipp som er

nedfelt i internasjonale menneskerettsinstrument, og skal deretter:

- a) avstå frå å utferde eksportlisens når det openbert er fare for at den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksportere, kan nyttast til intern undertrykking,
- b) i kvart einskild tilfelle utøve særleg varsemd og ta omsyn til kva type militær teknologi eller militært utstyr det gjeld, når dei utferdar lisens til land der kompetente organ i FN, Europarådet eller EU har konstatert alvorlege brot på menneskerettane.

Teknologi eller utstyr som kan nyttast til intern undertrykking, skal i denne samanheng omfatte mellom anna slik teknologi eller slikt utstyr, eller tilsvarsande teknologi eller utstyr, som det er godtgjort at den påtenkte sluttbrukaren har nytta til intern undertrykking, eller teknologi eller utstyr som det er grunn til å tru vil nyttast til andre føremål eller vidarelevert til ein annan sluttbrukar enn angitt, og verta nytta til intern undertrykking. I tråd med artikkel 1 i denne felles haldninga skal det vurderast nøye kva type teknologi eller utstyr det dreier seg om, særleg om teknologien eller utstyret er meint for nasjonale tryggingføremål. Intern undertrykking omfattar mellom anna tortur og annan forferdeleg, umenneskeleg eller nedverdiggande handsaming eller straff, summariske eller vilkårlege avrettingar, forsvinningar, vilkårleg fridomsfråtaking og andre alvorlege brot på menneskerettane og dei grunnleggjande fridommene, som angitt i relevante internasjonale menneskerettsinstrument, herunder Verdserklæringa om menneskerettane og den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettar.

Medlemsstatane skal vurdere haldningane mottakarstaten har til relevante prinsipp som er nedfelt i internasjonale humanitærrettsinstrument, og skal deretter:

- c) avstå frå å utferde eksportlisens når det openbert er fare for at den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksportere, kan nyttast til å gjere seg skuldig i alvorlege brot på internasjonal humanitærrett.

Kriterium 3

Den innanrikspolitiske situasjonen i endemålstaten som følgje av eksisterande motsetnadar eller væpna konfliktar

Medlemsstatane skal avstå frå å utferde eksportlisens som vil kunne framprovosere eller forlengje væpna konfliktar eller forverre eksiste-

¹ Tatt inn ved endring av retningslinjene 20.mai 2009

rande motsetnadar eller konflikhtar i endemålstaten.

Kriterium 4

Bevaring av regional fred, tryggleik og stabilitet

Medlemsstatane skal avstå frå å utferde eksportlisens når det openbert er fare for at den påtenkte mottakaren vil nytte den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksporterast, til å angripe ein annan stat eller til å tvinge gjennom territorialkrav med makt.

Ved vurderinga av denne risikoen skal medlemsstatane ta omsyn til mellom anna følgjande:

- a) om det går føre seg, eller om det er sannsynleg at det kan oppstå, ein væpna konflikt mellom mottakarstaten og eit anna land,
- b) om det ligg territorialkrav føre mot eit naboland som mottakarstaten tidlegare har prøvd eller trua med å tvinge gjennom med makt,
- c) om det er sannsynleg at den militære teknologien eller det militære utstyret vil nyttast til andre føremål enn legitime nasjonale tryggleiks- og forsvarsoppgåver i mottakarstaten,
- d) at det er naudsynt å unngå å påverke den regionale stabiliteten negativt i vesentleg grad.

Kriterium 5

Den nasjonale tryggleiken i medlemsstatane og i territorium der dei eksterne sambanda er ein medlemsstats ansvar, og dessutan den nasjonale tryggleiken i venlegsinna og allierte land

Medlemsstatane skal ta omsyn til:

- a) kva verknad den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksporterast, kan ha på deira eigne, på andre medlemsstatars og på venlegsinna og allierte lands forsvars- og tryggingssinteresser, samstundes som dei erkjenner at dette forholdet ikkje må røre ved omsynet til kriteriet om respekt for menneskerettane eller kriteriet om regional fred, tryggleik og stabilitet,
- b) risikoen for at den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksporterast, kan verta nytta mot deira eigne eller andre medlemsstatars styrkar og mot styrkane til venlegsinna og allierte land.

Kriterium 6

Kjøparlandet si åtferd overfor verdssamfunnet, særleg med omsyn til haldninga landet har til terro-

risme, kva alliansar det har inngått, og respekten for folkeretten

Medlemsstatane skal ta omsyn til mellom anna historikken i kjøparlandet når det gjeld:

- a) støtte eller oppmoding til terrorisme og internasjonal organisert kriminalitet.
- b) overhalding av internasjonale plikter, særleg om å avstå frå maktbruk, og av internasjonal humanitærrett.
- c) plikter om ikkje-spreiing og andre former for rustningskontroll og nedrusting, særleg med omsyn til underteikning, ratifisering og gjennomføring av relevante konvensjonar om rustningskontroll og nedrusting nemnd i kriterium 1 bokstav b).

Kriterium 7

Risiko for at den militære teknologien eller det militære utstyret skal verta ulovleg omsett i kjøparlandet eller reeksportert på ugunstige vilkår

Ved vurderinga av kva verknad den militære teknologien eller det militære utstyret som skal eksporterast, kan ha på mottakarstaten, og av risikoen for at teknologien eller utstyret kan verta vidarelevert til ein uønskt sluttbrukar eller nyttast til eit uønskt føremål, skal det takast omsyn til følgjande:

- a) mottakarstatens legitime forsvars- og tryggingssinteresser, også knytte til eventuell deltaking i FN og andre fredsbevarande operasjonar,
- b) den tekniske evna mottakarstaten har til å bruke teknologien eller utstyret,
- c) evna mottakarstaten har til å gjennomføre effektiv eksportkontroll,
- d) risikoen for at teknologien eller utstyret vil verta reeksportert til uønskete endemål, og historikken til mottakarstaten med omsyn til å overhalde reglar om reeksport eller innhente samtykke før reeksport som den eksporteranden medlemsstaten finn det naudsynt å påleggje,
- e) risikoen for at teknologien eller utstyret skal verta vidaresend til terrororganisasjonar eller frittstående terroristar,
- f) risikoen for teknologierving gjennom ulovleg kopiering av produkt («reverse engineering») eller utilsikta teknologioverføring.

Kriterium 8

Samsvar mellom eksporten av militær teknologi eller militært utstyr og den økonomiske og tekniske evna i mottakarlandet, samstundes som det vert

teke omsyn til at det er ønskjeleg at statar kan dekkje sine legitime tryggleiks- og forsvarsbehov med minst mogleg innsats av menneskelege og økonomiske ressursar til våpen

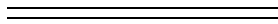
Medlemsstatane skal på bakgrunn av opplysningar frå relevante kjelder, som rapportar frå FNs utviklingsprogram (UNDP), Verdsbanken, Det internasjonale valutafondet (IMF) og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), vurdere om den planlagte eksporten i monaleg grad vil hindre ei berekraftig utvikling i mottakarstaten. Dei skal i denne samanheng vurdere den forholdsmessige storleiken på dei militære og sosiale utgiftene til mottakarstaten, i det dei tek omsyn òg til eventuell bilateral bistand eller bistand frå EU.

Vedlegg B – ATT artikkel 6 og artikkel 7

Artikkel 6 omfattar overføringar som er forbodne under avtalen. Dette omfattar overføringar som medfører brot på sanksjonar vedtekne av Tryggingrådet i FN, medrekna våpenembargoar,

resterande traktatplikter hjå statane og dessutan overføringar av våpen som eksportørstaten har kunnskap om at vil kunne nyttast til å gjere seg skuldig i folkemord, brotsverk mot menneskeslekta eller krigsbrottsverk. Artikkel 6 inneber òg at våpen, ammunisjon og delar og komponentar som vert eksporterte, skal tilfredsstillе krava som vert stilte til krigføringssmidlar i den humanitære folkeretten.

Artikkel 7 omhandlar vilkår og kriterium for eksport av våpen og varer under avtalen. Kriteria er knytte til ei førehandvurdering av moglege konsekvensar for fred og tryggleik og risiko for brot på internasjonale menneskerettar, internasjonal humanitærrett, internasjonale reglar om terrorisme og reglar om transnasjonal organisert kriminalitet. Viss det er *sannsynsovervekt* at slike negative konsekvensar kan inntreffe, skal eksportløyve ikkje gjevast. Eksportørstaten skal ta omsyn til risikoen for at våpeneksporten kan nyttast til å gjennomføre alvorleg kjønnsbasert vald eller vald mot kvinner og barn i deira førehandvurdering.

Bestilling av publikasjonar

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på
www.regjeringen.no

Forsidebilde: da-kuk, iStockphoto

Trykk: Tryggings- og serviceorganisasjonen til
departementa – 06/2024

